

Grupa Kapitałowa
Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń
Spółki Akcyjnej

Skrócone śródroczne
skonsolidowane sprawozdanie finansowe
za III kwartał 2015 roku

Spis treści

Wstęp	4
Wybrane dane finansowe	6
1. Wybrane skonsolidowane dane finansowe Grupy PZU	6
2. Wybrane jednostkowe dane finansowe PZU (wg PSR)	7
3. Wybrane jednostkowe dane finansowe Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń na Życie Spółki Akcyjnej (wg PSR)	8
4. Podsumowanie skonsolidowanych wyników finansowych	9
Śródroczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe	10
1. Śródroczny skonsolidowany rachunek zysków i strat	10
2. Śródroczne skonsolidowane sprawozdanie z całkowitych dochodów	12
3. Śródroczne skonsolidowane sprawozdanie z sytuacji finansowej	13
4. Śródroczne sprawozdanie ze zmian w skonsolidowanym kapitale własnym	15
5. Śródroczne skonsolidowane sprawozdanie z przepływów pieniężnych	18
Informacje uzupełniające do skróconego śródrocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego	20
1. Informacje o PZU i Grupie PZU	20
2. Struktura akcjonariatu	31
3. Skład Zarządu, Rady Nadzorczej i Dyrektorzy Grupy PZU	33
4. Podstawowe zasady (polityka) rachunkowości	34
5. Kluczowe szacunki i osądy	40
6. Korekty błędów lat ubiegłych	41
7. Znaczące zdarzenia mające wpływ na istotną zmianę struktury pozycji sprawozdania finansowego	41
8. Istotne zdarzenia po zakończeniu okresu sprawozdawczego	41
9. Noty uzupełniające do skróconego śródrocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego	42
10. Aktywa i zobowiązania warunkowe	74
11. Komentarz do skróconego śródrocznego skonsolidowanego sprawozdania skonsolidowanego	74
12. Zarządzanie kapitałem własnym	77
13. Sprawozdawczość dotycząca segmentów	79
14. Komentarz do sprawozdawczości według segmentów	89
15. Wpływ zdarzeń jednorazowych na wyniki operacyjne	101
16. Otoczenie makroekonomiczne	101
17. Stanowisko Zarządu dotyczące wcześniej publikowanych prognoz wyników	103
18. Czynniki ryzyka, które mogą mieć wpływ na wyniki finansowe w kolejnych kwartałach	104
19. Emisje, wykup i spłaty dłużnych i kapitałowych papierów wartościowych	105
20. Niespłacenie lub naruszenie istotnych postanowień umowy kredytu lub pożyczki	106
21. Udzielenie przez PZU lub jednostki zależne poręczeń kredytu lub pożyczki lub udzielenie gwarancji	106
22. Dywidendy	106
23. Sprawy sporne	106

24. Pozostałe informacje	112
Kwartałna jednostkowa informacja finansowa PZU (wg PSR)	120
1. Śródroczny bilans.....	120
2. Śródroczne zestawienie pozycji pozabilansowych	122
3. Śródroczny rachunek techniczny ubezpieczeń majątkowych i osobowych.....	123
4. Śródroczny ogólny rachunek zysków i strat.....	124
5. Śródroczne zestawienie zmian w kapitale własnym	125
6. Śródroczny rachunek przepływów pieniężnych	127
7. Wprowadzenie	129
8. Podstawowe zasady (polityka) rachunkowości	129
9. Zmiany zasad (polityki) rachunkowości	129

Wstęp

Oświadczenie o zgodności

Skrócone śródroczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Spółki Akcyjnej (odpowiednio „skrócone śródroczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe” oraz „Grupa PZU”) sporządzono zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej zatwierdzonymi przez Komisję Europejską („MSSF”), które na 30 września 2015 roku zostały opublikowane i weszły w życie, w tym zgodnie z wymogami Międzynarodowego Standardu Rachunkowości 34 „Śródroczna sprawozdawczość finansowa” oraz zgodnie z wymogami określonymi w Rozporządzeniu Ministra Finansów z dnia 19 lutego 2009 roku w sprawie informacji bieżących i okresowych przekazywanych przez emitentów papierów wartościowych oraz warunków uznawania za równoważne informacji wymaganych przepisami prawa państwa niebędącego państwem członkowskim (t.j. Dz. U. z 2014 roku, poz. 133) („Rozporządzenie w sprawie informacji bieżących i okresowych”).

Jednostki Grupy PZU prowadzą swoje księgi rachunkowe zgodnie ze standardami rachunkowości przyjętymi w kraju siedziby danej jednostki, a skrócone śródroczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe zawiera korekty wprowadzone w celu doprowadzenia danych finansowych tych jednostek do zgodności z MSSF.

Kwartalna jednostkowa informacja finansowa jednostki dominującej

Zgodnie z art. 83 ust. 1 Rozporządzenia w sprawie informacji bieżących i okresowych częścią skróconego śródrocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego jest kwartalna jednostkowa informacja finansowa jednostki dominującej Grupy PZU – Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Spółki Akcyjnej („PZU”, „jednostka dominująca”).

W myśl art. 45 ust. 1a Ustawy z dnia 29 września 1994 roku o rachunkowości (t.j. Dz. U. z 2013 roku, poz. 330) („Ustawa o rachunkowości”), sprawozdania finansowe emitentów papierów wartościowych dopuszczonych do obrotu na jednym z rynków regulowanych krajów Europejskiego Obszaru Gospodarczego mogą być sporządzane zgodnie z MSSF.

Z uwagi na fakt, że Walne Zgromadzenie PZU nie podjęło decyzji, o której mowa w art. 45 ust. 1c Ustawy o rachunkowości, w sprawie sporządzania sprawozdań finansowych zgodnie z MSSF, sprawozdania jednostkowe PZU sporządza się zgodnie z Polskimi Standardami Rachunkowości („PSR”), określonymi w Ustawie o rachunkowości oraz w wydanych na jej podstawie aktach wykonawczych, m.in.:

- Rozporządzeniu Ministra Finansów z dnia 28 grudnia 2009 roku w sprawie szczególnych zasad rachunkowości zakładów ubezpieczeń i zakładów reasekuracji (Dz. U. z 2009 roku, poz. 1825);
- Rozporządzeniu Ministra Finansów z dnia 12 grudnia 2001 roku w sprawie szczegółowych zasad uznawania, metod wyceny, zakresu ujawniania i sposobu prezentacji instrumentów finansowych (Dz. U. z 2001 roku, poz. 1674, z późn. zm.).

W sprawach nieuregulowanych Ustawą o rachunkowości oraz wydanymi na jej podstawie aktami wykonawczymi, stosuje się odpowiednio Krajowe Standardy Rachunkowości i/lub MSSF.

Okres objęty skróconym śródrocznym skonsolidowanym sprawozdaniem finansowym

Skrócone śródroczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe sporządzono za okres 9 miesięcy od 1 stycznia do 30 września 2015 roku.

Sprawozdania finansowe jednostek zależnych sporządzane są za ten sam okres sprawozdawczy, co sprawozdanie jednostki dominującej.

Waluta funkcjonalna i prezentacji

Walutą funkcjonalną i prezentacji PZU jest polski złoty. Walutą funkcjonalną jednostek działających na terenie Litwy, Łotwy, Estonii i Szwecji jest euro, natomiast walutą funkcjonalną jednostek działających na terenie Ukrainy jest hrywna ukraińska.

O ile nie zaznaczono inaczej, wszystkie kwoty przedstawione w skróconym śródrocznym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym wykazane są w tysiącach złotych.

Kursy walut

Dane finansowe zagranicznych jednostek zależnych przelicza się na polskie złote:

- aktywa i zobowiązania – po średnim kursie ustalonym przez NBP obowiązującym na koniec okresu sprawozdawczego;
- pozycje rachunku zysków i strat oraz innych całkowitych dochodów – po średniej arytmetycznej średnich kursów ustalanych przez NBP na daty kończące każdy miesiąc okresu sprawozdawczego.

Waluta	1 stycznia – 30 września 2015	30 września 2015	30 czerwca 2015	1 stycznia – 31 grudnia 2014	31 grudnia 2014	1 stycznia – 30 września 2014	30 września 2014
euro	4,1585	4,2386	4,1944	4,1892	4,2623	4,1803	4,1755
lit litewski	nd.	nd.	nd.	1,2133	1,2344	1,2107	1,2093
hrywna ukraińska	0,1742	0,1774	0,1780	0,2637	0,2246	0,2729	0,2554

Założenie kontynuowania działalności

Skrócone śródroczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe sporządzono przy założeniu kontynuowania działalności gospodarczej przez jednostki Grupy PZU w dającej się przewidzieć przyszłości, tj. w okresie co najmniej 12 miesięcy po zakończeniu okresu sprawozdawczego. Na dzień podpisania skróconego śródrocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego nie stwierdzono istnienia faktów i okoliczności, które wskazywałyby na zagrożenia dla możliwości kontynuacji działalności przez jednostki Grupy PZU w okresie 12 miesięcy po zakończeniu okresu sprawozdawczego na skutek zamierzonego lub przymusowego zaniechania bądź istotnego ograniczenia dotychczasowej działalności.

Działalność zaniechana

W okresie 9 miesięcy zakończonym 30 września 2015 roku jednostki Grupy PZU nie zaniechały prowadzenia jakiegokolwiek istotnego rodzaju działalności.

Sezonowość lub cykliczność działalności

Działalność Grupy PZU nie podlega sezonowości lub cykliczności w stopniu uzasadniającym stosowanie sugestii zawartych w pkt. 21 MSR 34.

Wybrane dane finansowe

1. Wybrane skonsolidowane dane finansowe Grupy PZU

Dane ze skonsolidowanego sprawozdania z sytuacji finansowej	tys. zł 30 września 2015	tys. zł 31 grudnia 2014	tys. zł 30 września 2014	tys. EUR 30 września 2015	tys. EUR 31 grudnia 2014	tys. EUR 30 września 2014
Aktywa	67 524 328	67 572 761	67 717 196	15 930 809	15 853 591	16 217 745
Kapitał podstawowy	86 352	86 352	86 352	20 373	20 259	20 681
Kapitały oraz rezerwy przypisywane właścicielom kapitału podstawowego jednostki dominującej	12 365 623	13 166 336	12 778 233	2 917 384	3 089 021	3 060 288
Udziały niekontrolujące	4 087	1 292	487	964	303	117
Kapitały, razem	12 369 710	13 167 628	12 778 720	2 918 348	3 089 325	3 060 405
Podstawowa i rozwodniona średnia ważona liczba akcji zwykłych (w szt.)	86 351 949	86 351 949	86 351 949	86 351 949	86 351 949	86 351 949
Wartość księgowa na akcję zwykłą (w zł/euro)	143,20	152,47	147,98	33,78	35,77	35,44

Dane ze skonsolidowanego rachunku zysków i strat	tys. zł 1 stycznia - 30 września 2015	tys. zł 1 stycznia - 30 września 2014	tys. EUR 1 stycznia - 30 września 2015	tys. EUR 1 stycznia - 30 września 2014
Składki ubezpieczeniowe przypisane brutto	13 461 279	12 408 778	3 237 052	2 968 394
Składki zarobione netto	13 117 670	12 142 997	3 154 423	2 904 815
Przychody z tytułu prowizji i opłat	180 519	297 988	43 410	71 284
Wynik netto na działalności inwestycyjnej	1 387 559	2 181 310	333 668	521 807
Odszkodowania i świadczenia ubezpieczeniowe netto	(9 079 665)	(8 411 922)	(2 183 399)	(2 012 277)
Zysk brutto	2 279 727	3 220 466	548 209	770 391
Zysk netto przypisywany właścicielom kapitału własnego jednostki dominującej	1 832 495	2 563 834	440 662	613 313
Zyski (straty) przypisywane właścicielom udziałów niekontrolujących	(102)	(2)	(25)	-
Podstawowa i rozwodniona średnia ważona liczba akcji zwykłych (w szt.)	86 351 949	86 351 949	86 351 949	86 351 949
Podstawowy i rozwodniony zysk na jedną akcję zwykłą (w zł/ euro)	21,22	29,69	5,10	7,10

Dane ze skonsolidowanego sprawozdania z przepływów pieniężnych	tys. zł 1 stycznia - 30 września 2015	tys. zł 1 stycznia - 30 września 2014	tys. EUR 1 stycznia - 30 września 2015	tys. EUR 1 stycznia - 30 września 2014
Przepływy pieniężne netto z działalności operacyjnej	951 985	1 232 656	228 925	294 873
Przepływy pieniężne netto z działalności inwestycyjnej	1 366 292	(3 241 079)	328 554	(775 322)
Przepływy pieniężne netto z działalności finansowej	(2 235 231)	1 954 762	(537 509)	467 613
Przepływy pieniężne netto, razem	83 046	(53 661)	19 970	(12 837)

2. Wybrane jednostkowe dane finansowe PZU (wg PSR)

Dane z bilansu	tys. zł 30 września 2015	tys. zł 31 grudnia 2014	tys. zł 30 września 2014	tys. EUR 30 września 2015	tys. EUR 31 grudnia 2014	tys. EUR 30 września 2014
Aktywa	36 002 856	34 629 778	35 244 934	8 494 044	8 124 669	8 440 889
Kapitał podstawowy	86 352	86 352	86 352	20 373	20 259	20 681
Kapitały, razem	11 630 675	12 328 724	11 941 944	2 743 990	2 892 505	2 860 003
Podstawowa i rozwodniona średnia ważona liczba akcji zwykłych	86 352 300	86 352 300	86 352 300	86 352 300	86 352 300	86 352 300
Wartość księgowa na akcję zwykłą (w zł/ euro)	134,69	142,77	138,29	31,78	33,50	33,12

Dane z technicznego rachunku ubezpieczeń majątkowych i osobowych oraz ogólnego rachunku zysków i strat	tys. zł 1 stycznia - 30 września 2015	tys. zł 1 stycznia - 30 września 2014	tys. EUR 1 stycznia - 30 września 2015	tys. EUR 1 stycznia - 30 września 2014
Składki ubezpieczeniowe przypisane brutto	6 252 851	6 154 673	1 503 631	1 472 304
Wynik techniczny ubezpieczeń majątkowych i osobowych	453 542	705 987	109 064	168 884
Wynik netto na działalności inwestycyjnej (*)	1 342 648	1 711 168	322 868	409 341
Zysk netto	1 505 166	1 989 474	361 949	475 917
Podstawowa i rozwodniona średnia ważona liczba akcji zwykłych (w szt.)	86 352 300	86 352 300	86 352 300	86 352 300
Podstawowy i rozwodniony zysk na jedną akcję zwykłą (w zł/ euro)	17,43	23,04	4,19	5,51

* Uwzględniono pozycję „Udział w zyskach (stratach) netto jednostek podporządkowanych wycenianych metodą praw własności”.

3. Wybrane jednostkowe dane finansowe Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń na Życie Spółki Akcyjnej (wg PSR)

Dane z bilansu	tys. zł 30 września 2015	tys. zł 31 grudnia 2014	tys. zł 30 września 2014	tys. EUR 30 września 2015	tys. EUR 31 grudnia 2014	tys. EUR 30 września 2014
Aktywa	29 574 449	29 503 727	29 967 009	6 977 410	6 922 020	7 176 867
Kapitały, razem	4 450 610	4 374 594	4 626 975	1 050 019	1 026 346	1 108 125

Dane z technicznego rachunku ubezpieczeń na życie oraz ogólnego rachunku zysków i strat	tys. zł 1 stycznia - 30 września 2015	tys. zł 1 stycznia - 30 września 2014	tys. EUR 1 stycznia - 30 września 2015	tys. EUR 1 stycznia - 30 września 2014
Składki ubezpieczeniowe przypisane brutto	6 069 349	6 176 480	1 459 504	1 477 521
Wynik techniczny ubezpieczeń na życie	1 310 833	1 610 203	315 218	385 188
Wynik netto na działalności inwestycyjnej	745 007	1 258 127	179 153	300 966
Zysk (strata) netto	1 255 152	1 475 352	301 828	352 930

4. Podsumowanie skonsolidowanych wyników finansowych

Wynik finansowy netto Grupy PZU w okresie 9 miesięcy zakończonym 30 września 2015 roku wyniósł 1 832 393 tys. zł i był niższy o 28,5% od wyniku netto za analogiczny okres roku poprzedniego. Z wyłączeniem zdarzeń jednorazowych¹ wynik netto spadł o 34,6% względem ubiegłego roku.

Wskaźnik ROE za okres od dnia 1 stycznia do dnia 30 września 2015 roku wyniósł 19,1%, co oznacza spadek o 7,3 p.p. w porównaniu do analogicznego okresu poprzedniego roku.

Wpływ na działalność Grupy PZU w okresie 9 miesięcy zakończonym 30 września 2015 roku w porównaniu do analogicznego okresu roku ubiegłego miały następujące elementy:

- wzrost składki przypisanej brutto dzięki rozwojowi działalności na rynkach zagranicznych, składce pozyskanej przez Link4 oraz rozwój ubezpieczeń grupowych ochronnych w części skompensowany spadkiem składki w grupie ubezpieczeń OC pozostałych i majątkowych;
- niższa rentowność w segmencie ubezpieczeń grupowych i indywidualnie kontynuowanych związana głównie z wyższą szkodowością produktów ochronnych na skutek wyższej częstości zgonów;
- spadek rentowności w segmencie ubezpieczeń masowych związany głównie ze wzrostem szkodowości w ubezpieczeniach komunikacyjnych;
- jednorazowy wynik na sprzedaży PZU Litwa;
- niższy wynik segmentu ubezpieczeń emerytalnych związany ze skutkami reformy OFE;
- spadek dochodów z działalności lokacyjnej, w szczególności na skutek wzrostów rentowności polskich obligacji skarbowych oraz gorszej koniunktury na rynkach kapitałowych.

Na porównywalność wyników r/r wpłynęło rozszerzenie działalności w Polsce i krajach bałtyckich w 2014 roku. W ubiegłym roku przejęte spółki kontrybuowały do wyniku Grupy PZU od momentu nabycia (pierwsza z przejętych spółek AAS Balta począwszy od 30 czerwca 2014 roku) podczas gdy w wynikach bieżącego roku ujmowane są przez cały okres, przyczyniając się do wyższych względem 2014 roku poziomów poszczególnych pozycji wyniku oraz aktywów i pasywów.

¹ Zdarzenia jednorazowe obejmują efekt konwersji polis umów wieloletnich na umowy roczne odnawialne w ubezpieczeniach grupowych typ P oraz wynik na sprzedaży PZU Litwa

² Wskaźnik uroczniony.

³ Portfel lokat obejmuje aktywa finansowe, nieruchomości inwestycyjne oraz ujemną wycenę instrumentów pochodnych i zobowiązania

Śródroczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe

1. Śródroczny skonsolidowany rachunek zysków i strat

Skonsolidowany rachunek zysków i strat	Nota	1 lipca - 30 września 2015	1 stycznia - 30 września 2015	1 lipca - 30 września 2014 <i>(przekształcone)</i>	1 stycznia - 30 września 2014 <i>(przekształcone)</i>
Składki ubezpieczeniowe przypisane brutto	9.1	4 334 829	13 461 279	3 970 885	12 408 778
Udział reasekuratorów w składce ubezpieczeniowej przypisanej brutto		(78 639)	(171 030)	(57 884)	(175 957)
Składki ubezpieczeniowe przypisane netto		4 256 190	13 290 249	3 913 001	12 232 821
Zmiana stanu rezerwy składki ubezpieczeniowej netto		117 567	(172 579)	197 397	(89 824)
Składki zarobione netto		4 373 757	13 117 670	4 110 398	12 142 997
Przychody z tytułu prowizji i opłat	9.2	77 323	180 519	174 855	297 988
Przychody netto z inwestycji	9.3	409 259	1 214 854	507 333	1 313 409
Wynik netto z realizacji i odpisy z tytułu utraty wartości inwestycji	9.4	54 443	237 385	136 908	162 087
Zmiana netto wartości godziwej aktywów i zobowiązań wycenianych w wartości godziwej	9.5	(133 899)	(64 680)	166 605	705 814
Pozostałe przychody operacyjne	9.6	231 148	600 610	140 134	385 001
Odszkodowania, świadczenia oraz zmiana stanu rezerw techniczno-ubezpieczeniowych		(3 459 370)	(9 544 225)	(3 013 282)	(8 491 660)
Udział reasekuratorów w odszkodowaniach, świadczeniach oraz zmianie stanu rezerw techniczno-ubezpieczeniowych		386 066	464 560	19 447	79 738
Odszkodowania i świadczenia ubezpieczeniowe netto	9.7	(3 073 304)	(9 079 665)	(2 993 835)	(8 411 922)
Zmiana wyceny kontraktów inwestycyjnych	9.8	14 644	(988)	(8 529)	(14 554)
Koszty akwizycji	9.9	(607 643)	(1 738 451)	(535 589)	(1 571 953)
Koszty administracyjne	9.9	(371 942)	(1 194 004)	(355 227)	(1 057 502)
Pozostałe koszty operacyjne	9.10	(269 211)	(931 662)	(229 185)	(601 776)
Zysk z działalności operacyjnej		704 575	2 341 588	1 113 868	3 349 589
Koszty finansowe	9.11	(43 715)	(61 742)	(68 905)	(128 718)
Udział w zyskach netto jednostek wycenianych metodą praw własności		(87)	(119)	(650)	(405)
Zysk brutto		660 773	2 279 727	1 044 313	3 220 466
Podatek dochodowy					
- część bieżąca		(62 908)	(437 142)	(137 682)	(430 103)
- część odroczone		(86 999)	(10 192)	(63 160)	(226 531)
Zysk netto, w tym:		510 866	1 832 393	843 471	2 563 832
- zysk przypisywany właścicielom kapitału własnego jednostki dominującej		510 902	1 832 495	843 483	2 563 834
- zyski (straty) przypisywane właścicielom udziałów niekontrolujących		(36)	(102)	(12)	(2)

Śródroczny skonsolidowany rachunek zysków i strat (kontynuacja)

Skonsolidowany rachunek zysków i strat	Nota	1 lipca - 30 września 2015	1 stycznia - 30 września 2015	1 lipca - 30 września 2014	1 stycznia - 30 września 2014
Zysk netto z działalności kontynuowanej przypisywany właścicielom kapitału własnego jednostki dominującej		510 902	1 832 495	843 483	2 563 834
Zysk (strata) netto z działalności zaniechanej		-	-	-	-
Podstawowa i rozwodniona średnia ważona liczba akcji zwykłych	9.12	86 351 949	86 351 949	86 351 949	86 351 949
Podstawowy i rozwodniony zysk (strata) na jedną akcję zwykłą (w złotych)	9.12	5,92	21,22	9,77	29,69

2. Śródroczne skonsolidowane sprawozdanie z całkowitych dochodów

Skonsolidowane sprawozdanie z całkowitych dochodów	Nota	1 lipca - 30 września 2015	1 stycznia - 30 września 2015	1 lipca - 30 września 2014	1 stycznia - 30 września 2014
Zysk netto		510 866	1 832 393	843 471	2 563 832
Inne całkowite dochody	9.13	2 440	(42 617)	17 941	32 983
Podlegające późniejszemu przeniesieniu do rachunku zysków i strat		2 050	(47 484)	17 124	29 585
Wycena instrumentów finansowych dostępnych do sprzedaży		(10 312)	(36 782)	16 117	35 358
Różnice kursowe z przeliczenia		12 360	(10 697)	1 006	(5 773)
Inne całkowite dochody jednostek wycenianych metodą praw własności		2	(5)	1	-
Niepodlegające późniejszemu przeniesieniu do rachunku zysków i strat		390	4 867	817	3 398
Reklasyfikacja nieruchomości z rzeczowych aktywów trwałych do inwestycyjnych		390	4 831	817	3 510
Inne całkowite dochody jednostek wycenianych metodą praw własności		-	36	-	(112)
Dochody całkowite netto, razem		513 306	1 789 776	861 412	2 596 815
- dochody całkowite przypisywane właścicielom kapitału własnego jednostki dominującej		513 337	1 789 884	861 423	2 596 814
- dochody całkowite przypisywane właścicielom udziałów niekontrolujących		(31)	(108)	(11)	1

3. Śródroczne skonsolidowane sprawozdanie z sytuacji finansowej

Aktywa	Nota	30 września 2015	30 czerwca 2015	31 grudnia 2014	30 września 2014
Wartości niematerialne	9.14	776 701	778 596	868 692	581 364
Wartość firmy	9.15	783 128	765 725	785 663	304 247
Rzeczowe aktywa trwałe		1 024 774	993 350	1 001 609	1 024 709
Nieruchomości inwestycyjne		1 705 027	2 393 702	2 236 062	1 416 835
Jednostki wyceniane metodą praw własności	9.16	71 352	66 308	66 311	67 501
Aktywa finansowe		56 308 571	54 601 635	56 759 976	58 863 861
Instrumenty finansowe utrzymywane do terminu wymagalności	9.17.1, 9.22	20 085 459	20 077 667	19 983 689	20 226 891
Instrumenty finansowe dostępne do sprzedaży	9.17.2, 9.22	3 534 434	3 102 747	2 985 322	2 761 916
Instrumenty finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy	9.17.3, 9.22	20 148 268	18 709 678	19 096 484	19 265 226
Pożyczki	9.17.4, 9.22	12 540 410	12 711 543	14 694 481	16 609 828
Należności, w tym należności z tytułu umów ubezpieczeniowych	9.20, 9.22	3 089 997	3 300 655	3 068 813	3 179 763
Udział reasekuratorów w rezerwach techniczno-ubezpieczeniowych	9.21, 9.22	1 068 241	707 664	753 115	609 238
Szacowane regresy i odzyski		122 762	122 187	127 262	135 920
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego		27 062	26 324	26 957	22 975
Należności z tytułu bieżącego podatku dochodowego		7 273	4 629	368	3 346
Odroczone koszty akwizycji		913 634	897 031	712 066	639 120
Inne aktywa	9.23	381 031	296 813	235 250	202 291
Środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych		408 687	598 989	324 007	487 973
Aktywa przeznaczone do sprzedaży	9.24	836 088	526 126	606 610	178 053
Aktywa, razem		67 524 328	66 079 734	67 572 761	67 717 196

Śródroczne skonsolidowane sprawozdanie z sytuacji finansowej (kontynuacja)

Kapitały i zobowiązania	Nota	30 września 2015	30 czerwca 2015	31 grudnia 2014	30 września 2014
Kapitały					
Wyemitowany kapitał podstawowy oraz inne kapitały przypadające udziałowcom jednostki dominującej					
Kapitał podstawowy		86 352	86 352	86 352	86 352
Pozostałe kapitały		10 086 845	10 084 235	9 885 791	9 901 364
Akcje własne		(110)	(110)	(110)	(110)
Kapitał zapasowy		9 928 136	9 926 759	9 678 921	9 671 162
Kapitał z aktualizacji wyceny		211 014	222 166	248 543	272 969
Pozostałe kapitały rezerwowe		66	66	66	66
Zyski i straty aktuarialne dotyczące rezerw pracowniczych		(6 143)	(6 143)	(6 179)	790
Różnice kursowe z przeliczenia		(46 118)	(58 503)	(35 450)	(43 513)
Niepodzielony wynik		2 192 426	1 681 653	3 194 193	2 790 517
Zysk z lat ubiegłych		359 931	360 060	226 462	226 683
Zysk netto		1 832 495	1 321 593	2 967 731	2 563 834
Udziały niekontrolujące		4 087	883	1 292	487
Kapitały, razem		12 369 710	11 853 123	13 167 628	12 778 720
Zobowiązania					
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe	9.25	41 015 199	40 734 374	40 166 885	39 230 968
Rezerwa składek i rezerwa na pokrycie ryzyka niewygasłego		5 320 672	5 466 551	5 250 103	4 940 831
Rezerwa ubezpieczeń na życie		16 235 875	16 250 809	16 281 625	16 307 701
Rezerwy na niewypłacone odszkodowania i świadczenia		8 193 560	7 768 739	7 770 351	7 178 203
Rezerwa na skapitalizowaną wartość rent		6 168 749	6 020 636	5 997 595	6 031 781
Rezerwy na premie i rabaty dla ubezpieczonych		2 107	3 221	2 291	1 484
Pozostałe rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe		410 975	418 937	439 364	441 685
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe dla ubezpieczeń na życie, jeżeli ryzyko lokaty ponosi ubezpieczający		4 683 261	4 805 481	4 425 556	4 329 283
Kontrakty inwestycyjne	9.26	641 671	789 029	1 108 107	1 229 085
- o gwarantowanych i ustalonych warunkach		220 912	317 213	520 840	584 073
- na rachunek i ryzyko klienta		420 759	471 816	587 267	645 012
Rezerwy na świadczenia pracownicze		104 838	129 732	120 070	124 974
Inne rezerwy	9.27	136 293	194 645	191 206	183 859
Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego		397 099	314 985	398 433	530 714
Zobowiązania z tytułu bieżącego podatku dochodowego		28 472	42 672	53 770	58 487
Instrumenty pochodne	9.17.7	663 979	469 044	625 844	593 498
Zobowiązania z tytułu emisji własnych dłużnych papierów wartościowych	9.28	2 111 251	2 109 880	2 127 527	2 076 047
Inne zobowiązania	9.29	10 055 816	9 188 774	9 361 277	10 910 844
Zobowiązania bezpośrednio związane z aktywami zakwalifikowanymi jako przeznaczone do sprzedaży	9.24	-	253 476	252 014	-
Zobowiązania, razem		55 154 618	54 226 611	54 405 133	54 938 476
Kapitały i zobowiązania, razem		67 524 328	66 079 734	67 572 761	67 717 196

4. Śródroczne sprawozdanie ze zmian w skonsolidowanym kapitale własnym

Sprawozdanie ze zmian w skonsolidowanym kapitale własnym	Kapitał podstawowy	Kapitały oraz rezerwy przypisywane właścicielom kapitału podstawowego jednostki dominującej								Razem	Udziały niekontrolujące	Kapitał własny, razem
		Pozostałe kapitały					Niepodzielony wynik					
		Akcje własne	Kapitał zapasowy	Kapitał z aktualizacji wyceny	Pozostałe kapitały rezerwowe	Zyski i straty aktuarialne dotyczące rezerw pracowniczych	Różnice kursowe z przeliczenia	Zysk z lat ubiegłych	Zysk netto			
Stan na 1 stycznia 2015 roku	86 352	(110)	9 678 921	248 543	66	(6 179)	(35 450)	3 194 193	-	13 166 336	1 292	13 167 628
Wycena instrumentów finansowych dostępnych do sprzedaży	-	-	-	(36 782)	-	-	-	-	-	(36 782)	-	(36 782)
Inne całkowite dochody jednostek wycenianych metodą praw własności	-	-	-	-	-	36	(5)	-	-	31	-	31
Różnice kursowe z przeliczenia	-	-	-	-	-	-	(10 691)	-	-	(10 691)	(6)	(10 697)
Reklasyfikacja nieruchomości z rzeczowych aktywów trwałych do inwestycyjnych	-	-	-	4 831	-	-	-	-	-	4 831	-	4 831
Inne całkowite dochody netto, razem	-	-	-	(31 951)	-	36	(10 696)	-	-	(42 611)	(6)	(42 617)
Zysk (strata) netto	-	-	-	-	-	-	-	-	1 832 495	1 832 495	(102)	1 832 393
Całkowite dochody razem	-	-	-	(31 951)	-	36	(10 696)	-	1 832 495	1 789 884	(108)	1 789 776
Pozostałe zmiany, w tym:	-	-	249 215	(5 578)	-	-	28	(2 834 262)	-	(2 590 597)	2 903	(2 587 694)
Podział wyniku finansowego	-	-	243 328	-	-	-	-	(2 833 885)	-	(2 590 557)	-	(2 590 557)
Skup akcji Prof-Med i Elvity	-	-	(68)	-	-	-	-	-	-	(68)	(372)	(440)
Sprzedaż przeszacowanych nieruchomości	-	-	5 955	(5 578)	-	-	-	(377)	-	-	-	-
Nabycie udziałów Centrum Medycznego Gamma sp. z o.o.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3 406	3 406
Sprzedaż PZU Lietuva	-	-	-	-	-	-	28	-	-	28	(131)	(103)
Stan na 30 września 2015 roku	86 352	(110)	9 928 136	211 014	66	(6 143)	(46 118)	359 931	1 832 495	12 365 623	4 087	12 369 710

Śródroczne sprawozdanie ze zmian w skonsolidowanym kapitale własnym (kontynuacja)

Sprawozdanie ze zmian w skonsolidowanym kapitale własnym	Kapitał podstawowy	Kapitały oraz rezerwy przypisywane właścicielom kapitału podstawowego jednostki dominującej								Razem	Udziały niekontrolujące	Kapitał własny, razem
		Pozostałe kapitały					Niepodzielony wynik					
		Akcje własne	Kapitał zapasowy	Kapitał z aktualizacji wyceny	Pozostałe kapitały rezerwowe	Zyski i straty aktuarialne dotyczące rezerw pracowniczych	Różnice kursowe z przeliczenia	Zysk z lat ubiegłych	Zysk netto			
Stan na 1 stycznia 2014 roku	86 352	(110)	8 855 999	242 297	-	902	(37 737)	3 963 587	-	13 111 290	16 341	13 127 631
Wycena instrumentów finansowych dostępnych do sprzedaży	-	-	-	8 475	-	-	-	-	-	8 475	-	8 475
Inne całkowite dochody jednostek wycenianych metodą praw własności	-	-	-	-	-	(190)	8	-	-	(182)	-	(182)
Różnice kursowe z przeliczenia	-	-	-	-	-	-	2 279	-	-	2 279	8	2 287
Zyski i straty aktuarialne dotyczące rezerw pracowniczych	-	-	-	-	-	(6 891)	-	-	-	(6 891)	-	(6 891)
Reklasyfikacja nieruchomości z rzeczowych aktywów trwałych do inwestycyjnych	-	-	-	13 504	-	-	-	-	-	13 504	-	13 504
Inne całkowite dochody netto, razem	-	-	-	21 979	-	(7 081)	2 287	-	-	17 185	8	17 193
Zysk (strata) netto	-	-	-	-	-	-	-	-	2 967 731	2 967 731	(104)	2 967 627
Całkowite dochody razem	-	-	-	21 979	-	(7 081)	2 287	-	2 967 731	2 984 916	(96)	2 984 820
Pozostałe zmiany, w tym:	-	-	822 922	(15 733)	66	-	-	(3 737 125)	-	(2 929 870)	(14 953)	(2 944 823)
Podział wyniku finansowego	-	-	800 257	-	66	-	-	(3 736 288)	-	(2 935 965)	-	(2 935 965)
Dokapitalizowanie PZU Lietuva	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	138	138
Skup akcji Armatury Kraków SA	-	-	6 095	-	-	-	-	-	-	6 095	(15 983)	(9 888)
Nabycie spółek zależnych	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	892	892
Sprzedaż przeszacowanych nieruchomości	-	-	16 570	(15 733)	-	-	-	(837)	-	-	-	-
Stan na 31 grudnia 2014 roku	86 352	(110)	9 678 921	248 543	66	(6 179)	(35 450)	226 462	2 967 731	13 166 336	1 292	13 167 628

Śródroczne sprawozdanie ze zmian w skonsolidowanym kapitale własnym (kontynuacja)

Sprawozdanie ze zmian w skonsolidowanym kapitale własnym	Kapitał podstawowy	Kapitały oraz rezerwy przypisywane właścicielom kapitału podstawowego jednostki dominującej								Razem	Udziały niekontrolujące	Kapitał własny, razem
		Pozostałe kapitały					Niepodzielony wynik					
		Akcje własne	Kapitał zapasowy	Kapitał z aktualizacji wyceny	Pozostałe kapitały rezerwowe	Zyski i straty aktuarialne dotyczące rezerw pracowniczych	Różnice kursowe z przeliczenia	Zysk z lat ubiegłych	Zysk netto			
Stan na 1 stycznia 2014 roku	86 352	(110)	8 855 999	242 297	-	902	(37 737)	3 963 587	-	13 111 290	16 341	13 127 631
Wycena instrumentów finansowych dostępnych do sprzedaży	-	-	-	35 358	-	-	-	-	-	35 358	-	35 358
Inne całkowite dochody jednostek wycenianych metodą praw własności	-	-	-	-	-	(112)	-	-	-	(112)	-	(112)
Różnice kursowe z przeliczenia	-	-	-	-	-	-	(5 776)	-	-	(5 776)	3	(5 773)
Reklasyfikacja nieruchomości z rzeczowych aktywów trwałych do inwestycyjnych	-	-	-	3 510	-	-	-	-	-	3 510	-	3 510
Inne całkowite dochody netto, razem	-	-	-	38 868	-	(112)	(5 776)	-	-	32 980	3	32 983
Zysk (strata) netto	-	-	-	-	-	-	-	-	2 563 834	2 563 834	(2)	2 563 832
Całkowite dochody razem	-	-	-	38 868	-	(112)	(5 776)	-	2 563 834	2 596 814	1	2 596 815
Pozostałe zmiany, w tym:	-	-	815 163	(8 196)	66	-	-	(3 736 904)	-	(2 929 871)	(15 855)	(2 945 726)
Podział wyniku finansowego	-	-	800 257	-	66	-	-	(3 736 288)	-	(2 935 965)	-	(2 935 965)
Dokapitalizowanie PZU Lietuva	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	15	15
Skup akcji Armatury Kraków SA	-	-	6 095	-	-	-	-	-	-	6 095	(15 983)	(9 888)
Nabycie spółek medycznych	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	105	105
Nabycie AAS Bałta	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	8	8
Sprzedaż przeszacowanych nieruchomości	-	-	8 811	(8 196)	-	-	-	(616)	-	(1)	-	(1)
Stan na 30 września 2014 roku	86 352	(110)	9 671 162	272 969	66	790	(43 513)	226 683	2 563 834	12 778 233	487	12 778 720

5. Śródroczne skonsolidowane sprawozdanie z przepływów pieniężnych

Skonsolidowane sprawozdanie z przepływów pieniężnych	Nota	1 stycznia - 30 września 2015	1 stycznia - 30 września 2014 (przekształcone)
Przepływy środków pieniężnych z działalności operacyjnej			
Wpływy		15 646 689	14 586 073
- wpływy z tytułu składek ubezpieczeniowych brutto		13 496 514	12 390 289
- wpływy z tytułu kontraktów inwestycyjnych		105 094	330 298
- wpływy z tytułu prowizji reasekuracyjnych i udziałów w zyskach reasekuratorów		16 586	8 991
- wpłaty reasekuratorów z tytułu udziału w odszkodowaniach		48 537	29 259
- wpływy z tytułu czynności komisarza awaryjnego		136 402	142 327
- wpływy z tytułu zbycia jednostek uczestnictwa przez fundusz inwestycyjny		797 575	850 194
- pozostałe wpływy operacyjne	9.30	1 045 981	834 715
Wydatki		(14 694 704)	(13 353 417)
- składki ubezpieczeniowe zapłacone z tytułu reasekuracji		(256 817)	(236 181)
- wypłacone prowizje i udziały w zyskach z tytułu reasekuracji czynnej		(23 059)	(3 985)
- odszkodowania i świadczenia wypłacone brutto		(7 775 131)	(6 560 505)
- wypłacone świadczenia z tytułu kontraktów inwestycyjnych		(565 514)	(1 225 939)
- wydatki z tytułu akwizycji		(1 550 435)	(1 321 903)
- wydatki o charakterze administracyjnym		(1 733 101)	(1 431 581)
- wydatki z tytułu odsetek		(164)	(263)
- wydatki z tytułu podatku dochodowego		(555 569)	(443 283)
- wydatki z tytułu czynności komisarza awaryjnego		(379 818)	(337 302)
- wydatki z tytułu odkupienia jednostek uczestnictwa przez fundusz inwestycyjny		(411 118)	(430 016)
- pozostałe wydatki operacyjne	9.30	(1 443 978)	(1 362 459)
Przepływy pieniężne netto z działalności operacyjnej		951 985	1 232 656
Przepływy środków pieniężnych z działalności inwestycyjnej			
Wpływy		459 376 931	479 216 313
- zbycie nieruchomości inwestycyjnych		31 223	36 375
- wpływy z nieruchomości inwestycyjnych		182 571	115 034
- zbycie wartości niematerialnych oraz składników rzeczowych aktywów trwałych		4 061	3 256
- zbycie udziałów i akcji		3 196 754	4 449 753
- realizacja dłużnych papierów wartościowych		33 088 222	46 650 406
- zamknięcie transakcji <i>buy-sell-back</i>		236 316 833	251 534 161
- zamknięcie lokat terminowych w instytucjach kredytowych		140 031 965	152 500 913
- realizacja pozostałych lokat		45 584 692	22 877 644
- odsetki otrzymane		853 040	943 872
- dywidendy otrzymane		42 042	64 723
- środki pieniężne nabyte w transakcjach połączenia jednostek i z tytułu zmiany zakresu konsolidacji		15 411	25 589
- pozostałe wpływy z lokat		30 117	14 587

Śródroczne skonsolidowane sprawozdanie z przepływów pieniężnych (kontynuacja)

Skonsolidowane sprawozdanie z przepływów pieniężnych	Nota	1 stycznia - 30 września 2015	1 stycznia - 30 września 2014 (przekształcone)
Wydatki		(458 010 639)	(482 457 392)
- nabycie nieruchomości inwestycyjnych		(242 942)	(117 038)
- wydatki na utrzymanie nieruchomości inwestycyjnych		(129 002)	(112 185)
- nabycie wartości niematerialnych oraz składników rzeczowych aktywów trwałych		(225 489)	(169 136)
- nabycie udziałów i akcji		(3 616 148)	(4 803 958)
- nabycie udziałów i akcji w jednostkach zależnych		(53 941)	(645 265)
- zmniejszenie stanu środków pieniężnych z tytułu zmiany zakresu konsolidacji		(226 584)	(16 108)
- nabycie dłużnych papierów wartościowych		(33 194 798)	(46 925 474)
- otwarcie transakcji <i>buy-sell-back</i>		(236 012 558)	(254 055 880)
- otwarcie lokat terminowych w instytucjach kredytowych		(138 824 803)	(151 714 786)
- nabycie pozostałych lokat		(45 478 721)	(23 887 665)
- pozostałe wydatki na lokaty		(5 653)	(9 897)
Przepływy pieniężne netto z działalności inwestycyjnej		1 366 292	(3 241 079)
Przepływy środków pieniężnych z działalności finansowej			
Wpływy		262 522 015	266 622 845
- wpływy z tytułu kredytów i pożyczek		37 371	10 827
- wpływy z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych		-	2 084 795
- otwarcie transakcji <i>sell-buy-back</i>		262 484 644	264 527 223
Wydatki		(264 757 246)	(264 668 083)
- dywidendy wypłacone właścicielom kapitału własnego jednostki dominującej		(1 468 045)	(159)
- spłata kredytów i pożyczek		(126 364)	(35 190)
- zamknięcie transakcji <i>sell-buy-back</i>		(263 130 774)	(264 619 493)
- odsetki od kredytów i pożyczek		(3 187)	(13 167)
- odsetki od wyemitowanych dłużnych papierów wartościowych		(28 590)	-
- pozostałe wydatki finansowe		(286)	(74)
Przepływy pieniężne netto z działalności finansowej		(2 235 231)	1 954 762
Przepływy pieniężne netto, razem		83 046	(53 661)
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty na początek okresu		324 007	569 157
Zmiana stanu środków pieniężnych z tytułu różnic kursowych		1 634	(27 523)
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty na koniec okresu, w tym:		408 687	487 973
- o ograniczonej możliwości dysponowania		40 126	54 773

Informacje uzupełniające do skróconego śródrocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego

1. Informacje o PZU i Grupie PZU

1.1 PZU

Jednostką dominującą w Grupie PZU jest PZU - spółka akcyjna z siedzibą w Warszawie przy Al. Jana Pawła II 24.

PZU jest wpisany do Krajowego Rejestru Sądowego w Sądzie Rejonowym dla Miasta Stołecznego Warszawy, XII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego, do rejestru przedsiębiorców pod numerem KRS 0000009831.

Podstawowym przedmiotem działalności PZU według Polskiej Klasyfikacji Działalności są pozostałe ubezpieczenia osobowe oraz ubezpieczenia majątkowe (PKD 65.12), a według Europejskiej Klasyfikacji Działalności - ubezpieczenia rzeczowe (EKD 6603).

1.2 Spółki Grupy PZU

L.p.	Nazwa podmiotu	Siedziba	Data objęcia kontroli / znaczącego wpływu	% kapitału akcyjnego/udziałowego posiadanego bezpośrednio lub pośrednio przez PZU		% głosów posiadanych bezpośrednio lub pośrednio przez PZU		Przedmiot działalności
				30 września 2015	31 grudnia 2014	30 września 2015	31 grudnia 2014	
Jednostki objęte konsolidacją								
1	Powszechny Zakład Ubezpieczeń SA	Warszawa	nd.	nd.	nd.	nd.	nd.	Ubezpieczenia majątkowe i osobowe. http://www.pzu.pl/
2	Powszechny Zakład Ubezpieczeń na Życie SA („PZU Życie”)	Warszawa	18.12.1991	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	Ubezpieczenia na życie. http://www.pzu.pl/grupa-pzu/pzu-zycie
3	Link4 Towarzystwo Ubezpieczeń SA („Link4”) ¹⁾	Warszawa	15.09.2014	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	Ubezpieczenia majątkowe i osobowe. http://www.link4.pl/
4	Lietuvos Draudimas AB ²⁾	Wilno (Litwa)	31.10.2014	99,98%	99,98%	99,98%	99,98%	Ubezpieczenia majątkowe i osobowe. http://www.ld.lt/
5	Apdrošināšanas Akciju Sabiedrība Balta („AAS Balta”)	Ryga (Łotwa)	30.06.2014	99,99%	99,99%	99,99%	99,99%	Ubezpieczenia majątkowe. http://www.balta.lv/
6	PrJSC IC PZU Ukraine („PZU Ukraine”)	Kijów (Ukraina)	01.07.2005	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	Ubezpieczenia majątkowe. http://www.pzu.com.ua/
7	PrJSC IC PZU Ukraine Life Insurance („PZU Ukraine Life”)	Kijów (Ukraina)	01.07.2005	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	Ubezpieczenia na życie. http://www.pzu.com.ua/
8	UAB DK PZU Lietuva („PZU Lietuva”) ³⁾	Wilno (Litwa)	26.04.2002	0,00%	99,88%	0,00%	99,88%	Ubezpieczenia majątkowe. https://www.pzu.lt/
9	UAB PZU Lietuva Gyvybes Draudimas	Wilno (Litwa)	26.04.2002	99,34%	99,34%	99,34%	99,34%	Ubezpieczenia na życie. https://www.pzu.lt/
10	Powszechnie Towarzystwo Emerytalne PZU SA („PTE PZU”)	Warszawa	08.12.1998	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	Zarządzanie funduszami emerytalnymi. http://www.pzu.pl/grupa-pzu/pte-pzu
11	PZU Centrum Operacji SA („PZU CO”)	Warszawa	30.11.2001	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	Działalność pomocnicza związana z ubezpieczeniami i funduszami emerytalnymi.

L.p.	Nazwa podmiotu	Siedziba	Data objęcia kontroli / znaczącego wpływu	% kapitału akcyjnego/udziałowego posiadanego bezpośrednio lub pośrednio przez PZU		% głosów posiadanych bezpośrednio lub pośrednio przez PZU		Przedmiot działalności
				30 września 2015	31 grudnia 2014	30 września 2015	31 grudnia 2014	
Jednostki objęte konsolidacją - ciąg dalszy								
12	Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych PZU SA („TFI PZU”)	Warszawa	30.04.1999	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	Tworzenie, reprezentowanie i zarządzanie funduszami inwestycyjnymi. http://www.pzu.pl/grupa-pzu/tfi-pzu
13	PZU Pomoc SA	Warszawa	18.03.2009	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	Usługowa działalność assistance. http://www.pzu.pl/grupa-pzu/pzu-pomoc
14	PZU Finance AB (publ.)	Sztokholm (Szwecja)	02.06.2014	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	Usługi finansowe.
15	PZU Finanse sp. z o.o.	Warszawa	08.11.2013	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	Usługi rachunkowo-księgowe.
16	Tower Inwestycje sp. z o.o.	Warszawa	27.08.1998	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	Pozostała działalność usługowa, z wyłączeniem ubezpieczeń i funduszy emerytalnych.
17	Ogrodowa-Inwestycje sp. z o.o.	Warszawa	15.09.2004	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	Nabywanie, eksploatacja, wynajem i zbywanie nieruchomości. http://www.ogrodowainwestycje.pl/
18	Armatura Kraków SA	Kraków	07.10.1999	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	Dystrybucja produktów Grupy Armatura, administracja i zarządzanie grupą kapitałową. http://www.grupa-armatura.pl/
19	Armatoora SA	Nisko	10.12.2008	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	Produkcja i sprzedaż grzejników oraz baterii sanitarnych.
20	Armaton SA ⁴⁾	Kraków	10.02.2009	nd.	100,00%	nd.	100,00%	Wykorzystanie wolnych środków, inwestycje rozwojowe.
21	Arm Property sp. z o.o.	Kraków	26.11.2014	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	Kupno i sprzedaż nieruchomości.
22	Aquaform SA ⁵⁾	Środa Wlkp.	15.01.2015	100,00%	nd.	100,00%	nd.	Produkcja i sprzedaż wyposażenia łazienkowego.
23	Aquaform Badprodukte GmbH ⁵⁾	Anhausen (Niemcy)	15.01.2015	100,00%	nd.	100,00%	nd.	Sprzedaż hurtowa.
24	Aquaform Ukraine TOW ⁵⁾	Żytomierz (Ukraina)	15.01.2015	100,00%	nd.	100,00%	nd.	Sprzedaż hurtowa.
25	Aquaform Romania SRL ⁵⁾	Prejmer (Rumunia)	15.01.2015	100,00%	nd.	100,00%	nd.	Sprzedaż hurtowa.
26	Morehome.pl sp. z o.o. ⁵⁾	Środa Wlkp.	15.01.2015	100,00%	nd.	100,00%	nd.	Sprzedaż detaliczna za pośrednictwem kanałów elektronicznych.

L.p.	Nazwa podmiotu	Siedziba	Data objęcia kontroli / znaczącego wpływu	% kapitału akcyjnego/udziałowego posiadanego bezpośrednio lub pośrednio przez PZU		% głosów posiadanych bezpośrednio lub pośrednio przez PZU		Przedmiot działalności
				30 września 2015	31 grudnia 2014	30 września 2015	31 grudnia 2014	
Jednostki objęte konsolidacją - ciąg dalszy								
27	PZU Zdrowie SA	Warszawa	02.09.2011	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	Usługi medyczne. http://www.pzu.pl/grupa-pzu/pzu-zdrowie-sa
28	Centrum Medyczne Medica sp. z o.o. („CM Medica”)	Płock	09.05.2014	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	Usługi medyczne. http://cmmedica.pl/
29	Specjalistyczna Przychodnia Przemysłowa Prof-Med sp. z o.o. („Prof-Med”)	Włocławek	12.05.2014	100,00%	96,45%	100,00%	96,45%	Usługi medyczne. http://cmprofmed.pl/
30	Sanatorium Uzdrawiskowe „Krystynka” sp. z o.o. („SU Krystynka”)	Ciechocinek	09.05.2014	99,09%	98,58%	99,09%	98,58%	Usługi szpitalne, rehabilitacyjne, sanatoryjne. http://www.sanatoriumkrystynka.pl/
31	Przedsiębiorstwo Świadczeń Zdrowotnych i Promocji Zdrowia ELVITA – Jaworzno III sp. z o.o. („Elvita”)	Jaworzno	01.12.2014	100,00%	98,82%	100,00%	98,82%	Usługi medyczne. http://www.elvita.pl/
32	Przedsiębiorstwo Usług Medycznych PROELMED sp. z o.o. („Proelmed”)	Łaziska Górne	01.12.2014	57,00%	57,00%	57,00%	57,00%	Usługi medyczne. http://www.proelmed.pl/
33	Rezo-Medica sp. z o.o. ⁶⁾	Płock	23.04.2015	100,00%	nd.	100,00%	nd.	Usługi medyczne. http://rezo-medica.pl/
34	Centrum Medyczne Gamma sp. z o.o. ⁷⁾	Warszawa	08.09.2015	54,95%	nd.	54,95%	nd.	Usługi medyczne. http://www.cmgamma.pl/
35	Nasze-Zdrowie sp. z o.o. ⁸⁾	Warszawa	26.08.2015	100,00%	nd.	100,00%	nd.	Usługi medyczne. http://www.nasze-zdrowie.pl/
36	Medicus w Opolu sp. z o.o. ⁹⁾	Opole	30.09.2015	100,00%	nd.	100,00%	nd.	Usługi medyczne. http://medicus.opole.pl/
37	Ipsilon sp. z o.o.	Warszawa	02.04.2009	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	Usługowa działalność assistance oraz usługi medyczne.
38	PZU Asset Management SA („PZU AM”)	Warszawa	12.07.2001	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	Zarządzanie cudzym pakietem papierów wartościowych na zlecenie.
39	Międzyzakładowe Pracownicze Towarzystwo Emerytalne PZU SA w likwidacji („MPTE PZU SA”)	Warszawa	13.08.2004	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	Nie prowadzi działalności.

L.p.	Nazwa podmiotu	Siedziba	Data objęcia kontroli / znaczącego wpływu	% kapitału akcyjnego/udziałowego posiadanego bezpośrednio lub pośrednio przez PZU		% głosów posiadanych bezpośrednio lub pośrednio przez PZU		Przedmiot działalności
				30 września 2015	31 grudnia 2014	30 września 2015	31 grudnia 2014	
Jednostki objęte konsolidacją - ciąg dalszy								
40	Omicron SA	Warszawa	13.09.2011	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	Nie prowadzi działalności.
41	Omicron Bis SA	Warszawa	28.08.2014	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	Nie prowadzi działalności.
42	LLC SOS Services Ukraine	Kijów (Ukraina)	01.07.2005	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	Usługi assistance.
43	L4C sp. z o.o.	Warszawa	15.09.2014	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	Nie prowadzi działalności.
44	PZU SFIO Universum	Warszawa	15.12.2009	nd.	nd.	nd.	nd.	Lokowanie środków zebranych od uczestników funduszu.
45	PZU FIZ Dynamiczny	Warszawa	27.01.2010	nd.	nd.	nd.	nd.	j.w.
46	PZU FIZ Sektora Nieruchomości ¹⁰⁾	Warszawa	01.07.2008	nd.	nd.	nd.	nd.	j.w.
47	PZU FIZ Sektora Nieruchomości 2 ¹⁰⁾	Warszawa	21.11.2011	nd.	nd.	nd.	nd.	j.w.
48	PZU FIZ Aktywów Niepublicznych BIS 1	Warszawa	12.12.2012	nd.	nd.	nd.	nd.	j.w.
49	PZU FIZ Aktywów Niepublicznych BIS 2 („PZU FIZ AN BIS 2”)	Warszawa	19.11.2012	nd.	nd.	nd.	nd.	j.w.
50	PZU FIZ Surowcowy	Warszawa	03.09.2015	nd.	nd.	nd.	nd.	j.w.
51	PZU Sejf+	Warszawa	30.09.2015	nd.	nd.	nd.	nd.	j.w.
52	PZU Dłużny Rynków Wschodzących	Warszawa	20.11.2006	nd.	nd.	nd.	nd.	j.w.
53	PZU Akcji Rynków Wschodzących	Warszawa	20.11.2006	nd.	nd.	nd.	nd.	j.w.
54	PZU Akcji Spółek Dywidendowych	Warszawa	20.11.2006	nd.	nd.	nd.	nd.	j.w.
55	PZU FIZ Aktywów Niepublicznych RE Income w likwidacji ¹⁰⁾	Warszawa	08.11.2011	nd.	nd.	nd.	nd.	j.w.
56	PZU FIO Gotówkowy	Warszawa	01.07.2005	nd.	nd.	nd.	nd.	j.w.
Jednostka współzależna								
57	Armatura Tower sp. z o.o.	Kraków	08.11.2013	50,00%	50,00%	50,00%	50,00%	Realizacja projektów budowlanych.

L.p.	Nazwa podmiotu	Siedziba	Data objęcia kontroli / znaczącego wpływu	% kapitału akcyjnego/udziałowego posiadanego bezpośrednio lub pośrednio przez PZU		% głosów posiadanych bezpośrednio lub pośrednio przez PZU		Przedmiot działalności
				30 września 2015	31 grudnia 2014	30 września 2015	31 grudnia 2014	
Jednostki stowarzyszone								
58	GSU Pomoc Górniczy Klub Ubezpieczonych SA	Tychy	08.06.1999	30,00%	30,00%	30,00%	30,00%	Obsługa ubezpieczeń.
59	EMC Instytut Medyczny SA ¹¹⁾	Wrocław	18.06.2013	28,31%	28,58%	25,44%	25,41%	Ochrona zdrowia ludzkiego, prace badawczo-rozwojowe w dziedzinie nauk medycznych i farmacji.

¹⁾ Informacje o nabyciu Link4 zaprezentowano w punkcie 1.4.2.1.

²⁾ Informacje o nabyciu Lietuvos Draudimas AB zaprezentowano w punkcie 1.4.2.2.

³⁾ Informacje o zbyciu PZU Lietuva zaprezentowano w punkcie 1.4.1.

⁴⁾ Informacje o połączeniu spółek w Grupie Armatura zaprezentowano w punkcie 1.4.4.

⁵⁾ Informacje o nabyciu Aquaform SA zaprezentowano w punkcie 1.4.2.3.

⁶⁾ Informacje o nabyciu Rezo-Medica sp. z o.o. zaprezentowano w punkcie 1.4.2.4.

⁷⁾ Informacje o nabyciu Centrum Medycznego Gamma sp. z o.o. zaprezentowano w punkcie 1.4.2.5.

⁸⁾ Informacje o nabyciu spółki Nasze-Zdrowie sp. z o.o. zaprezentowano w punkcie 1.4.2.6.

⁹⁾ Informacje o nabyciu spółki Medicus w Opolu sp. z o.o. zaprezentowano w punkcie 1.4.2.7.

¹⁰⁾ Na 30 września 2015 roku fundusze PZU FIZ Sektora Nieruchomości, PZU FIZ Sektora Nieruchomości 2, PZU FIZ Aktywów Niepublicznych RE Income w likwidacji prowadziły swoją działalność inwestycyjną poprzez zależne spółki prawa handlowego mające charakter jednostek specjalnego przeznaczenia, których liczba wynosiła odpowiednio dla każdego funduszu: 40,12,5 (31 grudnia 2014 roku: 39, 13, 6).

¹¹⁾ Informacje o zmianie zaangażowania w EMC Instytut Medyczny SA zaprezentowano w punkcie 1.4.3.

Na 30 września 2015 roku poza jednostkami wymienionymi w tabeli Grupa PZU posiadała 100% udziałów w spółce Syta Development sp. z o.o. w likwidacji, nad którą kontrolę sprawuje likwidator niezależny od Grupy PZU i z tej przyczyny spółka nie podlegała konsolidacji. Wartość tych udziałów w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej Grupy PZU wynosiła zero.

1.3 Udziały niekontrolujące

W Grupie PZU nie występują jednostki zależne, w których występowałyby udziały niekontrolujące istotne dla Grupy PZU. W tabeli poniżej przedstawiono spółki zależne, w których występują udziały niekontrolujące:

Nazwa jednostki	30 września 2015	31 grudnia 2014
Centrum Medyczne Gamma sp. z o.o.	45,05%	nd.
Proelmed	43,00%	43,00%
SU Krystynka	0,91%	1,42%
UAB PZU Lietuva Gyvybes Draudimas	0,66%	0,66%
Lietuvos Draudimas AB	0,02%	0,02%
AAS Balta	0,01%	0,01%
Prof-Med	0,00%	3,55%
Elvita	0,00%	1,18%
PZU Lietuva	nd.	0,12%

1.4 Zmiany zakresu konsolidacji i struktury Grupy PZU

1.4.1. Sprzedaż akcji PZU Lietuva

2 lutego 2015 roku podpisano umowę sprzedaży akcji spółki PZU Lietuva, na podstawie której Gjensidige Forsikring ASA z siedzibą w Oslo (Norwegia) nabył 1 761 941 akcji zwykłych imiennych w PZU Lietuva o wartości nominalnej 28,96 euro każda, stanowiących łącznie 99,879% akcji w kapitale zakładowym PZU Lietuva.

Sprzedaż akcji była uzależniona od spełnienia się następujących warunków zawieszających:

- braku sprzeciwu Banku Litwy wobec nabycia akcji PZU Lietuva przez kupującego (warunek spełnił się 13 sierpnia 2015 roku);
- uzyskania zgód łotewskiego i estońskiego organu antymonopolowego albo pisemnych potwierdzeń, że takie zgody nie są wymagane (PZU otrzymał potwierdzenia o braku konieczności uzyskiwania takich zgód odpowiednio 25 maja 2015 roku i 14 maja 2015 roku);
- uzyskania zgody Litewskiej Rady Konkurencji (7 kwietnia 2015 roku PZU powziął informację o spełnieniu tego warunku);
- ukończenia procesu wydziałania aktywów i zobowiązań PZU Lietuva związanych z działalnością prowadzoną przez oddziały PZU Lietuva na Łotwie i w Estonii do Grupy PZU (warunek spełnił się 23 czerwca 2015 roku);
- uzyskania zgody Banku Litwy na wcześniejszą spłatę przez PZU Lietuva pożyczki podporządkowanej udzielonej PZU Lietuva przez PZU (przedmiotowa zgoda została wydana 15 lipca 2015 roku, a pożyczka spłacona 16 lipca 2015 roku);
- uzyskania zgody norweskiej Komisji Nadzoru Finansowego na nabycie akcji PZU Lietuva przez kupującego (14 maja 2015 roku PZU powziął informację o spełnieniu tego warunku);
- zrzeczenia się prawa pierwokupu przez akcjonariusza mniejszościowego PZU Lietuva (posiadającego 0,121% akcji w kapitale zakładowym) w stosunku do akcji PZU Lietuva na rzecz PZU (warunek spełnił się 30 września 2015 roku);
- uzyskania zgody litewskiej komisji rządowej na nabycie akcji PZU Lietuva przez kupującego albo pisemnego potwierdzenia, że taka zgoda nie jest wymagana (14 maja 2015 roku PZU powziął informację o spełnieniu tego warunku).

Zamknięcie transakcji sprzedaży akcji PZU Lietuva i utrata kontroli nastąpiły 30 września 2015 roku i od tego dnia zaprzestano konsolidacji PZU Lietuva.

Płatność za akcje PZU Lietuva dokonana w dniu zamknięcia transakcji wyniosła 65 966 tys. euro (wg kursu NBP z dnia poprzedzającego dzień dokonania transakcji: 279 921 tys. zł), na którą składały się:

- 54 000 tys. euro oferowanej ceny oraz
- 11 966 tys. euro szacowanej kwoty wyrównania aktywów netto (różnica pomiędzy szacowaną wartością aktywów netto a kwotą referencyjną aktywów netto).

Cena nabycia zostanie skorygowana ponadto o:

- różnicę pomiędzy szacowaną kwotą wyrównania aktywów netto a faktyczną kwotą wyrównania aktywów netto (ustaloną na podstawie bilansu zamknięcia przygotowanego przez kupującego i zaakceptowanego przez PZU);
- cztery płatności dokonywane w okresach 6-miesięcznych, każdorazowo w wysokości 1,5% kwoty nadwyżki kapitałowej obliczanej jako różnica pomiędzy faktycznymi kapitałami własnymi PZU Lietuva ustalonymi zgodnie z wymogami Banku Litwy oraz wymaganymi kapitałami PZU Lietuva wyliczonymi zgodnie z przepisami prawa oraz regulacjami wiążącymi PZU Lietuva.

Ze względu na opisane powyżej przyszłe korekty ceny sprzedaży przedstawione poniżej rozliczenie ma charakter prowizoryczny.

	Rozliczenie prowizoryczne (w tys. zł)
Wartość godziwa otrzymanej zapłaty (środki pieniężne)	279 921
Wartość zbytych aktywów netto	(109 821)
Udziały niekontrolujące	(3 111)
Różnice kursowe z przeliczenia przeniesione z kapitału	(18)
Wynik ze sprzedaży	166 971

Zysk ze sprzedaży akcji PZU Lietuva został wykazany w skonsolidowanym rachunku zysków i strat w pozycji „Wynik netto z realizacji i odpisy z tytułu utraty wartości inwestycji”.

1.4.2. Transakcje połączenia jednostek gospodarczych

Rozliczenie transakcji połączenia jednostek gospodarczych przeprowadzane jest metodą przejęcia, zgodnie z MSSF 3 – „Połączenia jednostek”. Jego zastosowanie wymaga m. in. zidentyfikowania jednostki przejmującej, ustalenia dnia przejęcia, ujęcia i wyceny możliwych do zidentyfikowania nabytych aktywów, przejętych zobowiązań wycenionych w wartości godziwej na dzień przejęcia oraz wszelkich udziałów niekontrolujących w jednostce przejmowanej oraz ujęcia i wyceny wartości firmy.

Szczegółowe zasady rachunkowości dotyczące rozliczania transakcji przejęcia zaprezentowano w rocznym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym Grupy Kapitałowej Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Spółki Akcyjnej za 2014 rok.

1.4.2.1. Nabycie akcji Link4

Na podstawie podpisanej 17 kwietnia 2014 roku umowy sprzedaży akcji Link4 PZU nabył od Royal & Sun Alliance Insurance plc, spółki z ograniczoną odpowiedzialnością założonej w Anglii i Walii z siedzibą w West Sussex, Wielka Brytania („RSA”) 111 354 305 akcji imiennych w Link4 stanowiących 100% kapitału zakładowego Link4 i upoważniających do 100% głosów na Walnym Zgromadzeniu Link4 („akcje Link4”) o wartości nominalnej 1,00 zł każda. Zamknięcie transakcji nabycia Link4 i objęcie kontroli nastąpiło 15 września 2014 roku i od tego dnia Link4 objęto konsolidacją. Płatność za akcje Link4 dokonana w dniu zamknięcia transakcji wyniosła 93 886 tys. euro (wg kursu NBP z dnia poprzedzającego dzień dokonania transakcji – 393 917 tys. zł).

11 marca 2015 roku sporządzono ostateczne rozliczenie transakcji. Z uwagi na różnicę pomiędzy ostateczną wartością aktywów netto a ich kwotą referencyjną RSA zapłaciło PZU wynikającą różnicę w wysokości 2 070 tys. euro. Ostateczna płatność wyniosła 91 816 tys. euro (385 378 tys. zł, w tym 6 897 tys. zł nabytych rozrachunków pomiędzy Link4 a RSA).

Ostateczne rozliczenie nabycia akcji Link4

Rozliczenie nabycia akcji Link4 przeprowadzono na podstawie danych spółki sporządzonych na 31 sierpnia 2014 roku. Nie wystąpiły istotne różnice danych księgowych pomiędzy 31 sierpnia 2014 roku a 15 września 2014 roku (dzień objęcia kontroli).

W trakcie kalkulacji wartości firmy zaktualizowano wartości księgowe aktywów i zobowiązań Link4 do wartości godziwej oraz zidentyfikowano nowe wartości niematerialne, niewykazywane do tej pory przez spółkę.

Wartość godziwa przejętych aktywów i zobowiązań na moment objęcia kontroli	Rozliczenie prowizoryczne (w tys. zł)	Korekta	Rozliczenie ostateczne (w tys. zł)
Wartości niematerialne	8 552	-	8 552
Rzeczowe aktywa trwałe	10 698	-	10 698
Aktywa finansowe	476 439	-	476 439
Należności	65 354	-	65 354
Udział reasekuratorów w rezerwach techniczno-ubezpieczeniowych	28 961	-	28 961
Inne aktywa	26 634	-	26 634
Zidentyfikowane w trakcie przejścia nowe wartości niematerialne, w tym:	117 266	-	117 266
- znak towarowy	50 000	-	50 000
- przyszłe zyski z zakupionego portfela umów ubezpieczenia	67 266	-	67 266
Aktywa łącznie	733 904	-	733 904
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe	493 973	-	493 973
Zobowiązania	82 827	-	82 827
Udział w wartości godziwej nabytych aktywów netto	157 104	-	157 104
Wartość godziwa przekazanej zapłaty – środki pieniężne	393 917	(15 436) ¹⁾	378 481
Wyliczona wartość firmy	236 813	(15 436)	221 377

¹⁾ Na kwotę korekty w wysokości 15 436 tys. zł składa się zwrot dokonany przez RSA w wysokości 2 070 tys. euro (8 539 tys. zł) oraz pomniejszenie ceny nabycia o wartość nabytych rozrachunków pomiędzy Link4 a RSA w wysokości 6 897 tys. zł.

Wartość firmy nie będzie pomniejszała dochodu do opodatkowania.

1.4.2.2. Nabycie akcji Lietuvos Draudimas AB

Na podstawie podpisanej 17 kwietnia 2014 roku umowy sprzedaży akcji Lietuvos Draudimas AB PZU nabył od RSA 805 432 akcji zwykłych imiennych w spółce Lietuvos Draudimas AB stanowiących 99,977% kapitału zakładowego Lietuvos Draudimas AB („akcje Lietuvos Draudimas AB”) i upoważniających do 99,977% głosów na Walnym Zgromadzeniu Lietuvos Draudimas AB o wartości nominalnej 50,00 litów każda.

Zamknięcie transakcji nabycia Lietuvos Draudimas AB i objęcie kontroli nastąpiło 31 października 2014 roku i od tego dnia Lietuvos Draudimas AB objęto konsolidacją. Płatność za akcje Lietuvos Draudimas AB dokonana w dniu zamknięcia transakcji wyniosła 191 012 tys. euro (wg kursu NBP z dnia poprzedzającego dzień dokonania transakcji: 807 598 tys. zł).

3 czerwca 2015 roku sporządzono ostateczne rozliczenie transakcji. Z uwagi na różnicę pomiędzy ostateczną wartością aktywów netto a ich kwotą referencyjną RSA zapłaciło PZU wynikającą różnicę w wysokości 279 tys. euro. Ostateczna płatność wyniosła 190 733 tys. euro (806 446 tys. zł).

Ostateczne rozliczenie nabycia akcji Lietuvos Draudimas AB

Rozliczenie nabycia akcji Lietuvos Draudimas AB przeprowadzono na podstawie danych spółki sporządzonych na 31 października 2014 roku.

W trakcie kalkulacji wartości firmy zaktualizowano wartości księgowe aktywów i zobowiązań Lietuvos Draudimas AB do wartości godziwej oraz zidentyfikowano nowe wartości niematerialne, niewykazywane do tej pory przez spółkę.

Wartość godziwa przyjętych aktywów na moment objęcia kontroli	Rozliczenie prowizoryczne (w tys. euro)	Korekta	Rozliczenie ostateczne (w tys. euro)
Wartości niematerialne	4 595	-	4 595
Rzeczowe aktywa trwałe	11 066	-	11 066
Nieruchomości inwestycyjne	831	-	831
Aktywa finansowe	126 116	-	126 116
Należności	23 454	-	23 454
Udział reasekuratorów w rezerwach techniczno-ubezpieczeniowych	2 211	-	2 211
Inne aktywa	7 889	-	7 889
Zidentyfikowane w trakcie przejęcia nowe wartości niematerialne, w tym:	58 700	-	58 700
- znak towarowy	19 400	-	19 400
- relacje z klientami	18 700	-	18 700
- przyszłe zyski z zakupionego portfela umów ubezpieczenia	17 800	-	17 800
- relacje z brokerami	2 800	-	2 800
Aktywa łącznie	234 862	-	234 862
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe	96 400	-	96 400
Zobowiązania	31 890	-	31 890
Udziały niekontrolujące	27	-	27
Udział w wartości godziwej nabytych aktywów netto	106 545	-	106 545
Wartość godziwa przekazanej zapłaty – środki pieniężne	191 012	(279)	190 733
Wyliczona wartość firmy	84 467	(279)	84 188

1.4.2.3. Nabywanie akcji Aquaform SA

Na podstawie podpisanej 15 stycznia 2015 roku umowy sprzedaży akcji spółki Aquaform SA jednostki zależne od PZU – Armatura Kraków SA i Armatoora SA (Kupujący) nabyli od Saniku SA oraz Shower Star B.V. (Sprzedawcy) łącznie 8 421 053 akcji w spółce Aquaform SA, o wartości nominalnej 0,38 zł za akcję.

Na podstawie podpisanych 31 marca 2015 roku i 14 maja 2015 roku umów sprzedaży akcji spółki Aquaform SA jednostka zależna od PZU – Armatura Kraków SA nabyła od akcjonariuszy niekontrolujących dodatkowo 1 578 947 akcji w spółce Aquaform SA.

PZU został także pośrednim właścicielem Aquaform Badprodukte GmbH, Aquaform Romania SRL, Aquaform Ukraine TOW oraz Morehome.pl sp. z o.o., spółek zależnych od Aquaform SA.

Cena nabycia pakietu kontrolującego składa się ze stałej ceny wynoszącej 5 300 tys. euro oraz ceny dodatkowej, która stanowi 6,5% łącznej wartości sprzedaży powyżej 24 000 tys. euro uzyskanej przez Aquaform SA na rynkach w Niemczech, Austrii, Szwajcarii, Francji, Holandii i Luksemburgu w latach 2015 – 2017.

Cena nabycia akcji od akcjonariuszy niekontrolujących wyniosła 3 620 tys. zł.

Łączny udział Armatura Kraków SA i Armatoora SA w kapitale akcyjnym Aquaform SA stanowi 100%, co daje 100% głosów na Walnym Zgromadzeniu.

Zamknięcie transakcji nabycia Aquaform SA i objęcie kontroli nastąpiło 15 stycznia 2015 roku i od tego dnia Aquaform SA i jej jednostki zależne objęto konsolidacją.

Rozliczenie nabycia akcji Aquaform SA przeprowadzono na podstawie danych spółki sporządzonych na 31 grudnia 2014 roku. Nie wystąpiły istotne różnice danych księgowych pomiędzy 31 grudnia 2014 roku a 15 stycznia 2015 roku (dzień objęcia kontroli).

Przedstawione rozliczenie ma charakter prowizoryczny. Ostateczne rozliczenie zostanie zaprezentowane po zakończeniu wyceny przyjętych składników majątku, co powinno nastąpić do 31 grudnia 2015 roku.

Wartość godziwa przyjętych aktywów i zobowiązań na moment objęcia kontroli	Rozliczenie prowizoryczne (w tys. zł)
Wartości niematerialne	334
Rzeczowe aktywa trwałe	2 123
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	2 608
Należności	13 275
Inne aktywa	19 802
Zidentyfikowane w trakcie przejęcia nowe wartości niematerialne, w tym:	7 443
- znak towarowy	6 120
- korzystna umowa	1 323
Aktywa łącznie	45 585
Zobowiązania	12 302
Udział w wartości godziwej nabytych aktywów netto	33 283
Wartość godziwa przekazanej zapłaty – środki pieniężne	25 925
Zysk z okazjonalnego nabycia	7 358

1.4.2.4. Nabycie udziałów Rezo-Medica sp. z o.o.

23 kwietnia 2015 roku CM Medica nabyła 2 000 udziałów spółki Rezo-Medica sp. z o.o. stanowiących 100% kapitału zakładowego Rezo-Medica sp. z o.o. i upoważniających do 100% głosów na zgromadzeniu wspólników o wartości nominalnej 500 zł każdy.

1.4.2.5. Nabycie udziałów Centrum Medycznego Gamma sp. z o.o.

29 lipca 2015 roku nadzwyczajne walne zgromadzenie Centrum Medycznego Gamma sp. z o.o. („Gamma”) uchwaliło podwyższenie kapitału zakładowego Gamma poprzez emisję 29 278 udziałów o wartości nominalnej 50 zł każdy. Wszystkie udziały zostały objęte przez PZU FIZ AN BIS 2, a podwyższenie kapitału zostało zarejestrowane 8 września 2015 roku. W wyniku emisji udział PZU w kapitale zakładowym oraz w głosach na zgromadzeniu wspólników Gamma wynosi 54,95%.

1.4.2.6. Nabycie udziałów spółki Nasze Zdrowie sp. z o.o.

26 sierpnia 2015 roku PZU Zdrowie SA nabyło 152 udziały spółki Nasze Zdrowie sp. z o.o., stanowiących 100% kapitału zakładowego i upoważniających do 100% głosów na zgromadzeniu wspólników o wartości nominalnej 329 zł każdy.

1.4.2.7. Nabycie udziałów spółki Medicus w Opolu sp. z o.o.

22 września 2015 roku PZU Zdrowie SA nabyło 13 412 udziałów spółki Medicus w Opolu sp. z o.o., stanowiących 100% kapitału zakładowego i upoważniających do 100% głosów na zgromadzeniu wspólników o wartości 100 zł każdy. Zamknięcie transakcji i objęcie kontroli nastąpiło 30 września 2015 roku.

1.4.3. Objęcie akcji EMC Instytut Medyczny SA

17 kwietnia 2015 roku PZU FIZ AN BIS 2 zawarł umowę objęcia 325 124 akcji EMC Instytut Medyczny SA („EMC”) nowej emisji (seria I) o wartości nominalnej 4 zł za akcję i cenie emisyjnej 15,80 zł za akcję. Łączna cena nabycia akcji nowej emisji wyniosła 5 137 tys. zł.

9 lipca 2015 roku zarejestrowano podwyższenie kapitału EMC, wynikające z emisji 1 265 822 akcji o wartości nominalnej 4 zł za akcję i cenie emisyjnej 15,80 zł za akcję. Zgodnie z ww. umową przyrzeczoną PZU FIZ AN BIS 2 objął 325 124

akcje (stanowiące 25,685% akcji nowej emisji). W wyniku ww. podwyższenia kapitału PZU FIZ AN BIS 2 posiada łącznie 3 760 762 akcji stanowiących 28,31% kapitału akcyjnego i uprawniających do 25,44% głosów na Walnym Zgromadzeniu EMC.

1.4.4. Połączenia jednostek pod wspólną kontrolą

26 marca 2015 roku, 27 marca 2015 roku i 30 września 2015 roku pomiędzy PZU FIZ AN BIS 2 a PZU Zdrowie SA zostały zawarte umowy sprzedaży udziałów CM Medica, Prof-Med i Elvity.

2 września 2015 roku Walne Zgromadzenie Armatury Kraków SA podjęło decyzję o połączeniu Armatury Kraków SA (jednostka przejmująca) i Armatonu SA (jednostka przejmowana), którego Armatura Kraków SA była jedynym akcjonariuszem. Przejęcie nastąpiło poprzez przeniesienie całego majątku spółki przejmowanej na spółkę przejmującą.

30 września 2015 roku połączenie zarejestrowano w Krajowym Rejestrze Sądowym.

Powyższe transakcje nie miały wpływu na skrócone śródroczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe.

1.4.5. Zmiany w zakresie konsolidacji funduszy inwestycyjnych

Z uwagi na utratę kontroli nad konsolidowanym funduszem PZU Funduszem Inwestycyjnym Zamkniętym Forte od 30 czerwca 2015 roku zaprzestano jego konsolidacji. W efekcie wykazano zmniejszenie stanu środków pieniężnych Grupy PZU o kwotę 215 307 tys. zł (w linii „zmniejszenie stanu środków pieniężnych z tytułu zmiany zakresu konsolidacji”) skonsolidowanego sprawozdania z przepływów pieniężnych. Po zaprzestaniu konsolidacji funduszu inwestycyjnego w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej prezentuje się wartość posiadanych przez jednostki Grupy PZU jednostek uczestnictwa zamiast aktywów i zobowiązań funduszu inwestycyjnego.

Z uwagi na uzyskanie kontroli nad funduszem PZU Sejf+ od 30 września 2015 roku fundusz został objęty konsolidacją. W efekcie wykazano zwiększenie stanu środków pieniężnych Grupy PZU o kwotę 1 164 tys. zł (w linii „środki pieniężne nabyte w transakcjach połączenia jednostek i z tytułu zmiany zakresu konsolidacji”) skonsolidowanego sprawozdania z przepływów pieniężnych. Po objęciu konsolidacją funduszu inwestycyjnego w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej prezentuje się aktywa i zobowiązania tego funduszu zamiast jednostek uczestnictwa posiadanych przez jednostki Grupy PZU.

Ponadto od 3 września 2015 roku objęto konsolidacją nowo utworzony PZU Fundusz Inwestycyjny Zamknięty Surowcowy.

2. Struktura akcjonariatu

Według stanu na dzień przekazania niniejszego raportu okresowego struktura akcjonariatu PZU z uwzględnieniem akcjonariuszy posiadających co najmniej 5% głosów na Walnym Zgromadzeniu PZU przedstawiała się następująco:

Lp.	Nazwa akcjonariusza	Liczba akcji oraz głosów na Walnym Zgromadzeniu	Procent udziału w kapitale podstawowym oraz w ogólnej liczbie głosów na Walnym Zgromadzeniu
1	Skarb Państwa	303 852 530	35,1875%
2	Aviva Otwarty Fundusz Emerytalny Aviva BZ WBK	48 420 000 ¹⁾	5,6073%
3	Pozostali akcjonariusze	511 250 470	59,2052%
Razem		863 523 000	100,00%

¹⁾ Wg stanu na dzień 30 czerwca 2015 roku, na podstawie wykonywanego prawa głosu na Walnym Zgromadzeniu PZU (Raport bieżący 76/2015 z 1 lipca 2015 roku).

3 listopada 2015 roku Sąd Rejonowy dla m. st. Warszawy, XII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego zarejestrował zmiany w Statucie PZU polegające m. in. na obniżeniu wartości nominalnej każdej akcji PZU z 1 zł do 0,10 zł oraz zwiększeniu liczby akcji PZU składających się na kapitał zakładowy z 86 352 300 do 863 523 000.

2.1 Wskazanie zmian w strukturze własności znacznych pakietów akcji emitenta

W okresie od 1 stycznia 2015 roku do dnia przekazania niniejszego raportu okresowego nie nastąpiły znaczące zmiany w strukturze własności akcji PZU.

2.2 Jednostka dominująca wobec PZU najwyższego szczebla

Na 30 września 2015 roku Skarb Państwa posiadał 35,1875% akcji PZU, uprawniających do wykonywania 35,1875% głosów na Walnym Zgromadzeniu. Nie występowała zatem jednostka dominująca wyższego szczebla w stosunku do PZU sporządzająca skonsolidowane sprawozdanie finansowe.

2.3 Akcje lub uprawnienia do nich posiadane przez osoby zarządzające i nadzorujące PZU

Lp.	Organ / Imię i nazwisko	Liczba akcji / uprawnień do nich na dzień przekazania niniejszego raportu okresowego (tj. 10 listopada 2015 roku) ¹⁾	Liczba akcji / uprawnień do nich na dzień przekazania raportu półrocznego (tj. 25 sierpnia 2015 roku) ¹⁾	Wynikająca zmiana w okresie pomiędzy tymi datami
Zarząd				
1	Andrzej Klesyk	-	-	-
2	Przemysław Dąbrowski	-	-	-
3	Rafał Grodzicki	-	-	-
4	Witold Jaworski	-	nd.	x
5	Dariusz Krzewina	-	-	-
6	Tomasz Tarkowski	80	80	-
Dyrektorzy Grupy				
1	Tobiasz Bury	50	50	-
2	Przemysław Henschke	-	-	-
3	Sławomir Niemierka	-	-	-
Rada Nadzorcza				
1	Aleksandra Magaczewska	-	-	-
2	Zbigniew Ćwiąkałski	-	-	-
3	Zbigniew Derdziuk	-	-	-
4	Dariusz Filar	-	-	-
5	Dariusz Kacprzyk	-	-	-
6	Paweł Kaczmarek	-	-	-
7	Jakub Karnowski	71	71	-
8	Alojzy Nowak	-	-	-
9	Maciej Piotrowski	-	-	-
Razem		201	201	-

¹⁾ Ze względu na brak podziału akcji przez Krajowy Depozyt Papierów Wartościowych, w tabeli powyżej zaprezentowano liczbę akcji przy założeniu jej wartości nominalnej na poziomie 1 zł.

3. Skład Zarządu, Rady Nadzorczej i Dyrektorzy Grupy PZU

3.1 Skład Zarządu jednostki dominującej

Od 1 stycznia 2015 roku w skład Zarządu PZU wchodził:

- Andrzej Klesyk – Prezes Zarządu PZU;
- Przemysław Dąbrowski – Członek Zarządu PZU;
- Dariusz Krzewina – Członek Zarządu PZU;
- Tomasz Tarkowski – Członek Zarządu PZU;
- Ryszard Trepczyński – Członek Zarządu PZU.

Uchwałą z 16 marca 2015 roku Rada Nadzorcza PZU powołała Andrzeja Klesyka w skład Zarządu PZU nowej kadencji i powierzyła mu pełnienie funkcji Prezesa Zarządu PZU.

24 czerwca 2015 roku Rada Nadzorcza PZU, na wniosek Prezesa Zarządu PZU, powołała w skład Zarządu PZU nowej kadencji, powierzając pełnienie funkcji członków Zarządu PZU:

- Przemysława Dąbrowskiego;
- Rafała Grodzickiego;
- Dariusza Krzewinę;
- Tomasza Tarkowskiego.

1 września 2015 roku Rada Nadzorcza PZU, na wniosek Prezesa Zarządu PZU, powołała w skład Zarządu PZU Witolda Jaworskiego, powierzając mu pełnienie funkcji członka Zarządu.

Powołanie nastąpiło na okres wspólnej kadencji, której bieg rozpoczął się 1 lipca 2015 roku. Kadencja obejmuje trzy kolejne pełne lata obrotowe. Pierwszym pełnym rokiem obrotowym kadencji jest rok 2016.

Od 1 września 2015 roku do dnia przekazania niniejszego raportu okresowego w skład Zarządu PZU wchodził:

- Andrzej Klesyk – Prezes Zarządu PZU;
- Przemysław Dąbrowski – Członek Zarządu PZU;
- Rafał Grodzicki – Członek Zarządu PZU;
- Witold Jaworski – Członek Zarządu PZU;
- Dariusz Krzewina – Członek Zarządu PZU;
- Tomasz Tarkowski – Członek Zarządu PZU.

3.2 Skład Rady Nadzorczej jednostki dominującej

Od 1 stycznia 2015 roku do 30 czerwca 2015 roku w skład Rady Nadzorczej PZU wchodził:

- Aleksandra Magaczewska – Przewodnicząca Rady;
- Zbigniew Cwiakalski – Wiceprzewodniczący Rady;
- Tomasz Zganiacz – Sekretarz Rady;
- Zbigniew Derdziuk – Członek Rady;
- Dariusz Filar – Członek Rady;
- Dariusz Kacprzyk – Członek Rady;
- Jakub Karnowski – Członek Rady;
- Alojzy Nowak – Członek Rady;
- Maciej Piotrowski – Członek Rady.

30 czerwca 2015 roku Zwyczajne Walne Zgromadzenie PZU (ZWZ PZU) powołało w skład Rady Nadzorczej PZU nowej kadencji następujące osoby:

- Zbigniewa Cwiakalskiego (od 8 lipca 2015 roku – Przewodniczącego Rady);
- Pawła Kaczmarka (od 8 lipca 2015 roku – Wiceprzewodniczącego Rady);
- Dariusza Filara (od 8 lipca 2015 roku – Sekretarza Rady);
- Zbigniewa Derdziuka;
- Dariusza Kacprzyka;
- Jakuba Karnowskiego;
- Aleksandrę Magaczewską;
- Alojzego Nowaka;
- Macieja Piotrowskiego.

Powołanie nastąpiło z dniem 1 lipca 2015 roku na okres wspólnej kadencji, która obejmuje trzy kolejne pełne lata obrotowe. Pierwszym pełnym rokiem obrotowym kadencji jest rok 2016.

3.3 Dyrektorzy Grupy PZU

Oprócz Członków Zarządu kluczowym personelem kierowniczym w Grupie PZU są także Dyrektorzy Grupy PZU, którzy wchodzi także w skład Zarządu PZU Życie.

Od 1 stycznia 2015 roku Dyrektorami Grupy PZU byli:

- Tobiasz Bury;
- Rafał Grodzicki;
- Przemysław Henschke;
- Sławomir Niemierka.

W związku z powołaniem Rafała Grodzickiego w skład Zarządu PZU, uchwałą Zarządu PZU z 21 lipca 2015 roku Rafał Grodzicki został odwołany z funkcji Dyrektora Grupy PZU z dniem 30 czerwca 2015 roku.

Od 1 lipca 2015 roku do dnia przekazania niniejszego raportu okresowego Dyrektorami Grupy PZU byli:

- Tobiasz Bury;
- Przemysław Henschke;
- Sławomir Niemierka.

4. Podstawowe zasady (polityka) rachunkowości

Szczegółowe zasady (polityka) rachunkowości zostały zaprezentowane w rocznym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym Grupy Kapitałowej Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Spółki Akcyjnej za 2014 rok, podpisanym przez Zarząd PZU w dniu 16 marca 2015 roku („Skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy PZU za 2014 rok”).

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy PZU za 2014 rok dostępne jest na stronie internetowej PZU pod adresem www.pzu.pl w zakładce „Relacje inwestorskie”.

4.1 Zmiany zasad rachunkowości, szacunków, błędy lat poprzednich

4.1.1. Zmiany w stosowanych MSSF

4.1.1.1. Standardy i interpretacje oraz zmiany standardów wchodzące w życie od 1 stycznia 2015 roku

Nazwa standardu/interpretacji	Data wejścia w życie dla rocznych okresów rozpoczynających się od dnia	Rozporządzenie zatwierdzające standard lub interpretację	Komentarz
Interpretacja KIMSF 21 - Opłaty publiczne	17 czerwca 2014 lub później	634/2014	<p>KIMSF 21 to interpretacja MSR 37 - Rezerwy, zobowiązania warunkowe i aktywa warunkowe. MSR 37 określa kryteria rozpoznawania zobowiązania, jednym z których jest wymóg posiadania obecnego obowiązku wynikającego z przeszłych zdarzeń (tzw. zdarzenie obligujące). Interpretacja wyjaśnia, że zdarzeniem skutkującym powstaniem zobowiązania do uiszczenia opłaty publicznej jest działalność podlegająca opłacie publicznej, określona w odpowiednich przepisach prawnych.</p> <p>Zmiana nie miała wpływu na skonsolidowane sprawozdania finansowe Grupy PZU.</p>
Zmiany do MSSF 2011-2013	1 lipca 2014	1361/2014	<p>Zmiany do różnych standardów i interpretacji w ramach procedury wprowadzania corocznych poprawek do Standardów (MSSF 1, MSSF 3, MSSF 13 oraz MSR 40) ukierunkowane głównie na rozwiązywanie niezgodności i uściślenie słownictwa. Wprowadzone zmiany doprecyzowały wymagane ujęcie księgowe w sytuacjach, w których poprzednio dopuszczana była dowolność interpretacji. Najważniejsze z nich to nowe lub zmienione wymogi dotyczące: znaczenia obowiązujących MSSF w MSSF 1, zakresu zwolnień dotyczących wspólnych przedsięwzięć; zakresu paragrafu 52 MSSF 13 (wyjątek dotyczący ekspozycji netto) oraz doprecyzowania powiązań między MSSF 3 a MSR 40 (usługi dodatkowe).</p> <p>Zmiana nie miała wpływu na skonsolidowane sprawozdania finansowe Grupy PZU.</p>
Zmiany do MSSF 2010-2012	1 lipca 2014	28/2015	<p>Zmiany do różnych standardów i interpretacji w ramach procedury wprowadzania corocznych poprawek do Standardów (MSSF 2, MSSF 3, MSSF 8, MSSF 13, MSR 16, MSR 24 oraz MSR 38), ukierunkowane głównie na rozwiązywanie niezgodności i uściślenie słownictwa. Wprowadzone zmiany doprecyzowały wymagane ujęcie księgowe w sytuacjach, w których poprzednio dopuszczana była dowolność interpretacji. Najważniejsze z nich to nowe lub zmienione wymogi dotyczące: definicji „warunku nabycia uprawnień”; księgowego ujęcia zapłaty warunkowej w ramach połączenia jednostek; łączenia segmentów operacyjnych i uzgodnienia aktywów segmentów sprawozdawczych z aktywami jednostki; wyceny krótkoterminowych należności i zobowiązań; proporcjonalnego przeliczenia skumulowanego umorzenia w modelu przeszacowania oraz definicji kadry zarządzającej.</p> <p>Zmiana nie miała wpływu na skonsolidowane sprawozdania finansowe Grupy PZU.</p>

Nazwa standardu/interpretacji	Data wejścia w życie dla rocznych okresów rozpoczynających się od dnia	Rozporządzenie zatwierdzające standard lub interpretację	Komentarz
Zmiany do MSR 19 – Świadczenia pracownicze – Programy określonych świadczeń – składki pracownicze	1 lipca 2014	29/2015	Drobne zmiany dotyczą zakresu zastosowania MSR 19 do składek od pracowników lub osób trzecich płaconych na rzecz programów określonych świadczeń. Celem zmian jest uproszczenie rozliczania składek, które są niezależne od liczby przepracowanych lat pracy (np. składek pracowniczych, obliczanych jako stały procent wynagrodzenia). Zmiana nie miała wpływu na skonsolidowane sprawozdania finansowe Grupy PZU.

4.1.1.2. Standardy i interpretacje oraz zmiany standardów wydane, jeszcze nieobowiązujące

Następujące standardy i interpretacje oraz zmiany standardów wydano, ale jeszcze nie obowiązują:

- Niezatwierdzone przez Komisję Europejską:

Nazwa standardu/interpretacji	Data wydania przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości	Data wejścia w życie dla rocznych okresów rozpoczynających się od dnia (wg Rady Międzynarodowych Standardów Rachunkowości)	Komentarz
MSSF 9 - Instrumenty finansowe	24 lipca 2014	1 stycznia 2018	Standard zastępuje MSR 39 i określa wymogi w zakresie ujmowania i wyceny, utraty wartości, zaprzestania ujmowania oraz rachunkowości zabezpieczeń. Standard wprowadza nowe podejście do klasyfikacji aktywów finansowych, która uzależniona jest od charakterystyki przepływów pieniężnych oraz modelu biznesowego związanymi z danymi aktywami. Standard ujednotacza także model utraty wartości w stosunku do wszystkich instrumentów finansowych. Nowy model oczekiwanej straty z tytułu utraty wartości wymaga szybszego uznawania oczekiwanych strat kredytowych. Standard wprowadza zreformowany model rachunkowości zabezpieczeń, z rozszerzonymi wymaganiami ujawnień o działalności zarządzania ryzykiem. Z uwagi na odległy termin wejścia w życie nie dokonano oszacowań wpływu zastosowania MSSF 9 na całkowite dochody i kapitały własne Grupy PZU.

Nazwa standardu/interpretacji	Data wydania przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości	Data wejścia w życie dla rocznych okresów rozpoczynających się od dnia (wg Rady Międzynarodowych Standardów Rachunkowości)	Komentarz
MSSF 14 – Regulacyjne rozliczenia międzyokresowe	30 stycznia 2014	1 stycznia 2016 ¹⁾	<p>Umożliwienie podmiotom stosującym MSSF po raz pierwszy, a które obecnie ujmują odroczone salda z działalności regulowanej zgodnie z ich poprzednimi, ogólnie przyjętymi zasadami rachunkowości, kontynuację ujmowania tych sald po przejściu na MSSF.</p> <p>Zmiana nie dotyczy Grupy PZU.</p>
MSSF 15 – Przychody z tytułu umów z klientami	28 maja 2014 oraz zmiany z 11 września 2015	1 stycznia 2018 ²⁾	<p>MSSF 15 określa, w jaki sposób i kiedy ujmuje się przychody, jak i wymaga dostarczenia bardziej szczegółowych ujawnień. Standard zastępuje MSR 18 „Przychody”, MSR 11 „Umowy o usługę budowlaną” oraz wiele interpretacji związanych z ujmowaniem przychodów. Standard ma zastosowanie do prawie wszystkich umów z klientami (główne wyjątki dotyczą umów leasingowych, instrumentów finansowych oraz umów ubezpieczeniowych). Fundamentalną zasadą nowego standardu jest ujmowanie przychodów w taki sposób, aby odzwierciedlić transfer towarów lub usług na rzecz klientów oraz w takiej kwocie, która odzwierciedla wysokość wynagrodzenia (tj. płatność), do którego spółka spodziewa się uzyskać prawo w zamian za towary lub usługi. Standard dostarcza również wytycznych ujmowania transakcji, które nie były szczegółowo regulowane przez dotychczasowe standardy (np. przychody z usług czy modyfikacja umów), jak i obszerniejsze wyjaśnienia na temat ujmowania umów wieloelementowych.</p> <p>Z uwagi na odległy termin wejścia w życie oraz brak zastosowania w odniesieniu do ubezpieczeniowych podmiotów Grupy PZU nie oszacowano potencjalnego wpływu zastosowania nowego standardu na całkowite dochody i kapitały własne.</p>
Zmiany do MSSF 2012-2014	25 września 2014	1 stycznia 2016	<p>Zmiany do MSSF 5 – dodanie wskazówek dotyczących reklasyfikacji aktywów z przeznaczonych do sprzedaży do przeznaczonych do dystrybucji do właścicieli i odwrotnie oraz przypadków zaprzestania klasyfikacji aktywów przeznaczonych do dystrybucji do właścicieli. Zmiany do MSSF 7 – dodanie wskazówek dotyczących ujawnień związanych z umowami obsługi aktywów oraz wyjaśnień zastosowania zmian do MSSF 7 dotyczących kompensat w skróconych śródrocznych sprawozdaniach finansowych. Zmiana do MSR 19 – wyjaśnienie, że obligacje korporacyjne wysokiej jakości wykorzystywane w szacowaniu stopy dyskontowej używanej w kalkulacji świadczeń po okresie zatrudnienia powinny być denominowane w tej samej walucie, w której będą wypłacane świadczenia (a zatem aktywność rynku na te obligacje powinna być oceniana na poziomie waluty). Zmiany do MSR 34 – uszczegółowienie pojęć.</p> <p>Zmiana nie będzie miała wpływu na skonsolidowane sprawozdania finansowe Grupy PZU.</p>

Nazwa standardu/interpretacji	Data wydania przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości	Data wejścia w życie dla rocznych okresów rozpoczynających się od dnia (wg Rady Międzynarodowych Standardów Rachunkowości)	Komentarz
Zmiany do MSSF 10 i MSR 28 – Sprzedaż lub przeniesienie aktywów pomiędzy inwestorem a jednostką stowarzyszoną lub wspólnym przedsięwzięciem	11 września 2014	1 stycznia 2016 (będzie podlegała zmianie)	<p>Główną konsekwencją zmiany jest rozpoznanie całości zysku lub straty w sytuacji gdy transakcja dotyczy zorganizowanego biznesu (niezależnie od tego, czy jest on umiejscowiony w jednostce zależnej czy nie), natomiast częściowe zyski lub straty rozpoznaje się, gdy transakcja dotyczy poszczególnych aktywów, które nie tworzą zorganizowanego biznesu, nawet jeżeli znajdują się w jednostce zależnej.</p> <p>Zmiana nie będzie miała wpływu na skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy PZU.</p>
Zmiany do MSSF 11 – Rozliczenie nabycia udziału we wspólnej działalności	6 maja 2014	1 stycznia 2016	<p>Zmiana precyzuje, że nabywcy udziałów we wspólnych operacjach powinni stosować wszystkie zasady dotyczące rachunkowości przejęć wynikające z MSSF 3 i innych MSSF, które nie stoją w sprzeczności z MSSF 11 oraz ujawniać informacje wymagane w tych standardach.</p> <p>Zmiana nie powinna mieć wpływu na skonsolidowane sprawozdania finansowe Grupy PZU.</p>
Zmiany do MSR 16 i MSR 38 – wyjaśnienie dopuszczalnych metod amortyzacji	12 maja 2014	1 stycznia 2016	<p>Zmiana precyzuje, że przyjęcie metod amortyzacji opartych na przychodach generowanych przez aktywa nie jest właściwe.</p> <p>Zmiana nie powinna mieć wpływu na skonsolidowane sprawozdania finansowe Grupy PZU.</p>
Zmiana do MSR 16 i MSR 41 – Rośliny produkcyjne	30 czerwca 2014	1 stycznia 2016	<p>Zmiana wprowadza definicję aktywów produkcyjnych i usuwa je z zakresu stosowania MSR 41 przenosząc je do MSR 16, co będzie skutkowało zmianą metody wyceny.</p> <p>Zmiana nie będzie miała wpływu na skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy PZU.</p>
Zmiana do MSR 27 – metoda praw własności w jednostkowym sprawozdaniu finansowym	12 sierpnia 2014	1 stycznia 2016	<p>Zmiana zezwala jednostkom na stosowanie metody praw własności do wyceny inwestycji w jednostki zależne, stowarzyszone i wspólne przedsięwzięcia w jednostkowych sprawozdaniach finansowych.</p> <p>Zmiana nie będzie miała wpływu na skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy PZU.</p>
Zmiany do MSR 1 – Inicjatywa dotycząca ujawnień	18 grudnia 2014	1 stycznia 2016	<p>Dodanie wymogów dotyczących uporządkowanego układu sprawozdania finansowego, wprowadzenie wymogu uzgadniania się sum pośrednich zawartych w rachunku zysków i strat i sprawozdaniu z całkowitych dochodów oraz w sprawozdaniu z sytuacji finansowej, dodatkowo dodanie wskazówek dotyczących istotności, szczegółowości prezentacji i zasad rachunkowości.</p> <p>Zmiana może skutkować niewielkimi modyfikacjami w układzie podstawowych tabel skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy PZU.</p>

Nazwa standardu/interpretacji	Data wydania przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości	Data wejścia w życie dla rocznych okresów rozpoczynających się od dnia (wg Rady Międzynarodowych Standardów Rachunkowości)	Komentarz
Zmiany do MSSF 10, MSSF 12 i MSR 28 – Jednostki inwestycyjne: Zastosowanie zwolnienia z konsolidacji	18 grudnia 2014	1 stycznia 2016	<p>MSSF 10 - Dodanie dodatkowych wskazówek nakazujących jednostkom inwestycyjnym obowiązkową konsolidację zależnych jednostek nieinwestycyjnych świadczących usługi związane z inwestycjami; dodanie wskazówek dotyczących braku obowiązku sporządzania sprawozdań skonsolidowanych przez jednostki dominujące niższego szczebla zależne od jednostek inwestycyjnych.</p> <p>MSR 28 – dodanie wskazówek dotyczących zastosowania wyceny metodą praw własności przez inwestora niebędącego jednostką inwestycyjną w odniesieniu do stowarzyszonej jednostki inwestycyjnej lub joint-venture.</p> <p>Zmiana nie będzie miała wpływu na skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy PZU.</p>

¹⁾ Komisja Europejska wstrzymała proces zatwierdzania do czasu opublikowania ostatecznej wersji standardu.

²⁾ 28 kwietnia 2015 roku Rada Międzynarodowych Standardów Rachunkowości głosowała za przesunięciem daty wejścia w życie o rok, do 1 stycznia 2018 roku.

Podsumowując, Grupa PZU nie przewiduje, aby wprowadzenie powyższych standardów oraz interpretacji miało istotny wpływ na stosowane przez Grupę PZU zasady rachunkowości, z wyjątkiem MSSF 9 i MSSF 15, których wpływu na stosowane przez Grupę PZU zasady rachunkowości jeszcze nie oceniono.

4.2 Objaśnienie różnic między wcześniej publikowanym sprawozdaniem a skróconym śródrocznym skonsolidowanym sprawozdaniem finansowym

W celu wierniejszego odzwierciedlenia treści ekonomicznej, w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym za 2014 dokonano zmiany prezentacji:

- przychodów z tytułu świadczeń dodatkowych z tytułu posiadania znacznej ilości aktywów w funduszach zarządzanych przez towarzystwa funduszy inwestycyjnych (*kick-back*) i zaprezentowano je w pozycji „Przychody netto z inwestycji” zamiast „Przychody z tytułu prowizji i opłat” i „Pozostałe przychody operacyjne”. Konsekwentnie – w rachunku przepływów pieniężnych świadczenia te zaprezentowano w pozycji „Pozostałe wpływy z lokat” zamiast „Pozostałe wpływy operacyjne” i „Realizacja pozostałych lokat”.
- przepływów z tytułu zwrotów składek brutto i wykazano je w pozycji „Pozostałe wydatki operacyjne” zamiast pomniejszenia pozycji „Wpływy z tytułu składek ubezpieczeniowych brutto”.

Ponadto w celu wierniejszego odzwierciedlenia treści ekonomicznej, w skróconym śródrocznym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym dokonano kompensaty przepływów na rachunkach przejściowych obejmujących nierozliczone wpłaty uczestników funduszy w ramach programów PPE, IKE oraz IP. Zamiast prezentacji w szyku rozwartym w pozycjach „Pozostałe wpływy operacyjne” i „Pozostałe wydatki operacyjne” przepływy te zaprezentowano „per saldo” jako pozostałe wpływy lub pozostałe wydatki operacyjne.

W tabelach poniżej zaprezentowano różnice pomiędzy danymi zaprezentowanymi historycznie w skróconym śródrocznym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym za okres 9 miesięcy zakończonym 30 września 2014 roku a niniejszym skróconym śródrocznym sprawozdaniem finansowym.

Skonsolidowany rachunek zysków i strat	1 lipca - 30 września 2014 <i>(historyczne)</i>	1 stycznia - 30 września 2014 <i>(historyczne)</i>	1 lipca - 30 września 2014 <i>(korekta)</i>	1 stycznia - 30 września 2014 <i>(korekta)</i>	1 lipca - 30 września 2014 <i>(przekształcone)</i>	1 stycznia - 30 września 2014 <i>(przekształcone)</i>
Przychody z tytułu prowizji i opłat	178 377	309 038	(3 522)	(11 050)	174 855	297 988
Przychody netto z inwestycji	501 893	1 295 301	5 440	18 108	507 333	1 313 409
Pozostałe przychody operacyjne	142 052	392 059	(1 918)	(7 058)	140 134	385 001

Skonsolidowane sprawozdanie z przepływów pieniężnych	1 stycznia - 30 września 2014 <i>(historyczne)</i>	Korekta	1 stycznia - 30 września 2014 <i>(przekształcone)</i>
Przepływy środków pieniężnych z działalności operacyjnej			
Wpływy	15 278 330	(692 257)	14 586 073
- wpływy z tytułu składek ubezpieczeniowych brutto	12 177 957	212 332	12 390 289
- pozostałe wpływy operacyjne	1 739 304	(904 589)	834 715
Wydatki	(14 034 521)	681 104	(13 353 417)
- pozostałe wydatki operacyjne	(2 043 563)	681 104	(1 362 459)
Przepływy pieniężne netto z działalności operacyjnej	1 243 809	(11 153)	1 232 656
Przepływy środków pieniężnych z działalności inwestycyjnej			
Wpływy	479 205 160	11 153	479 216 313
- realizacja pozostałych lokat	22 881 078	(3 434)	22 877 644
- pozostałe wpływy z lokat	-	14 587	14 587
Przepływy pieniężne netto z działalności inwestycyjnej	(3 252 232)	11 153	(3 241 079)

5. Kluczowe szacunki i osądy

Kluczowe szacunki i osądy zostały zaprezentowane w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym Grupy PZU za 2014 rok.

6. Korekty błędów lat ubiegłych

W okresie 9 miesięcy od 1 stycznia do 30 września 2015 roku nie dokonano korekt błędów lat ubiegłych.

7. Znaczące zdarzenia mające wpływ na istotną zmianę struktury pozycji sprawozdania finansowego

7.1 Podział wyniku finansowego PZU za rok 2014

30 czerwca 2015 roku Walne Zgromadzenie PZU podjęło uchwałę w sprawie podziału zysku netto za rok 2014. Zagadnienie zostało opisane w punkcie 22.

7.2 Najważniejsze dywidendy wypłacane pomiędzy spółkami Grupy PZU

Operacje te nie wpływają na wynik finansowy Grupy PZU, lecz na prezentację wyników poszczególnych segmentów.

7.2.1. Dywidenda z PZU Życie do PZU

29 czerwca 2015 roku Zwyczajne Walne Zgromadzenie PZU Życie podjęło uchwałę w sprawie podziału zysku PZU Życie za rok obrotowy 2014 w kwocie 1 931 333 tys. zł w następujących sposób:

- przeznaczenie na dywidendę dla jedynego akcjonariusza, tj, PZU kwoty 1 795 174 tys. zł;
- przeznaczenie na kapitał zapasowy kwoty 131 159 tys. zł;
- przeznaczenie na Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych kwoty 5 000 tys. zł.

Zważywszy na wypłatę 29 stycznia 2015 roku zaliczki na poczet dywidendy przewidywanej na koniec roku obrotowego 2014 w kwocie 730 000 tys. zł, pozostała do wypłaty część dywidendy wynosiła 1 065 174 tys. zł. Dzień dywidendy dla tej części został ustalony na 14 sierpnia 2015 roku. Dywidendę wypłacono 19 października 2015 roku.

7.2.2. Dywidenda z PTE PZU do PZU Życie

30 marca 2015 roku Walne Zgromadzenie PTE PZU podjęło decyzję o wypłacie dywidendy w kwocie 229 426 tys. zł. Dywidenda została wypłacona 6 maja 2015 roku.

8. Istotne zdarzenia po zakończeniu okresu sprawozdawczego

8.1.1.1. Nabycie akcji Alior Banku SA

12 października 2015 roku nastąpiło rozliczenie nabycia pierwszej transzy akcji Alior Banku SA.

Szczegółowe informacje o datach uzyskiwania kolejnych zgód oraz nabyciu pierwszej transzy zostały opisane w punkcie 24.2.

8.1.1.2. Emisja obligacji

16 października 2015 roku PZU Finance AB (publ), spółka w 100% zależna od PZU, wyemitowała obligacje imienne o łącznej wartości nominalnej wynoszącej 350 000 tys. euro. Cena emisyjna za jedną obligację wynosiła 99 218 euro powiększone o odsetki narosłe od 3 lipca 2015 roku. Obligacje są oprocentowane według stałej stopy procentowej w wysokości 1,375% w skali roku, a odsetki będą płatne raz do roku. Rentowność obligacji na dzień emisji wyniosła 1,593%. Wykup obligacji nastąpi 3 lipca 2019 roku. Obligacje zostaną wprowadzone do obrotu na rynkach regulowanych i po asymilacji będą tworzyć jedną serię z obligacjami wyemitowanymi przez PZU Finance AB (publ) 3 lipca 2014 roku. Agencja Standard&Poors's przyznała obligacjom rating niezabezpieczonego zadłużenia na poziomie A-.

Zobowiązania PZU Finance AB (publ) wynikające z obligacji zostały zabezpieczone gwarancją udzieloną przez PZU, która obejmuje całość zobowiązań emitenta wynikających z emisji (w tym zobowiązanie do zapłaty wartości nominalnej obligacji oraz odsetek od obligacji) i została udzielona na rzecz wszystkich obligatariuszy. Maksymalna wartość gwarancji nie została określona. Gwarancja wygasa wraz z wygaśnięciem roszczeń obligatariuszy wobec PZU Finance AB (publ).

9. Noty uzupełniające do skróconego śródrocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego

9.1 Składki ubezpieczeniowe przypisane brutto

Składki ubezpieczeniowe przypisane brutto	1 lipca - 30 września 2015	1 stycznia - 30 września 2015	1 lipca - 30 września 2014	1 stycznia - 30 września 2014
Składki ubezpieczeniowe przypisane brutto w ubezpieczeniach majątkowych i osobowych	2 370 146	7 443 945	2 014 924	6 506 157
W ubezpieczeniach bezpośrednich	2 317 264	7 358 842	2 006 470	6 470 996
W ubezpieczeniach pośrednich	52 882	85 103	8 454	35 161
Składki ubezpieczeniowe przypisane brutto w ubezpieczeniach na życie	1 964 683	6 017 334	1 955 961	5 902 621
Składki indywidualne	776 274	2 458 726	801 687	2 436 616
Składki ubezpieczeń grupowych	1 188 409	3 558 608	1 154 274	3 466 005
Składki przypisane brutto, razem	4 334 829	13 461 279	3 970 885	12 408 778

Składki przypisane brutto w bezpośrednich ubezpieczeniach majątkowych i osobowych (wg klas rachunkowych określonych w dziale II załącznika do ustawy o działalności ubezpieczeniowej)	1 lipca - 30 września 2015	1 stycznia - 30 września 2015	1 lipca - 30 września 2014	1 stycznia - 30 września 2014
Następstwa wypadków i choroba (grupa 1 i 2)	216 354	499 917	212 654	409 464
Komunikacyjne - odpowiedzialność cywilna (grupa 10)	811 556	2 425 959	675 773	2 084 936
Komunikacyjne pozostałe (grupa 3)	627 252	1 923 541	505 816	1 575 646
Morskie, lotnicze i transportowe (grupy 4, 5, 6, 7)	8 892	46 341	12 914	56 011
Od ognia i innych szkód majątkowych (grupy 8 i 9)	415 123	1 620 459	363 329	1 437 027
Odpowiedzialność cywilna (grupy 11,12,13)	126 625	509 205	130 984	572 950
Kredyt i gwarancje (grupy 14,15)	15 498	54 713	17 918	76 127
Świadczenie pomocy (grupa 18)	86 584	241 870	67 806	182 114
Ochrona prawna (grupa 17)	1 184	1 942	82	756
Pozostałe (grupa 16)	8 196	34 895	19 194	75 965
Razem	2 317 264	7 358 842	2 006 470	6 470 996

9.2 Przychody z tytułu prowizji i opłat

Przychody z tytułu prowizji i opłat	1 lipca - 30 września 2015	1 stycznia - 30 września 2015	1 lipca - 30 września 2014 <i>(przekształcone)</i>	1 stycznia - 30 września 2014 <i>(przekształcone)</i>
Ubezpieczenia emerytalne	30 517	87 267	160 064	236 915
Prowizje z tytułu opłat manipulacyjnych	1 251	3 866	3 061	18 530
Prowizje z tytułu zarządzania aktywami otwartego funduszu emerytalnego	24 967	76 106	23 663	85 045
Pozostałe	4 299	7 295	133 340	133 340
Kontrakty inwestycyjne	2 060	6 978	3 151	10 834
Przychody z tytułu opłat dotyczących kontraktów inwestycyjnych na rachunek i ryzyko klienta	2 060	6 978	3 151	10 834
Pozostałe	44 746	86 274	11 640	50 239
Przychody i opłaty od funduszy oraz towarzystw funduszy inwestycyjnych	44 746	86 274	11 640	50 239
Przychody z tytułu prowizji i opłat, razem	77 323	180 519	174 855	297 988

9.3 Przychody netto z inwestycji

Przychody netto z inwestycji	1 lipca - 30 września 2015	1 stycznia - 30 września 2015	1 lipca - 30 września 2014 <i>(przekształcone)</i>	1 stycznia - 30 września 2014 <i>(przekształcone)</i>
Przychody odsetkowe, w tym:	337 799	1 034 974	378 524	1 104 024
- aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	5 345	36 852	10 934	36 234
- aktywa finansowe utrzymywane do terminu wymagalności	242 159	724 300	243 925	720 696
- pożyczki	89 541	271 205	122 820	344 331
- należności, w tym należności z tytułu umów ubezpieczeniowych	164	577	-	-
- środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych	590	2 040	845	2 763
Przychody z dywidend, w tym:	19 695	58 110	46 608	86 062
- aktywa finansowe zakwalifikowane do wyceny w wartości godziwej przez wynik finansowy w momencie pierwszego rozpoznania	11 767	34 840	35 322	62 617
- aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	7 917	22 401	6 299	17 705
- aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	11	869	4 987	5 740
Przychody z tytułu nieruchomości inwestycyjnych	55 835	155 938	34 900	101 216
Różnice kursowe, w tym:	19 165	65 351	59 875	61 777
- aktywa finansowe utrzymywane do terminu wymagalności	751	(403)	267	481
- aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	(1 191)	1 640	1 175	(1 349)
- pożyczki	16 651	21 990	25 167	30 664
- należności, w tym należności z tytułu umów ubezpieczeniowych	3 779	5 656	(1 538)	(2 902)
- środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych	(825)	36 468	34 804	34 883
Pozostałe, w tym:	(23 235)	(99 519)	(12 574)	(39 670)
- koszty działalności inwestycyjnej	(6 982)	(22 875)	(4 997)	(15 273)
- koszty utrzymania nieruchomości inwestycyjnych	(24 157)	(98 019)	(13 017)	(43 471)
- pozostałe	7 904	21 375	5 440	19 074
Przychody netto z inwestycji, razem	409 259	1 214 854	507 333	1 313 409

9.4 Wynik netto z realizacji i odpisy z tytułu utraty wartości inwestycji

Wynik netto z realizacji i odpisy z tytułu utraty wartości inwestycji	1 lipca - 30 września 2015	1 stycznia - 30 września 2015	1 lipca - 30 września 2014	1 stycznia - 30 września 2014
Wynik netto z realizacji inwestycji	66 517	274 965	138 316	186 124
Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy - zakwalifikowane do tej kategorii w momencie pierwszego rozpoznania, w tym:	49 179	126 522	61 389	156 326
- instrumenty kapitałowe	54 734	55 913	3 149	20 648
- dłużne papiery wartościowe	(5 555)	70 609	58 240	135 678
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu, w tym:	(160 792)	(3 829)	84 848	51 827
- instrumenty kapitałowe	(69 727)	(43 229)	(23 602)	(29 420)
- dłużne papiery wartościowe	4 786	(2 703)	17 449	17 242
- instrumenty pochodne	(95 851)	42 103	91 001	64 005
Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży, w tym:	6 705	6 713	5 962	16 359
- instrumenty kapitałowe	(1 088)	(1 055)	-	-
- dłużne papiery wartościowe	7 793	7 768	5 962	16 359
Aktywa finansowe utrzymywane do terminu wymagalności, w tym:	292	(711)	123	1 371
- dłużne papiery wartościowe utrzymywane do terminu wymagalności	292	(711)	123	1 371
Pożyczki	4 565	4 750	-	-
Należności łącznie z należnościami z tytułu umów ubezpieczeniowych	(760)	(26 555)	(14 307)	(40 079)
Środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych	27	(24)	-	-
Nieruchomości inwestycyjne	330	1 128	301	320
Wynik na sprzedaży PZU Lietuva ¹⁾	166 971	166 971	-	-
Odpisy z tytułu utraty wartości	(12 074)	(37 580)	(1 408)	(24 037)
Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży, w tym:	-	-	(4)	(3 404)
- instrumenty kapitałowe	-	-	(4)	(3 404)
Pożyczki	(2)	(7 041)	-	-
Należności łącznie z należnościami z tytułu umów ubezpieczeniowych	(12 055)	(29 134)	(1 404)	(20 633)
Środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych	(17)	(1 405)	-	-
Wynik netto z realizacji i odpisy z tytułu utraty wartości inwestycji, razem	54 443	237 385	136 908	162 087

¹⁾ Informacje o sprzedaży PZU Lietuva zaprezentowano w punkcie 1.4.1

9.5 Zmiana netto wartości godziwej aktywów i zobowiązań wycenianych w wartości godziwej

Zmiana netto wartości godziwej aktywów i zobowiązań wycenianych w wartości godziwej	1 lipca - 30 września 2015	1 stycznia - 30 września 2015	1 lipca - 30 września 2014	1 stycznia - 30 września 2014
Instrumenty finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy - zakwalifikowane do tej kategorii w momencie pierwszego rozpoznania, w tym:	67 067	96 214	163 000	533 486
- instrumenty kapitałowe	(80 776)	60 480	(33 701)	1 805
- dłużne papiery wartościowe	147 877	37 771	201 911	572 114
- wycena zobowiązań wobec uczestników konsolidowanych funduszy inwestycyjnych	(34)	(2 037)	(5 210)	(40 433)
Instrumenty finansowe przeznaczone do obrotu, w tym:	(205 820)	(165 930)	4 434	197 394
- instrumenty kapitałowe	(183 301)	(102 896)	16 673	124 967
- dłużne papiery wartościowe	29 936	36 463	15 317	73 433
- instrumenty pochodne	(52 455)	(99 497)	(27 556)	(1 006)
Nieruchomości inwestycyjne	4 854	5 036	(829)	(25 066)
Zmiana netto wartości godziwej aktywów i zobowiązań wycenianych w wartości godziwej	(133 899)	(64 680)	166 605	705 814

9.6 Pozostałe przychody operacyjne

Pozostałe przychody operacyjne	1 lipca - 30 września 2015	1 stycznia - 30 września 2015	1 lipca - 30 września 2014 (przekształcone)	1 stycznia - 30 września 2014 (przekształcone)
Prowizje z tytułu pełnienia czynności komisarza awaryjnego	1 148	4 899	1 462	5 132
Rozwiązanie rezerw	14 257	16 433	5 349	33 535
Prowizje reasekuracyjne i udziały w zyskach reasekuratorów	(1 963)	10 573	1 117	8 094
Przychody ze sprzedaży wyrobów, towarów i usług przez spółki nieubezpieczeniowe	104 405	301 124	81 540	211 091
Przychody z rozliczeń z tytułu koasekuracji solidarnej	-	23 471	-	-
Przychody z tytułu likwidacji bezpośredniej w imieniu innych zakładów ubezpieczeń	51 550	132 100	26 771	39 680
Rozwiązanie rezerwy na urlopy	18 885	18 885	-	-
Pozostałe	42 866	93 125	23 895	87 469
Pozostałe przychody operacyjne, razem	231 148	600 610	140 134	385 001

9.7 Odszkodowania, świadczenia oraz zmiana stanu rezerw techniczno-ubezpieczeniowych

Odszkodowania, świadczenia oraz zmiana stanu rezerw techniczno-ubezpieczeniowych	1 lipca - 30 września 2015	1 stycznia - 30 września 2015	1 lipca - 30 września 2014	1 stycznia - 30 września 2014
Odszkodowania, świadczenia oraz zmiana stanu rezerw techniczno-ubezpieczeniowych w ubezpieczeniach majątkowych i osobowych	2 224 237	5 123 093	1 504 657	3 953 209
Udział reasekuratorów w odszkodowaniach, świadczeniach oraz zmianie stanu rezerw techniczno-ubezpieczeniowych w ubezpieczeniach majątkowych i osobowych	(386 029)	(464 395)	(19 394)	(79 513)
Odszkodowania, świadczenia oraz zmiana stanu rezerw techniczno-ubezpieczeniowych w ubezpieczeniach na życie	1 235 133	4 421 132	1 508 625	4 538 451
Udział reasekuratorów w odszkodowaniach, świadczeniach oraz zmianie stanu rezerw techniczno-ubezpieczeniowych w ubezpieczeniach na życie	(37)	(165)	(53)	(225)
Odszkodowania, świadczenia oraz zmiana stanu rezerw techniczno-ubezpieczeniowych, razem	3 073 304	9 079 665	2 993 835	8 411 922

9.8 Zmiana wyceny kontraktów inwestycyjnych

Zmiana wyceny kontraktów inwestycyjnych	1 lipca - 30 września 2015	1 stycznia - 30 września 2015	1 lipca - 30 września 2014	1 stycznia - 30 września 2014
Wynikające z kontraktów inwestycyjnych o gwarantowanych i ustalonych warunkach	1 007	5 130	4 825	14 032
- koszty odsetkowe wyliczone efektywną stopą procentową	1 007	5 130	4 825	14 032
Wynikające z kontraktów inwestycyjnych na rachunek i ryzyko klienta (<i>unit-linked</i>)	(15 651)	(4 142)	3 704	522
Zmiana wyceny kontraktów inwestycyjnych, razem	(14 644)	988	8 529	14 554

9.9 Koszty administracyjne, akwizycji i likwidacji szkód według rodzaju

Koszty administracyjne, akwizycji i likwidacji szkód według rodzaju	1 lipca - 30 września 2015	1 stycznia - 30 września 2015	1 lipca - 30 września 2014	1 stycznia - 30 września 2014
Zużycie materiałów i energii	18 690	73 465	21 746	62 436
Usługi obce	158 556	499 267	128 255	359 148
Podatki i opłaty	15 465	48 349	13 937	64 344
Koszty pracownicze	391 592	1 200 922	331 277	1 012 178
Amortyzacja rzeczowych aktywów trwałych	20 896	61 653	19 892	54 535
Amortyzacja wartości niematerialnych	21 197	68 021	18 025	51 890
Inne, w tym:	558 695	1 762 015	509 780	1 530 651
- prowizje z działalności bezpośredniej	424 736	1 335 152	382 332	1 181 754
- reklama	29 544	95 931	32 897	75 196
- prowizje z działalności pośredniej	53 262	159 065	54 970	158 610
- pozostałe	51 153	171 867	39 581	115 091
Zmiana stanu aktywowanych kosztów akwizycji	(15 150)	(200 470)	9 745	(27 964)
Koszty administracyjne, akwizycji i likwidacji szkód, razem	1 169 941	3 513 222	1 052 657	3 107 218

9.10 Pozostałe koszty operacyjne

Pozostałe koszty operacyjne	1 lipca - 30 września 2015	1 stycznia - 30 września 2015	1 lipca - 30 września 2014	1 stycznia - 30 września 2014
Amortyzacja wartości niematerialnych nabytych w transakcjach przejęcia spółek	35 097	141 772	-	-
Koszty z tytułu likwidacji bezpośredniej w imieniu innych zakładów ubezpieczeń	52 058	135 309	27 792	41 912
Utworzenie rezerw	6 826	15 814	7 219	23 408
Koszty podstawowej działalności spółek nieubezpieczeniowych	95 370	292 562	81 481	218 922
Wydatki z tytułu działalności prewencyjnej	23 785	66 756	7 217	29 809
Obowiązkowe opłaty na rzecz instytucji rynku ubezpieczeniowego	17 113	53 141	13 926	44 369
Ubezpieczeniowy Fundusz Gwarancyjny	10 669	30 688	8 345	25 922
Komenda Główna Straży Pożarnej oraz Związek Ochotniczych Straży Pożarnych	1 888	26 616	1 928	25 336
Koszty z rozliczeń z tytułu koasekuracji solidarnej	-	23 471	-	-
Pozostałe	26 405	145 533	81 277	192 098
Pozostałe koszty operacyjne, razem	269 211	931 662	229 185	601 776

9.11 Koszty finansowe

Koszty finansowe	1 lipca - 30 września 2015	1 stycznia - 30 września 2015	1 lipca - 30 września 2014	1 stycznia - 30 września 2014
Odsetki, w tym:	22 391	80 144	38 343	97 656
- transakcje <i>sell-buy-back</i>	13 403	52 680	27 528	81 742
- wyemitowane własne dłużne papiery wartościowe	8 221	24 232	7 888	7 888
- kredyty bankowe	752	3 187	2 913	7 983
- pozostałe	15	45	14	43
Pozostałe, w tym:	21 324	(18 402)	30 562	31 062
- różnice kursowe dotyczące własnych dłużnych papierów wartościowych	21 758	(12 031)	30 235	30 235
- inne różnice kursowe	(934)	(8 535)	302	339
- pozostałe	500	2 164	25	488
Koszty finansowe, razem	43 715	61 742	68 905	128 718

9.12 Zysk na jedną akcję

Zysk na jedną akcję	1 lipca - 30 września 2015	1 stycznia - 30 września 2015	1 lipca - 30 września 2014	1 stycznia - 30 września 2014
Zysk netto z działalności kontynuowanej przypisywany właścicielom kapitału własnego jednostki dominującej	510 902	1 832 495	843 483	2 563 834
Podstawowa i rozwodniona średnia ważona liczba akcji zwykłych	86 351 949	86 351 949	86 351 949	86 351 949
Liczba akcji wyemitowanych	86 352 300	86 352 300	86 352 300	86 352 300
Liczba akcji własnych (w posiadaniu konsolidowanych funduszy inwestycyjnych)	(351)	(351)	(351)	(351)
Podstawowy i rozwodniony zysk (strata) na jedną akcję zwykłą (w złotych)	5,92	21,22	9,77	29,69

W okresie 9 miesięcy zakończonym 30 września 2015 roku nie zaniechano żadnego rodzaju działalności.

W okresie 9 miesięcy zakończonym 30 września 2015 roku nie wystąpiły transakcje ani zdarzenia powodujące rozdwojenie zysku przypadającego na jedną akcję.

Informacje o planowanym podziale (splicie) akcji PZU zaprezentowano w punkcie 24.3.

9.13 Podatek dochodowy w innych całkowitych dochodach

Podatek dochodowy dotyczący składników innych całkowitych dochodów	1 lipca - 30 września 2015	1 stycznia - 30 września 2015	1 lipca - 30 września 2014	1 stycznia - 30 września 2014
Inne całkowite dochody brutto	127	(51 111)	20 093	40 593
Podatek dochodowy	2 313	8 494	(2 152)	(7 610)
Wycena instrumentów finansowych dostępnych do sprzedaży	2 405	9 627	(1 960)	(6 786)
Reklasyfikacja nieruchomości z rzeczowych aktywów trwałych do inwestycyjnych	(92)	(1 133)	(192)	(824)
Inne całkowite dochody netto	2 440	(42 617)	17 941	32 983

9.14 Wartości niematerialne

Spadek wartości niematerialnych pomiędzy 30 września 2015 roku a 31 grudnia 2014 roku wynika głównie z amortyzacji wartości niematerialnych nabytych w transakcjach przejęcia spółek (relacji z klientami, relacji z brokerami, przyszłych zysków z zakupionego portfela umów ubezpieczenia) w kwocie 141 772 tys. zł.

9.15 Wartość firmy

Wartość firmy	30 września 2015	30 czerwca 2015	31 grudnia 2014	30 września 2014
Lietuvos Draudimas AB	356 838	353 117	360 018	-
Link4	221 377	221 377	236 813	236 813
Oddział Codan	111 700	110 535	112 319	-
AAS Balta	38 045	37 649	38 258	40 870
Spółki medyczne	49 623	34 428	29 580	17 983
Pozostałe	5 545	8 619	8 675	8 581
Wartość firmy, razem	783 128	765 725	785 663	304 247

W okresie 9 miesięcy zakończonym 30 września 2015 roku, jak i w 2014 roku nie dokonano żadnych odpisów z tytułu utraty wartości wartości firmy.

9.16 Jednostki wyceniane metodą praw własności

Jednostki stowarzyszone i wspólne przedsięwzięcia	30 września 2015	30 czerwca 2015	31 grudnia 2014	30 września 2014	30 września 2015	30 czerwca 2015	31 grudnia 2014	30 września 2014	30 września 2015	30 czerwca 2015	31 grudnia 2014	30 września 2014
Nazwa jednostki	EMC Instytut Medyczny SA				GSU Pomoc Górnicy Klub Ubezpieczonych SA				Armatura Tower Sp. z o.o.			
Charakter relacji PZU z jednostką	Jednostka stowarzyszona - strategiczna				Jednostka stowarzyszona - niestrategiczna				Wspólne przedsięwzięcie - niestrategiczne			
Siedziba jednostki	Wrocław				Tychy				Kraków			
Udział w kapitale jednostki	28,31%	28,58%	28,58%	28,58%	30,00%	30,00%	30,00%	30,00%	50,00%	50,00%	50,00%	50,00%
Udział w głosach jednostki	25,44%	25,41%	25,41%	25,41%	30,00%	30,00%	30,00%	30,00%	50,00%	50,00%	50,00%	50,00%
Metoda wyceny w sprawozdaniu skonsolidowanym	Metoda praw własności				Metoda praw własności				Metoda praw własności.			
Standard rachunkowości stosowany przez jednostkę	MSSF				PSR				MSSF			
Wartość bilansowa zaangażowania w jednostce	70 772	65 724	65 707	66 895	567	569	586	587	13	15	18	19
Wartość godziwa zaangażowania w jednostce	56 299	49 714	52 737	51 535	Brak – jednostka nienotowana	Brak – jednostka nienotowana	Brak – jednostka nienotowana	Brak – jednostka nienotowana	Brak – jednostka nienotowana	Brak – jednostka nienotowana	Brak – jednostka nienotowana	Brak – jednostka nienotowana
Wartość dywidend otrzymanych od jednostki	-	-	-	-	8	-	36	36	-	-	-	-
Podstawowe informacje finansowe												
Aktywa, w tym:	253 378	257 225	242 652	242 561	2 739	2 796	2 513	2 720	26	30	35	39
Aktywa krótkoterminowe, w tym:	62 172	66 398	50 469	56 946	2 239	2 258	2 003	2 560	26	30	35	39
Środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych	16 046	15 483	16 931	25 366	2 060	1 966	1 752	2 455	20	25	32	37
Aktywa długoterminowe	191 206	190 827	192 183	185 615	500	538	510	160	-	-	-	-

Grupa Kapitałowa Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Spółki Akcyjnej
Skrócone Śródroczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe wg MSSF za III kwartał 2015 roku
(w tysiącach złotych)

Jednostki stowarzyszone i wspólne przedsięwzięcia	30 września 2015	30 czerwca 2015	31 grudnia 2014	30 września 2014	30 września 2015	30 czerwca 2015	31 grudnia 2014	30 września 2014	30 września 2015	30 czerwca 2015	31 grudnia 2014	30 września 2014
Kapitały własne	155 481	156 521 ¹⁾	137 249	136 900	1 889	1 896	1 960	1 957	25	28	35	38
Zobowiązania, w tym:	97 897	100 704	105 403	105 661	850	900	553	763	1	2	-	1
Zobowiązania krótkoterminowe, w tym:	53 098	53 641	60 168	52 033	850	900	553	763	1	2	-	1
Krótkoterminowe zobowiązania finansowe	15 209	15 633	23 930	18 797	-	-	-	-	-	-	-	-
Zobowiązania długoterminowe, w tym:	44 799	47 063	45 235	53 628	-	-	-	-	-	-	-	-
Długoterminowe zobowiązania finansowe	25 940	27 540	24 286	32 039	-	-	-	-	-	-	-	-
Przychody z działalności podstawowej	193 898	130 523	243 132	182 705	1 622	1 132	1 076	578	-	-	-	-
Amortyzacja	9 922	6 680	12 608	9 403	116	78	49	22	-	-	-	-
Przychody odsetkowe	216	89	831	625	58	39	133	109	-	-	-	-
Koszty odsetkowe	1 493	1 015	2 419	1 979	-	-	-	-	-	-	-	-
Podatek dochodowy	(175)	669	(1 211)	833	6	14	29	33	-	-	-	-
Całkowite dochody, w tym:	(1 658)	(618)	(6 459)	(2 868)	(44)	(64)	27	24	(10)	(7)	(15)	(12)
Wynik finansowy netto, w tym:	(1 769)	(722)	(5 817)	(2 484)	(44)	(64)	27	24	(10)	(7)	(15)	(12)
Wynik finansowy netto z działalności kontynuowanej	(1 769)	(722)	(5 817)	(2 484)	(44)	(64)	27	24	(10)	(7)	(15)	(12)
Wynik finansowy netto z działalności zaniechanej	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Inne całkowite dochody	111	104	(642)	(384)	-	-	-	-	-	-	-	-

¹⁾ Kwota zawiera podwyższenie kapitału w kwocie 20 000 tys. zł zarejestrowane 9 lipca 2015 roku.

Nie istnieją ograniczenia (np. wynikające z ustaleń w zakresie pożyczek, wymogów regulacyjnych lub umów) możliwości transferu środków przez jednostki stowarzyszone oraz wspólne przedsięwzięcie w postaci dywidend pieniężnych.

9.17 Aktywa finansowe

Ze względu na zmianę celu wykorzystania aktywów od 1 stycznia 2015 roku dokonano przeklasyfikowania części aktywów wykazywanych do tej pory jako aktywa dostępne do sprzedaży do aktywów utrzymywanych do terminu wymagalności. Wartość bilansowa aktywów na moment reklasyfikacji wynosiła 83 620 tys. zł. Wartość bilansowa na 30 września 2015 roku wynosi 84 390 tys. zł.

Opisane powyżej przeniesienie było jedynym przeklasyfikowaniem instrumentów finansowych z grup wykazywanych w wartości godziwej do grup wykazywanych wg kosztu lub zamortyzowanego kosztu dokonany w okresie 9 miesięcy zakończonym 30 września 2015 roku. W 2014 roku nie dokonano tego typu reklasyfikacji.

9.17.1. Instrumenty finansowe utrzymywane do terminu wymagalności

Instrumenty finansowe utrzymywane do terminu wymagalności	30 września 2015	30 czerwca 2015	31 grudnia 2014	30 września 2014
Instrumenty, dla których można określić wartość godziwą	20 085 459	20 077 667	19 983 689	20 226 891
Dłużne papiery wartościowe	20 085 459	20 077 667	19 983 689	20 226 891
Rządowe	19 892 913	19 887 980	19 796 986	19 994 104
Oprocentowanie stałe	18 664 693	18 642 829	18 555 389	18 807 712
Oprocentowanie zmienne	1 228 220	1 245 151	1 241 597	1 186 392
Pozostałe	192 546	189 687	186 703	232 787
Notowane na rynku regulowanym	69 155	68 065	63 909	110 224
Oprocentowanie stałe	69 155	68 065	63 909	110 224
Nienotowane na rynku regulowanym	123 391	121 622	122 794	122 563
Oprocentowanie zmienne	123 391	121 622	122 794	122 563
Instrumenty finansowe utrzymywane do terminu wymagalności, razem	20 085 459	20 077 667	19 983 689	20 226 891

Wartość godziwa instrumentów finansowych utrzymywanych do terminu wymagalności wynosiła na 30 września 2015 roku 22 801 661 tys. zł (na 30 czerwca 2015 roku: 22 408 953 tys. zł, na 31 grudnia 2014 roku: 23 524 392 tys. zł, na 30 września 2014 roku: 22 545 754 tys. zł).

9.17.2. Instrumenty finansowe dostępne do sprzedaży

Instrumenty finansowe dostępne do sprzedaży	30 września 2015	30 czerwca 2015	31 grudnia 2014	30 września 2014
Instrumenty, dla których można określić wartość godziwą	3 531 300	3 099 613	2 982 164	2 758 788
Instrumenty kapitałowe	734 446	764 348	547 299	561 974
Notowane na rynku regulowanym	360 989	359 737	357 732	370 942
Nienotowane na rynku regulowanym	373 457	404 611	189 567	191 032
Instrumenty dłużne	2 796 854	2 335 265	2 434 865	2 196 814
Rządowe	2 314 878	1 867 792	1 922 939	1 717 731
Oprocentowanie stałe	2 132 148	1 773 315	1 868 605	1 597 108
Oprocentowanie zmienne	182 730	94 477	54 334	120 623
Pozostałe	481 976	467 473	511 926	479 083
Notowane na rynku regulowanym	253 577	234 807	272 564	235 271
Oprocentowanie stałe	210 995	192 392	221 413	185 021
Oprocentowanie zmienne	42 582	42 415	51 151	50 250
Nienotowane na rynku regulowanym	228 399	232 666	239 362	243 812
Oprocentowanie zmienne	228 399	232 666	239 362	243 812
Instrumenty, dla których nie można określić wartości godziwej	3 134	3 134	3 158	3 128
Instrumenty kapitałowe	3 134	3 134	3 158	3 128
Nienotowane na rynku regulowanym	3 134	3 134	3 158	3 128
Instrumenty finansowe dostępne do sprzedaży, razem	3 534 434	3 102 747	2 985 322	2 761 916

9.17.3. Instrumenty finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy

Instrumenty finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy	30 września 2015	30 czerwca 2015	31 grudnia 2014	30 września 2014
Instrumenty zakwalifikowane do tej kategorii w momencie pierwszego rozpoznania	13 667 113	12 043 622	12 571 137	12 609 988
Instrumenty kapitałowe	2 651 438	2 222 783	1 482 597	1 448 364
Notowane na rynku regulowanym	2 584 365	2 181 401	1 443 739	1 416 484
Nienotowane na rynku regulowanym	67 073	41 382	38 858	31 880
Instrumenty dłużne	11 015 675	9 820 839	11 088 540	11 161 624
Rządowe	10 687 816	9 562 831	11 005 221	11 106 183
Oprocentowanie stałe	8 977 904	8 166 235	9 814 334	9 940 412
Oprocentowanie zmienne	1 709 912	1 396 596	1 190 887	1 165 771
Pozostałe	327 859	258 008	83 319	55 441
Notowane na rynku regulowanym	327 859	258 008	83 319	55 441
Oprocentowanie stałe	327 859	258 008	83 319	55 441
Instrumenty przeznaczone do obrotu	6 481 155	6 666 056	6 525 347	6 655 238
Instrumenty kapitałowe	4 086 729	4 491 351	4 463 405	4 507 135
Notowane na rynku regulowanym	1 106 496	1 328 407	1 572 464	1 654 712
Nienotowane na rynku regulowanym	2 980 233	3 162 944	2 890 941	2 852 423
Instrumenty dłużne	1 853 478	1 742 934	1 515 539	1 517 684
Rządowe	1 779 625	1 669 153	1 441 296	1 442 278
Oprocentowanie stałe	1 773 384	1 662 597	1 409 570	1 417 011
Oprocentowanie zmienne	6 241	6 556	31 726	25 267
Pozostałe	73 853	73 781	74 243	75 406
Nienotowane na rynku regulowanym	73 853	73 781	74 243	75 406
Oprocentowanie zmienne	73 853	73 781	74 243	75 406
Instrumenty pochodne	540 948	431 771	546 403	630 419
Instrumenty finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy, razem	20 148 268	18 709 678	19 096 484	19 265 226

9.17.4. Pożyczki

Pożyczki	30 września 2015	30 czerwca 2015	31 grudnia 2014	30 września 2014
Dłużne papiery wartościowe	2 862 610	2 865 003	2 990 555	2 432 052
Rządowe	7 029	9 176	35 146	24 405
Oprocentowanie stałe	7 029	9 176	35 146	24 405
Pozostałe	2 855 581	2 855 827	2 955 409	2 407 647
Notowane na rynku regulowanym	-	-	3 882	4 385
Oprocentowanie stałe	-	-	3 882	4 385
Nienotowane na rynku regulowanym	2 855 581	2 855 827	2 951 527	2 403 262
Oprocentowanie stałe	-	-	-	48 844
Oprocentowanie zmienne	2 855 581	2 855 827	2 951 527	2 354 418
Pozostałe, w tym:	9 677 800	9 846 540	11 703 926	14 177 776
- transakcje buy-sell-back	2 811 528	2 854 682	3 250 173	5 755 427
- lokaty terminowe w instytucjach kredytowych	5 013 010 ¹⁾	4 535 428	6 143 781	6 226 804
- depozyty u cedentów	-	-	-	5
- pożyczki	1 853 262 ²⁾	2 456 430	2 309 972	2 195 540
Pożyczki, razem	12 540 410	12 711 543	14 694 481	16 609 828

¹⁾ Ponad 85% lokat terminowych w instytucjach kredytowych stanowią lokaty w złotych, a ponad 6% - lokaty w euro. Dla ponad 81% lokat termin zapadalności przypada przed 31 marca 2016 roku.

²⁾ 100% pożyczek stanowią pożyczki zabezpieczone zastawami na akcjach, portfelach wierzytelności, a także na rachunkach bankowych, innych pożyczkach lub w inny sposób.

Na 30 września 2015 roku wartość godziwa dłużnych papierów wartościowych wynosiła 2 867 881 tys. zł (na 30 czerwca 2015 roku: 2 900 938 tys. zł, na 31 grudnia 2014 roku: 3 091 685 tys. zł), natomiast wartość godziwa pożyczek 1 800 732 tys. zł (na 30 czerwca 2015 roku: 2 484 727 tys. zł, na 31 grudnia 2014 roku: 2 398 454 tys. zł). Wartość godziwa transakcji *buy-sell-back* i lokat terminowych w instytucjach kredytowych nie odbiegała istotnie od ich wartości bilansowych, ze względu na ich krótkoterminowy charakter.

9.17.5. Zaangażowanie w dłużne papiery emitowane przez rządy inne niż RP, korporacje i jednostki samorządu terytorialnego

W tabelach poniżej zaprezentowano zaangażowanie spółek Grupy PZU w dłużne papiery emitowane przez rządy inne niż RP, korporacje i jednostki samorządu terytorialnego. Instrumenty finansowe zakwalifikowane do portfeli utrzymywanych do terminu wymagalności oraz pożyczek zaprezentowano jako wyceniane w zamortyzowanym koszcie, natomiast instrumenty finansowe zakwalifikowane jako dostępne do sprzedaży i wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy (zarówno zakwalifikowane do tej kategorii w momencie pierwszego rozpoznania, jak i przeznaczone do obrotu) zaprezentowano jako wyceniane w wartości godziwej.

Dłużne papiery emitowane przez rządy inne niż RP

Na 30 września 2015 roku	Waluta	Sposób wyceny	Cena nabycia	Wycena bilansowa	Wycena w wartości godziwej	Odpis z tytułu utraty wartości
Bułgaria	EUR	w wartości godziwej	24 715	25 081	25 081	-
Bułgaria	EUR	w zamortyzowanym koszcie	10 904	10 943	10 646	-
Chorwacja	EUR	w zamortyzowanym koszcie	14 824	14 852	14 682	-
Chorwacja	USD	w wartości godziwej	6 092	8 064	8 064	-
Irlandia	EUR	w wartości godziwej	6 878	7 093	7 093	-
Irlandia	EUR	w zamortyzowanym koszcie	7 393	7 483	7 672	-
Islandia	USD	w wartości godziwej	7 420	10 128	10 128	-
Litwa	EUR	w wartości godziwej	372 067	400 818	400 818	-
Litwa	EUR	w zamortyzowanym koszcie	122 277	124 487	125 956	-
Litwa	USD	w wartości godziwej	4 927	6 706	6 706	-
Łotwa	EUR	w wartości godziwej	55 897	60 131	60 131	-
Łotwa	EUR	w zamortyzowanym koszcie	19 024	19 346	18 658	-
Łotwa	USD	w wartości godziwej	31 236	38 585	38 585	-
Niemcy	EUR	w wartości godziwej	544 172	552 640	552 640	-
Portugalia	EUR	w wartości godziwej	87 530	89 465	89 465	-
Rumunia	EUR	w wartości godziwej	91 315	100 536	100 536	-
Rumunia	EUR	w zamortyzowanym koszcie	24 745	25 099	25 001	-
Rumunia	RON	w wartości godziwej	78 063	79 424	79 424	-
Rumunia	USD	w wartości godziwej	15 631	21 416	21 416	-
Sri Lanka	USD	w wartości godziwej	15 068	14 831	14 831	-
Stany Zjednoczone	USD	w wartości godziwej	35 831	38 046	38 046	-
Turcja	USD	w wartości godziwej	99 196	99 242	99 242	-
Ukraina	UAH	w wartości godziwej	8 368 ¹⁾	6 461 ¹⁾	6 461 ¹⁾	-
Ukraina	UAH	w zamortyzowanym koszcie	12 688 ¹⁾	11 542 ¹⁾	11 683 ¹⁾	-
Ukraina	USD	w wartości godziwej	3 710	3 514	3 514	-
Ukraina	USD	w zamortyzowanym koszcie	1 518	1 868	2 077	-
Węgry	EUR	w wartości godziwej	111 052	113 832	113 832	-
Węgry	EUR	w zamortyzowanym koszcie	12 592	12 821	12 914	-
Węgry	HUF	w wartości godziwej	180 420	180 067	180 067	-
Węgry	USD	w wartości godziwej	7 801	10 056	10 056	-

Na 30 września 2015 roku	Waluta	Sposób wyceny	Cena nabycia	Wycena bilansowa	Wycena w wartości godziwej	Odpis z tytułu utraty wartości
pozostałe	EUR/USD	w wartości godziwej	54 889	56 952	56 952	-
pozostałe	EUR	w zamortyzowanym koszcie	7 966	8 170	8 214	-
Razem			2 076 209	2 159 699	2 160 591	-

¹⁾ W przypadku tych obligacji co pół roku następuje spłata nominału obligacji w stałej kwocie 100 UAH (tj. 10% wartości nominalnej obligacji). Cena nabycia pokazuje rzeczywistą zapłaconą cenę i nie uwzględnia dokonywanych spłat nominału.

Na 30 czerwca 2015 roku	Waluta	Sposób wyceny	Cena nabycia	Wycena bilansowa	Wycena w wartości godziwej	Odpis z tytułu utraty wartości
Bułgaria	EUR	w wartości godziwej	24 715	24 498	24 498	-
Bułgaria	EUR	w zamortyzowanym koszcie	10 818	11 148	10 623	-
Chorwacja	USD	w wartości godziwej	6 092	8 168	8 168	-
Chorwacja	EUR	w zamortyzowanym koszcie	14 700	14 951	14 640	-
Irlandia	EUR	w wartości godziwej	6 878	6 915	6 915	-
Irlandia	EUR	w zamortyzowanym koszcie	7 316	7 382	7 373	-
Islandia	USD	w wartości godziwej	24 745	31 047	31 047	-
Litwa	EUR	w wartości godziwej	442 655	469 522	469 522	-
Litwa	USD	w wartości godziwej	4 927	6 689	6 689	-
Litwa	EUR	w zamortyzowanym koszcie	57 837	59 156	58 685	-
Łotwa	EUR	w wartości godziwej	64 232	67 529	67 529	-
Łotwa	USD	w wartości godziwej	31 236	38 150	38 150	-
Łotwa	EUR	w zamortyzowanym koszcie	19 024	19 116	18 042	-
Rumunia	EUR	w wartości godziwej	78 092	84 817	84 817	-
Rumunia	RON	w wartości godziwej	17 163	18 082	18 082	-
Rumunia	USD	w wartości godziwej	15 631	21 354	21 354	-
Rumunia	EUR	w zamortyzowanym koszcie	24 618	24 987	24 395	-
Sri Lanka	USD	w wartości godziwej	15 068	14 926	14 926	-
Ukraina	USD	w wartości godziwej	4 005	3 984	3 984	-
Ukraina	UAH	w wartości godziwej	8 791 ¹⁾	6 326 ¹⁾	6 326 ¹⁾	-
Ukraina	UAH	w zamortyzowanym koszcie	31 161 ¹⁾	12 561 ¹⁾	13 289 ¹⁾	-
Ukraina	USD	w zamortyzowanym koszcie	1 518	1 853	1 904	-
Węgry	EUR	w wartości godziwej	111 052	111 980	111 980	-
Węgry	HUF	w wartości godziwej	225 779	216 251	216 251	-
Węgry	USD	w wartości godziwej	7 801	10 196	10 196	-
Węgry	EUR	w zamortyzowanym koszcie	12 495	12 783	12 749	-
pozostałe	EUR/USD	w wartości godziwej	48 133	51 690	51 690	-
pozostałe	EUR	w zamortyzowanym koszcie	7 921	8 073	7 993	-
Razem			1 324 403	1 364 134	1 361 817	-

¹⁾ W przypadku tych obligacji co pół roku następuje spłata nominału obligacji w stałej kwocie 100 UAH (tj. 10% wartości nominalnej obligacji). Cena nabycia pokazuje rzeczywistą zapłaconą cenę i nie uwzględnia dokonywanych spłat nominału.

Na 31 grudnia 2014 roku	Waluta	Sposób wyceny	Cena nabycia	Wycena bilansowa	Wycena w wartości godziwej	Odpis z tytułu utraty wartości
Bułgaria	EUR	w wartości godziwej	12 589	13 941	13 941	-
Chorwacja	USD	w wartości godziwej	13 489	15 555	15 555	-
Chorwacja	EUR	w zamortyzowanym koszcie	2 418	2 447	2 478	-
Cypr	EUR	w wartości godziwej	20 663	21 585	21 585	-
Islandia	USD	w wartości godziwej	24 745	29 246	29 246	-
Litwa	EUR	w wartości godziwej	61 935	68 565	68 565	-
Litwa	LTL	w wartości godziwej	436 696	458 145	458 145	-
Litwa	USD	w wartości godziwej	14 178	17 113	17 113	-
Litwa	EUR	w zamortyzowanym koszcie	12 964	14 050	15 380	-
Litwa	LTL	w zamortyzowanym koszcie	14 857	15 196	15 786	-
Łotwa	EUR	w wartości godziwej	66 277	70 051	70 051	-
Łotwa	USD	w wartości godziwej	31 236	35 048	35 048	-
Łotwa	EUR	w zamortyzowanym koszcie	1 631	1 679	1 781	-
Rumunia	EUR	w wartości godziwej	143 607	156 896	156 896	-
Rumunia	RON	w wartości godziwej	48 545	50 882	50 882	-
Rumunia	USD	w wartości godziwej	15 631	20 436	20 436	-
Turcja	USD	w wartości godziwej	449	477	477	-
Ukraina	USD	w wartości godziwej	1 458	1 663	1 663	-
Ukraina	UAH	w wartości godziwej	10 183 ¹⁾	9 343 ¹⁾	9 343 ¹⁾	-
Ukraina	UAH	w zamortyzowanym koszcie	25 181 ¹⁾	9 231 ¹⁾	9 196 ¹⁾	-
Ukraina	USD	w zamortyzowanym koszcie	23 692	25 916	25 785	-
Węgry	EUR	w wartości godziwej	17 308	20 230	20 230	-
Węgry	HUF	w wartości godziwej	160 882	163 499	163 499	-
Węgry	USD	w wartości godziwej	7 801	9 456	9 456	-
Węgry	EUR	w zamortyzowanym koszcie	570	655	721	-
pozostałe	EUR/USD	w wartości godziwej	53 492	59 279	59 279	-
Razem			1 222 477	1 290 584	1 292 537	-

¹⁾ W przypadku tych obligacji co pół roku następuje spłata nominału obligacji w stałej kwocie 100 UAH (tj. 10% wartości nominalnej obligacji). Cena nabycia pokazuje rzeczywistą zapłaconą cenę i nie uwzględnia dokonywanych spłat nominału.

Na 30 września 2014 roku	Waluta	Sposób wyceny	Cena nabycia	Wycena bilansowa	Wycena w wartości godziwej	Odpis z tytułu utraty wartości
Bułgaria	EUR	w wartości godziwej	24 933	26 331	26 331	-
Chorwacja	USD	w wartości godziwej	22 626	25 257	25 257	-
Chorwacja	EUR	w zamortyzowanym koszcie	10 865	10 881	10 909	-
Cypr	EUR	w wartości godziwej	20 663	20 874	20 874	-
Grecja	EUR	w wartości godziwej	20 674	21 184	21 184	-
Islandia	USD	w wartości godziwej	24 745	28 054	28 054	-
Litwa	EUR	w wartości godziwej	13 660	15 749	15 749	-
Litwa	LTL	w wartości godziwej	4 073	4 211	4 211	-
Litwa	USD	w wartości godziwej	14 252	16 008	16 008	-
Litwa	EUR	w zamortyzowanym koszcie	27 750	29 713	33 031	-
Litwa	LTL	w zamortyzowanym koszcie	69 032	65 793	67 749	-
Łotwa	EUR	w wartości godziwej	75 542	78 080	78 080	-
Łotwa	USD	w wartości godziwej	31 236	32 546	32 546	-
Łotwa	EUR	w zamortyzowanym koszcie	1 631	1 643	1 700	-
Niemcy	EUR	w wartości godziwej	334 151	335 010	335 010	-
Rumunia	EUR	w wartości godziwej	72 397	79 751	79 751	-
Rumunia	RON	w wartości godziwej	67 838	69 794	69 794	-
Rumunia	USD	w wartości godziwej	27 985	32 210	32 210	-
Rumunia	EUR	w zamortyzowanym koszcie	8 424	8 464	8 454	-
Turcja	USD	w wartości godziwej	34 286	36 653	36 653	-

Na 30 września 2014 roku	Waluta	Sposób wyceny	Cena nabycia	Wycena bilansowa	Wycena w wartości godziwej	Odpis z tytułu utraty wartości
Ukraina	USD	w wartości godziwej	1 376	1 499	1 499	-
Ukraina	UAH	w wartości godziwej	1 239 ¹⁾	878 ¹⁾	878 ¹⁾	-
Ukraina	UAH	w zamortyzowanym koszcie	18 683 ¹⁾	3 474 ¹⁾	3 675 ¹⁾	-
Ukraina	USD	w zamortyzowanym koszcie	20 452	20 931	20 952	-
Węgry	EUR	w wartości godziwej	17 506	19 845	19 845	-
Węgry	HUF	w wartości godziwej	143 239	145 729	145 729	-
Węgry	USD	w wartości godziwej	7 801	8 450	8 450	-
Węgry	EUR	w zamortyzowanym koszcie	9 003	8 850	8 981	-
pozostałe	EUR/USD	w wartości godziwej	44 691	49 115	49 115	-
Razem			1 170 753	1 196 977	1 202 679	

¹⁾ W przypadku tych obligacji co pół roku następuje spłata nominału obligacji w stałej kwocie 100 UAH (tj. 10% wartości nominalnej obligacji). Cena nabycia pokazuje rzeczywistą zapłaconą cenę i nie uwzględnia dokonywanych spłat nominału.

Wszystkie dłużne papiery wartościowe emitowane przez rządy inne niż RP, które wyceniono w wartości godziwej lub dla których zaprezentowano wartość godziwą (zaklasyfikowane do portfela utrzymywanych do terminu wymagalności) znajdują się w Poziomie I hierarchii wartości godziwej.

9.17.6. Dłużne papiery emitowane przez korporacje oraz jednostki samorządu terytorialnego

Na 30 września 2015 roku	Sposób wyceny	Cena nabycia	Wycena bilansowa	Wycena w wartości godziwej	Odpis z tytułu utraty wartości
Spółki Indeksu WIG - Banki	w wartości godziwej	399 229	403 479	403 479	-
	w zamortyzowanym koszcie	1 618 926	1 625 429	1 617 822	-
Spółki indeksu WIG - Paliwa	w wartości godziwej	304 464	304 544	304 544	-
	w zamortyzowanym koszcie	700 000	705 959	715 334	-
Spółki Indeksu WIG - Chemia	w zamortyzowanym koszcie	1 211	1 219	1 227	-
Spółki Indeksu WIG - Energia	w zamortyzowanym koszcie	315 000	318 288	310 439	-
Banki krajowe nienotowane	w zamortyzowanym koszcie	20 000	20 502	22 200	-
Banki zagraniczne	w wartości godziwej	18 291	18 722	18 722	-
	w zamortyzowanym koszcie	70 843	74 005	76 055	-
Banki hipoteczne	w wartości godziwej	41 983	42 582	42 582	-
Samorządy krajowe	w wartości godziwej	45 632	55 957	55 957	-
	w zamortyzowanym koszcie	50 000	51 670	58 776	-
Pozostałe	w wartości godziwej	59 637	58 404	58 404	-
	w zamortyzowanym koszcie	66 011	66 164	64 209	-
Spółki Indeksu WIG - Surowce - objęte odpisami	w zamortyzowanym koszcie	200 000	184 891	180 371	16 226
Pozostałe - objęte pełnymi odpisami	w zamortyzowanym koszcie	11 630	-	-	11 630
Banki zagraniczne - objęte pełnymi odpisami	w zamortyzowanym koszcie	1 142	-	-	1 142
Razem		3 923 999	3 931 815	3 946 347	28 998

Na 30 czerwca 2015 roku	Sposób wyceny	Cena nabycia	Wycena bilansowa	Wycena w wartości godziwej	Odpis z tytułu utraty wartości
Spółki Indeksu WIG - Banki	w wartości godziwej	318 814	320 370	320 370	-
	w zamortyzowanym koszcie	1 617 926	1 633 961	1 641 511	-
Spółki indeksu WIG - Paliwa	w wartości godziwej	303 226	306 846	306 846	-
	w zamortyzowanym koszcie	700 000	700 628	714 024	-
Spółki Indeksu WIG - Chemia	w zamortyzowanym koszcie	1 211	1 218	1 223	-
Spółki Indeksu WIG - Energia	w zamortyzowanym koszcie	315 000	316 254	312 776	-
Banki krajowe nienotowane	w zamortyzowanym koszcie	20 000	20 240	22 540	-
Banki zagraniczne	w wartości godziwej	23 846	23 970	23 970	-
	w zamortyzowanym koszcie	70 843	72 830	77 445	-
Banki hipoteczne	w wartości godziwej	41 983	42 415	42 415	-
Samorządy krajowe	w wartości godziwej	45 632	56 462	56 462	-
	w zamortyzowanym koszcie	50 000	50 851	57 232	-
Pozostałe	w wartości godziwej	49 697	49 199	49 199	-
	w zamortyzowanym koszcie	66 011	67 072	68 680	-
Spółki Indeksu WIG - Surowce - objęte odpisami	w zamortyzowanym koszcie	200 000	182 460	181 685	16 226
Pozostałe - objęte pełnymi odpisami	w zamortyzowanym koszcie	11 630	-	-	11 630
Banki zagraniczne - objęte pełnymi odpisami	w zamortyzowanym koszcie	1 142	-	-	1 142
Razem		3 836 961	3 844 776	3 892 604	28 998

Na 31 grudnia 2014 roku	Sposób wyceny	Cena nabycia	Wycena bilansowa	Wycena w wartości godziwej	Odpis z tytułu utraty wartości
Spółki Indeksu WIG - Banki	w wartości godziwej	184 224	190 676	190 676	-
	w zamortyzowanym koszcie	1 616 283	1 630 862	1 711 036	-
Spółki indeksu WIG - Paliwa	w wartości godziwej	303 226	314 558	314 558	-
	w zamortyzowanym koszcie	700 000	700 746	715 642	-
Spółki Indeksu WIG - Chemia	w zamortyzowanym koszcie	1 211	1 236	1 229	-
Spółki Indeksu WIG - Energia	w zamortyzowanym koszcie	400 000	401 778	399 721	-
Banki krajowe nienotowane	w zamortyzowanym koszcie	20 000	20 271	23 594	-
Banki zagraniczne	w wartości godziwej	23 600	24 081	24 081	-
	w zamortyzowanym koszcie	76 359	77 813	82 944	-
Banki hipoteczne	w wartości godziwej	41 983	42 623	42 623	-
Samorządy krajowe	w wartości godziwej	45 632	58 608	58 608	-
	w zamortyzowanym koszcie	50 000	52 504	60 884	-
Pozostałe	w wartości godziwej	38 427	38 942	38 942	-
	w zamortyzowanym koszcie	62 751	63 760	64 409	-
Spółki Indeksu WIG - Surowce - objęte odpisami	w zamortyzowanym koszcie	200 000	193 142	191 195	10 144
Pozostałe - objęte pełnymi odpisami	w zamortyzowanym koszcie	11 630	-	-	11 630
Banki zagraniczne - objęte pełnymi odpisami	w zamortyzowanym koszcie	1 142	-	-	1 142
Razem		3 776 468	3 811 600	3 930 288	22 916

Na 30 września 2014 roku	Sposób wyceny	Cena nabycia	Wycena bilansowa	Wycena w wartości godziwej	Odpis z tytułu utraty wartości
Spółki Indeksu WIG - Banki	w wartości godziwej	171 495	178 526	178 526	-
	w zamortyzowanym koszcie	1 481 006	1 487 548	b.d.	-
Spółki indeksu WIG - Paliwa	w wartości godziwej	279 625	294 593	294 593	-
	w zamortyzowanym koszcie	700 000	707 761	b.d.	-
Spółki Indeksu WIG - Surowce	w zamortyzowanym koszcie	200 000	200 608	b.d.	-
Banki krajowe nienotowane	w zamortyzowanym koszcie	20 000	20 607	b.d.	-
Banki zagraniczne	w wartości godziwej	15 154	15 415	15 415	-
	w zamortyzowanym koszcie	84 973	87 164	b.d.	-
Banki hipoteczne	w wartości godziwej	41 983	41 888	41 888	-
Samorządy krajowe	w wartości godziwej	45 632	55 027	55 027	-
	w zamortyzowanym koszcie	50 000	51 673	b.d.	-
Pozostałe	w wartości godziwej	24 243	24 481	24 481	-
	w zamortyzowanym koszcie	84 739	85 073	b.d.	-
Pozostałe - objęte pełnymi odpisami	w zamortyzowanym koszcie	11 630	-	-	11 630
Banki zagraniczne - objęte pełnymi odpisami	w zamortyzowanym koszcie	1 142	-	-	1 142
Razem		3 211 622	3 250 364	nd	12 772

9.17.7. Instrumenty pochodne

Instrumenty pochodne - aktywa	30 września 2015	30 czerwca 2015	31 grudnia 2014	30 września 2014
Instrumenty pochodne związane ze stopą procentową	512 509	364 008	506 919	591 101
Instrumenty nienotowane (<i>OTC</i>), w tym:	512 509	364 008	506 919	591 101
- kontrakty terminowe	-	2 610	7 203	15 780
- transakcje <i>SWAP</i>	512 509	361 398	499 716	575 321
Instrumenty pochodne związane z kursami walut	1 732	1 966	14 975	6 712
Instrumenty nienotowane (<i>OTC</i>), w tym:	1 732	1 966	14 975	6 712
- kontrakty terminowe	-	-	720	6 685
- transakcje <i>SWAP</i>	1 723	1 966	13 016	27
- opcje <i>call</i> (zakup)	-	-	994	-
- opcje <i>put</i> (sprzedaż)	-	-	245	-
Instrumenty pochodne związane z cenami papierów wartościowych i towarów	26 707	65 797	24 509	32 606
Instrumenty notowane, w tym:	7 432	42 260	1 843	6 621
- kontrakty terminowe	4 442	-	-	4 707
- opcje <i>call</i> (zakup)	2 990	36 632	1 843	1 914
- opcje <i>put</i> (sprzedaż)	-	5 628	-	-
Instrumenty nienotowane (<i>OTC</i>), w tym:	19 275	23 537	22 666	25 985
- opcje <i>call</i> (zakup)	19 275	23 537	22 666	25 985
Instrumenty pochodne - aktywa, razem	540 948	431 771	546 403	630 419

Instrumenty pochodne - zobowiązania	30 września 2015	30 czerwca 2015	31 grudnia 2014	30 września 2014
Instrumenty pochodne związane ze stopą procentową	640 390	435 096	556 426	588 858
Instrumenty notowane, w tym:	19 900	18 544	-	17 056
- kontrakty terminowe	19 900	18 544	-	17 056
Instrumenty nienotowane (OTC), w tym:	620 490	416 552	556 426	571 802
- kontrakty terminowe	-	1 366	5 735	19 602
- transakcje SWAP	620 490	415 186	550 691	552 200
Instrumenty pochodne związane z kursami walut	23 589	31 816	57 782	4 640
Instrumenty notowane, w tym:	-	-	9 516	-
- kontrakty terminowe	-	-	9 516	-
Instrumenty nienotowane (OTC), w tym:	23 589	31 816	48 266	4 640
- kontrakty terminowe	4 661	4 869	15 633	4 134
- transakcje SWAP	18 928	26 947	32 633	506
Instrumenty pochodne związane z cenami papierów wartościowych i towarów	-	2 132	11 636	-
Instrumenty notowane, w tym:	-	2 132	9 516	-
- kontrakty terminowe	-	2 132	9 516	-
Instrumenty nienotowane (OTC), w tym:	-	-	2 120	-
- kontrakty terminowe	-	-	2 120	-
Instrumenty pochodne - zobowiązania, razem	663 979	469 044	625 844	593 498

9.17.8. Informacje na temat zmian sytuacji gospodarczej i warunków prowadzenia działalności, które mają istotny wpływ na wartość godziwą aktywów i zobowiązań finansowych

Informacje na temat zmian sytuacji gospodarczej i warunków prowadzenia działalności, które mają istotny wpływ na wartość godziwą aktywów i zobowiązań finansowych zostały zaprezentowane w punktach 16 i 18.

9.17.9. Zmiany w klasyfikacji aktywów finansowych w wyniku zmiany celu lub wykorzystania tych aktywów

Informacje o zmianie klasyfikacji aktywów finansowych zaprezentowano w punkcie 9.17.

9.18 Wartość godziwa

9.18.1. Opis technik wyceny

9.18.1.1. Dłużne papiery wartościowe

Wartości godziwe dłużnych papierów wartościowych określa się na podstawie dostępnych publicznie kwotowań na aktywnym rynku, a w przypadku ich braku – przy wykorzystaniu modeli wyceny odnoszonych do publikowanych notowań instrumentów finansowych, stóp procentowych i indeksów giełdowych.

Wartość godziwą dłużnych papierów wartościowych, dla których nie istnieje aktywny rynek, wyznacza się metodą zdyskontowanych przepływów pieniężnych. Współczynniki dyskontowe określa się w oparciu o krzywą rentowności papierów rządowych przesuniętą o *spread* kredytowy. Jest on wyliczany jako różnica pomiędzy rentownościami notowanych dłużnych papierów wartościowych emitentów o podobnym ratingu i działających w podobnych branżach a rentownością obligacji rządowych (w przypadku papierów denominowanych w euro są to obligacje rządu Niemiec).

9.18.1.2. Kapitałowe aktywa finansowe

Wartości godziwe kapitałowych aktywów finansowych określa się na podstawie dostępnych publicznie kwotowań na aktywnym rynku.

Wartości godziwe jednostek uczestnictwa i certyfikatów inwestycyjnych funduszy inwestycyjnych określa się według wartości jednostki uczestnictwa i certyfikatów inwestycyjnych publikowanych przez towarzystwa funduszy inwestycyjnych. Wycena ta odzwierciedla udział Grupy PZU w aktywach netto tych funduszy.

9.18.1.3. Instrumenty pochodne

Dla instrumentów pochodnych notowanych na aktywnym rynku za wartość godziwą przyjmuje się cenę zamknięcia notowań na dzień bilansowy.

Wartość godziwa instrumentów pochodnych nienotowanych na aktywnym rynku, w tym kontraktów terminowych (ang. *forward*) oraz kontraktów zamiany oprocentowania typu IRS (ang. *interest rate swap*) określana jest metodą zdyskontowanych przyszłych przepływów pieniężnych. Do dyskontowania przepływów pieniężnych używane są stopy procentowe z krzywych dochodowości przypisanych do danego typu instrumentu finansowego i waluty, konstruowanych na podstawie dostępnych danych rynkowych.

Wartość godziwa opcji związanych z lokatami strukturyzowanymi określana jest na podstawie wycen podawanych przez wystawców tych opcji, z uwzględnieniem weryfikacji tych wycen przeprowadzanej przez spółki Grupy PZU, w oparciu o posiadane własne modele wyceny.

9.18.1.4. Zobowiązania z tytułu kontraktów inwestycyjnych na rachunek i ryzyko klienta

Zobowiązania z tytułu kontraktów inwestycyjnych na rachunek i ryzyko klienta wyceniane są zgodnie z wartością godziwą aktywów stanowiących pokrycie zobowiązań funduszu kapitałowego powiązanego z danym kontraktem inwestycyjnym.

9.18.1.5. Zobowiązania wobec uczestników konsolidowanych funduszy inwestycyjnych

Zobowiązania wobec uczestników konsolidowanych funduszy inwestycyjnych wyceniane są zgodnie z wartością godziwą składników majątku funduszu inwestycyjnego (wg udziału w aktywach netto funduszu inwestycyjnego).

9.18.2. Hierarchia wartości godziwej

W oparciu o dane wejściowe wykorzystywane przy ustalaniu wartości godziwej, poszczególne składniki aktywów i zobowiązań, dla których zaprezentowano wartość godziwą, klasyfikowane są do następujących poziomów:

- Poziom I – aktywa i zobowiązania wyceniane na bazie cen notowanych (nieskorygowanych) z aktywnych rynków dla identycznych aktywów i zobowiązań. Do tego poziomu zaklasyfikowano:
 - płynne notowane dłużne papiery wartościowe;
 - akcje i certyfikaty inwestycyjne notowane na giełdach;
 - instrumenty pochodne notowane na giełdach.
- Poziom II – aktywa i zobowiązania, których wycena opiera się na danych wejściowych innych niż ceny notowane zaliczane do Poziomu I, które są obserwowalne na rynku w sposób bezpośredni (jako ceny) lub pośredni (bazujący na cenach). Do tego poziomu zaklasyfikowano:
 - nienotowane dłużne papiery wartościowe oraz niepłynne notowane dłużne papiery wartościowe (w tym nieskarbowe papiery dłużne emitowane przez inne podmioty finansowe, jednostki samorządu terytorialnego, podmioty niefinansowe);

- instrumenty pochodne inne niż notowane na giełdach;
 - jednostki uczestnictwa w funduszach inwestycyjnych;
 - zobowiązania wobec uczestników konsolidowanych funduszy inwestycyjnych;
 - kontrakty inwestycyjne na rachunek i ryzyko klienta.
- Poziom III – aktywa, których wycena opiera się na danych wejściowych niemożliwych do zaobserwowania na rynkach (dane wejściowe nieobserwowalne).

W sytuacji gdy do wyceny składnika aktywów lub zobowiązań używane są dane wejściowe klasyfikowane do różnych poziomów hierarchii wartości godziwej, wyceniany składnik przypisuje się do najniższego poziomu, z którego pochodzą dane wejściowe, mające istotny wpływ na całość wyceny.

Aktywa i zobowiązania wyceniane w wartości godziwej na 30 września 2015	Poziom I	Poziom II	Poziom III	Razem
Aktywa				
Instrumenty finansowe dostępne do sprzedaży	2 858 884	672 416	-	3 531 300
Instrumenty kapitałowe	360 989	373 457	-	734 446
Dłużne papiery wartościowe	2 497 895	298 959	-	2 796 854
Instrumenty finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy - zakwalifikowane do tej kategorii w momencie pierwszego rozpoznania	13 572 677	94 436	-	13 667 113
Instrumenty kapitałowe	2 584 980	66 458	-	2 651 438
Dłużne papiery wartościowe	10 987 697	27 978	-	11 015 675
Instrumenty finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy - przeznaczone do obrotu	2 893 553	3 587 602	-	6 481 155
Instrumenty kapitałowe	1 106 496	2 980 233	-	4 086 729
Dłużne papiery wartościowe	1 779 625	73 853	-	1 853 478
Instrumenty pochodne	7 432	533 516	-	540 948
Zobowiązania				
Instrumenty pochodne	19 900	644 079	-	663 979
Zobowiązania wobec uczestników konsolidowanych funduszy inwestycyjnych	-	651 441	-	651 441
Kontrakty inwestycyjne na rachunek i ryzyko klienta (<i>unit-linked</i>)	-	420 759	-	420 759

Aktywa i zobowiązania wyceniane w wartości godziwej na 30 czerwca 2015	Poziom I	Poziom II	Poziom III	Razem
Aktywa				
Instrumenty finansowe dostępne do sprzedaży	2 391 690	707 923	-	3 099 613
Instrumenty kapitałowe	359 737	404 611	-	764 348
Dłużne papiery wartościowe	2 031 953	303 312	-	2 335 265
Instrumenty finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy - zakwalifikowane do tej kategorii w momencie pierwszego rozpoznania	11 974 403	69 219	-	12 043 622
Instrumenty kapitałowe	2 181 795	40 988	-	2 222 783
Dłużne papiery wartościowe	9 792 608	28 231	-	9 820 839
Instrumenty finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy - przeznaczone do obrotu	3 039 820	3 626 236	-	6 666 056
Instrumenty kapitałowe	1 328 407	3 162 944	-	4 491 351
Dłużne papiery wartościowe	1 669 153	73 781	-	1 742 934
Instrumenty pochodne	42 260	389 511	-	431 771
Zobowiązania				
Instrumenty pochodne	20 676	448 368	-	469 044
Zobowiązania wobec uczestników konsolidowanych funduszy inwestycyjnych	-	602 600	-	602 600
Kontrakty inwestycyjne na rachunek i ryzyko klienta (<i>unit-linked</i>)	-	471 816	-	471 816

Aktywa i zobowiązania wyceniane w wartości godziwej na 31 grudnia 2014	Poziom I	Poziom II	Poziom III	Razem
Aktywa				
Instrumenty finansowe dostępne do sprzedaży	2 523 930	458 234	-	2 982 164
Instrumenty kapitałowe	357 732	189 567	-	547 299
Dłużne papiery wartościowe	2 166 198	268 667	-	2 434 865
Instrumenty finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy - zakwalifikowane do tej kategorii w momencie pierwszego rozpoznania	12 503 393	67 744	-	12 571 137
Instrumenty kapitałowe	1 444 157	38 440	-	1 482 597
Dłużne papiery wartościowe	11 059 236	29 304	-	11 088 540
Instrumenty finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy - przeznaczone do obrotu	2 990 261	3 535 086	-	6 525 347
Instrumenty kapitałowe	1 572 464	2 890 941	-	4 463 405
Dłużne papiery wartościowe	1 415 953	99 586	-	1 515 539
Instrumenty pochodne	1 844	544 559	-	546 403
Zobowiązania				
Instrumenty pochodne	19 032	606 812	-	625 844
Zobowiązania wobec uczestników konsolidowanych funduszy inwestycyjnych	-	856 865	-	856 865
Kontrakty inwestycyjne na rachunek i ryzyko klienta (<i>unit-linked</i>)	-	587 267	-	587 267

Aktywa i zobowiązania wyceniane w wartości godziwej na dzień 30 września 2014	Poziom I	Poziom II	Poziom III	Razem
Aktywa				
Instrumenty finansowe dostępne do sprzedaży	2 323 944	434 844	-	2 758 788
Instrumenty kapitałowe	370 942	191 032	-	561 974
Dłużne papiery wartościowe	1 953 002	243 812	-	2 196 814
Instrumenty finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy - zakwalifikowane do tej kategorii w momencie pierwszego rozpoznania	12 578 223	31 765	-	12 609 988
Instrumenty kapitałowe	1 416 599	31 765	-	1 448 364
Dłużne papiery wartościowe	11 161 624	-	-	11 161 624
Instrumenty finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy - przeznaczone do obrotu	3 078 570	3 576 668	-	6 655 238
Instrumenty kapitałowe	1 654 712	2 852 423	-	4 507 135
Dłużne papiery wartościowe	1 417 110	100 574	-	1 517 684
Instrumenty pochodne	6 748	623 671	-	630 419
Zobowiązania				
Instrumenty pochodne	17 056	576 442	-	593 498
Zobowiązania wobec uczestników konsolidowanych funduszy inwestycyjnych	-	541 095	-	541 095
Kontrakty inwestycyjne na rachunek i ryzyko klienta (<i>unit-linked</i>)	-	645 012	-	645 012

9.18.3. Przesunięcia pomiędzy poziomami hierarchii wartości godziwej

W przypadku zmiany sposobu wyceny aktywów lub zobowiązań, wynikających np. z utraty (lub uzyskania) dostępności notowań obserwowanych na aktywnym rynku przenosi się takie aktywa lub zobowiązania pomiędzy Poziomami I i II.

Zarówno w okresie 9 miesięcy zakończonym 30 września 2015 roku, jak i w 2014 roku nie wystąpiły istotne przeniesienia pomiędzy poziomami I i II (odpowiednio między poziomami II i I).

Składniki aktywów lub zobowiązań są przenoszone pomiędzy poziomami II i III (odpowiednio między poziomami III i II) gdy:

- następuje zmiana modelu wyceny będąca efektem zastosowania nowych czynników nieobserwowalnych (odpowiednio obserwowalnych) lub

- dotychczas stosowane czynniki, których wpływ na wycenę jest istotny przestają być (odpowiednio stają się) obserwowalne na aktywnym rynku.

Przeniesienia pomiędzy poziomami hierarchii wartości godziwej dokonywane są na koniec każdego okresu sprawozdawczego wg wartości na ten dzień.

9.18.4. Zmiany sposobu (metody) ustalania wartości godziwej instrumentów finansowych wycenianych w wartości godziwej

W okresie 9 miesięcy zakończonym 30 września 2015 roku nie zmieniono sposobu (metody) ustalania wartości godziwej instrumentów finansowych wycenianych w wartości godziwej, których wartość jest istotna z punktu widzenia skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

9.19 Największe i najlepsze wykorzystanie składnika aktywów niefinansowych a jego aktualne wykorzystanie

Zarówno na 30 września 2015 roku, 30 czerwca 2015 roku, 31 grudnia 2014 roku, jak i na 30 września 2014 roku roku w przypadku jednej nieruchomości inwestycyjnej (o wartości bilansowej 2 822 tys. zł) jej aktualne wykorzystanie nie było największym i najlepszym wykorzystaniem, jednakże wycena bilansowa uwzględnia jej największe i najlepsze wykorzystanie.

Nieruchomość ta to grunt zabudowany naniesieniem wymagającym wyburzenia, a optymalnym wykorzystaniem jest wybudowanie nowych obiektów.

9.20 Należności, w tym należności z tytułu umów ubezpieczeniowych

Należności, w tym należności z tytułu umów ubezpieczeniowych - wartość bilansowa	30 września 2015	30 czerwca 2015	31 grudnia 2014	30 września 2014
Należności z tytułu ubezpieczeń bezpośrednich, w tym:	1 670 311	1 746 673	1 710 083	1 556 305
- należności od ubezpieczających	1 506 173	1 550 526	1 557 003	1 412 067
- należności od pośredników ubezpieczeniowych	135 528	143 102	127 271	112 473
- inne należności	28 610	53 045	25 809	31 765
Należności z tytułu reasekuracji	41 872	46 546	28 682	31 042
Inne należności	1 377 814	1 507 436	1 330 048	1 592 416
Należności, w tym należności z tytułu umów ubezpieczeniowych (netto)	3 089 997	3 300 655	3 068 813	3 179 763

Zarówno na 30 września 2015 roku, 30 czerwca 2015 roku, 31 grudnia 2014 roku, jak i na 30 września 2014 roku wartość godziwa należności nie odbiegała istotnie od ich wartości bilansowej, głównie ze względu na ich krótkoterminowy charakter oraz politykę tworzenia odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości.

9.20.1. Inne należności

Inne należności	30 września 2015	30 czerwca 2015	31 grudnia 2014	30 września 2014
Należności od budżetu, inne niż z tytułu podatku dochodowego od osób prawnych	32 329	39 299	153 174	24 670
Należności od Metro Projekt sp. z o.o.	-	-	109 478	83 203
Rozliczenia przewencyjne	59 295	64 060	64 647	66 218
Należności z tytułu wykonywania czynności komisarza awaryjnego	9 690	9 480	9 081	8 051
Należności z tytułu transakcji na papierach wartościowych i depozytów zabezpieczających	1 019 831	1 164 136	758 394	1 089 510
Należności z tytułu dostaw i usług	150 584	152 226	117 242	114 502
Należności z tytułu likwidacji bezpośredniej w imieniu innych zakładów ubezpieczeń	35 032	35 880	34 086	24 314
Należność z tytułu wpłat na zakup akcji	-	-	20 890	-
Należności z tytułu zabezpieczenia transakcji zakupu spółek od RSA	-	-	-	149 772
Pozostałe	71 053	42 355	63 056	32 176
Inne należności, razem	1 377 814	1 507 436	1 330 048	1 592 416

Kwestie związane z należnościami od Metro Projekt sp. z o.o. zostały opisane w punkcie 23.6.

W pozycji „Należności z tytułu sprzedaży papierów wartościowych i depozytów” wykazywane są należności związane z zawartymi, lecz nierozliczonymi transakcjami dotyczącymi instrumentów finansowych.

9.21 Udział reasekuratorów w rezerwach techniczno-ubezpieczeniowych

Udział reasekuratorów w rezerwach techniczno-ubezpieczeniowych	30 września 2015	30 czerwca 2015	31 grudnia 2014	30 września 2014
Rezerwa składek	229 809	235 858	302 173	217 357
Rezerwa na pokrycie ryzyka niewygasłego	422	226	-	-
Rezerwy na niewypłacone odszkodowania i świadczenia, w tym:	655 207	304 194	296 900	235 509
- na szkody zgłoszone	605 240 ¹⁾	252 093	228 795	189 022
- na szkody niezgłoszone (IBNR)	27 992	30 465	46 259	27 342
- na koszty likwidacji szkód	21 975	21 636	21 846	19 145
Rezerwa na skapitalizowaną wartość rent	182 803	167 386	154 042	156 372
Udział reasekuratorów w rezerwach techniczno-ubezpieczeniowych, razem	1 068 241	707 664	753 115	609 238

¹⁾ Wzrost udziału reasekuratora w rezerwach na szkody zgłoszone dotyczy przede wszystkim ujęcia udziału reasekuratorów (w kwocie 365 871 tys. zł) w rezerwie na szkodę powstałą w wyniku pożaru w czeskiej spółce Unipetrol, który miał miejsce w sierpniu 2015 roku. Informacje o wartości rezerwy z tego tytułu zaprezentowano w punkcie 9.25.

9.22 Utrata wartości aktywów finansowych i należności

Zmiana stanu odpisów z tytułu utraty wartości aktywów finansowych w okresie 1 stycznia – 30 września 2015	Odpisy z tytułu utraty wartości na początek okresu	Utworzenie odpisów, ujęte w rachunku zysków i strat	Rozwiązanie odpisów ujęte w rachunku zysków i strat	Usunięcie odpisów z ksiąg rachunkowych (sprzedaż, spisanie, itp.)	Różnice kursowe	Inne zmiany odpisów	Odpisy z tytułu utraty wartości na koniec okresu
Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	158 163	-	-	(82 027)	(219)	-	75 917
Instrumenty kapitałowe	158 163	-	-	(82 027)	(219)	-	75 917
Aktywa finansowe utrzymywane do terminu wymagalności	1 235	-	-	-	(6)	-	1 229
Instrumenty dłużne	1 235	-	-	-	(6)	-	1 229
Pożyczki	25 020	7 041	-	-	-	-	32 061
Dłużne papiery wartościowe	10 144	6 083	-	-	-	-	16 227
Lokaty terminowe w instytucjach kredytowych	-	958	-	-	18	-	976
Pożyczki	14 876	-	-	-	(18)	-	14 858
Należności łącznie z należnościami z tytułu umów ubezpieczeniowych	593 647	93 317	(64 183)	(1 888)	(1 147)	(1 678)	618 068
Należności z tytułu ubezpieczeń bezpośrednich	565 901	82 995	(53 142)	(1 355)	(941)	125	593 583
Należności z tytułu reasekuracji	5 021	9 220	(10 570)	-	-	-	3 671
Inne należności	22 725	1 102	(471)	(533)	(206)	(1 803)	20 814
Udział reasekuratorów w rezerwach techniczno-ubezpieczeniowych	17 531	7 465	(5 744)	-	-	-	19 252
Środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych	-	1 405	-	-	26	-	1 431
Razem	795 596	109 228	(69 927)	(83 915)	(1 346)	(1 678)	747 958

Zmiana stanu odpisów z tytułu utraty wartości aktywów finansowych w roku zakończonym 31 grudnia 2014	Odpisy z tytułu utraty wartości na początek okresu	Utworzenie odpisów, ujęte w rachunku zysków i strat	Rozwiązanie odpisów ujęte w rachunku zysków i strat	Usunięcie odpisów z ksiąg rachunkowych (sprzedaż, spisanie, itp.)	Różnice kursowe	Zmiana składu grupy	Inne zmiany odpisów ²⁾	Odpisy z tytułu utraty wartości na koniec okresu
Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	154 899	3 945	-	-	(681)	-	-	158 163
Instrumenty kapitałowe	154 899	3 945	-	-	(681)	-	-	158 163
Aktywa finansowe utrzymywane do terminu wymagalności	1 202	-	-	-	33	-	-	1 235
Instrumenty dłużne	1 202	-	-	-	33	-	-	1 235
Pożyczki	24 725	10 242	-	-	86	-	(10 033)	25 020
Dłużne papiery wartościowe	-	10 144	-	-	-	-	-	10 144
Lokaty terminowe w instytucjach kredytowych	9 797	-	-	-	100	-	(9 897)	-
Pożyczki	14 928	98	-	-	(14)	-	(136)	14 876
Należności łącznie z należnościami z tytułu umów ubezpieczeniowych	651 579	66 974	(128 024)	(4 269)	(3 216)	13 273	(2 670)	593 647
Należności z tytułu ubezpieczeń bezpośrednich	597 608	58 748	(94 279)	(1 418)	(2 616)	10 143	(2 285)	565 901
Należności z tytułu reasekuracji	4 619	5 319	(4 938)	-	-	21	-	5 021
Inne należności	49 352	2 907	(28 807) ¹⁾	(2 851)	(600)	3 109	(385)	22 725
Udział reasekuratorów w rezerwach techniczno-ubezpieczeniowych	4 828	21 880	(9 178)	-	1	-	-	17 531
Razem	837 233	103 041	(137 202)	(4 269)	(3 777)	13 273	(12 703)	795 596

¹⁾ W tym rozwiązanie odpisu z tytułu utraty wartości należności w kwocie 26 275 tys. zł dotyczącej pożyczki zabezpieczonej hipotecznie, udzielonej spółce Metro-Projekt sp. z o.o., opisanej w punkcie 23.6.

²⁾ W pozycji przedstawiono przeniesienie odpisów z tytułu utraty wartości aktywów PZU Lietuva do aktywów przeznaczonych do sprzedaży w związku z transakcją opisaną w punkcie 1.4.1.

Zmiana stanu odpisów z tytułu utraty wartości aktywów finansowych w okresie 1 stycznia - 30 września 2014	Odpisy z tytułu utraty wartości na początek okresu	Utworzenie odpisów, ujęte w rachunku zysków i strat	Rozwiązanie odpisów ujęte w rachunku zysków i strat	Usunięcie odpisów z ksiąg rachunkowych (sprzedaż, spisanie, itp.)	Różnice kursowe	Zmiana składu grupy	Odpisy z tytułu utraty wartości na koniec okresu
Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	154 899	3 404	-	-	(537)	-	157 766
Instrumenty kapitałowe	154 899	3 404	-	-	(537)	-	157 766
Aktywa finansowe utrzymywane do terminu wymagalności	1 202	-	-	-	8	-	1 210
Instrumenty dłużne	1 202	-	-	-	8	-	1 210
Pożyczki	24 725	-	-	-	68	-	24 793
Lokaty terminowe w instytucjach kredytowych	9 797	-	-	-	67	-	9 864
Pożyczki	14 928	-	-	-	1	-	14 929
Należności łącznie z należnościami z tytułu kontraktów ubezpieczeniowych	651 579	63 707	(43 074)	(1 437)	(2 602)	11 007	679 180
Należności z tytułu ubezpieczeń bezpośrednich	597 608	55 853	(37 891)	(447)	(2 113)	7 801	620 811
Należności z tytułu reasekuracji	4 619	4 640	(934)	-	-	-	8 325
Inne należności	49 352	3 214	(4 249)	(990)	(489)	3 206	50 044
Udział reasekuratorów w rezerwach techniczno-ubezpieczeniowych	4 828	18 611	(5 259)	-	1	-	18 181
Razem	837 233	85 722	(48 333)	(1 437)	(3 062)	11 007	881 130

9.23 Inne aktywa

Inne aktywa	30 września 2015	30 czerwca 2015	31 grudnia 2014	30 września 2014
Rozliczenia z tytułu reasekuracji	102 698	58 176	79 010	50 877
Odroczone koszty informatyczne	28 209	24 775	25 963	26 267
Zarachowane rozliczenia z tytułu koasekuracji solidarnej	23 471	23 471	-	-
Zarachowane należności z tytułu bezpośredniej likwidacji szkód	33 746	17 307	-	-
Zapasy	134 971	110 647	84 762	94 764
Pozostałe składniki aktywów	57 936	62 437	45 515	30 383
Inne aktywa, razem	381 031	296 813	235 250	202 291

9.24 Aktywa przeznaczone do sprzedaży

Aktywa przeznaczone do sprzedaży wg klasyfikacji przed przeniesieniem	30 września 2015	30 czerwca 2015	31 grudnia 2014	30 września 2014
Grupy przeznaczone do sprzedaży	-	142 631	188 747	-
Aktywa	-	396 107	440 761	-
Wartości niematerialne	-	5 805	4 745	-
Rzeczowe aktywa trwałe	-	7 709	6 864	-
Aktywa finansowe	-	272 988	342 639	-
Należności, w tym należności z tytułu umów ubezpieczeniowych	-	35 472	32 106	-
Udział reasekuratorów w rezerwach techniczno-ubezpieczeniowych	-	30 586	19 864	-
Szacowane regresy	-	7 089	6 988	-
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	-	1 674	1 591	-
Odroczone koszty akwizycji	-	16 228	15 399	-
Rozliczenia międzyokresowe	-	1 426	2 216	-
Inne aktywa	-	-	2	-
Środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych	-	17 130	8 347	-
Zobowiązania bezpośrednio związane z aktywami zakwalifikowanymi jako przeznaczone do sprzedaży	-	253 476	252 014	-
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe	-	225 701	215 057	-
Rezerwy na świadczenia pracownicze	-	1 934	1 464	-
Inne zobowiązania	-	25 841	35 493	-
Inne aktywa przeznaczone do sprzedaży	836 088	130 019	165 849	178 053
Rzeczowe aktywa trwałe	38 913	37 646	51 534	53 481
Nieruchomości inwestycyjne	797 175	92 373	114 315	124 572
Aktywa i grupy aktywów przeznaczone do sprzedaży	836 088	526 126	606 610	178 053
Zobowiązania bezpośrednio związane z aktywami zakwalifikowanymi jako przeznaczone do sprzedaży	-	253 476	252 014	-

W pozycji „Grupy przeznaczone do sprzedaży” prezentowano aktywa i zobowiązania PZU Lietuva, sprzedane w transakcji opisanej w punkcie 1.4.1.

Na 30 września 2015 roku w pozycji „Nieruchomości inwestycyjne” zaprezentowano przede wszystkim nieruchomości przeznaczone do sprzedaży przez fundusze inwestycyjne sektora nieruchomości ze względu na osiągnięcie przewidywanego horyzontu inwestycyjnego. W pozostałych okresach znajdowały się tam głównie aktywa przeznaczone do sprzedaży przez PZU i PZU Życie w ramach projektu optymalizacji portfela.

9.25 Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe

Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe	30 września 2015	30 czerwca 2015	31 grudnia 2014	30 września 2014
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe w ubezpieczeniach majątkowych i osobowych	19 046 343	18 617 827	18 410 647	17 518 112
Rezerwa składek	5 193 077	5 336 315	5 133 390	4 824 852
Rezerwa na pokrycie ryzyka niewygasłego	35 310	34 694	19 257	21 612
Rezerwy na niewypłacone odszkodowania i świadczenia	7 647 316 ¹⁾	7 223 543	7 258 764	6 638 779
Rezerwa na skapitalizowaną wartość rent	6 168 749	6 020 636	5 997 595	6 031 781
Rezerwy na premie i rabaty dla ubezpieczonych	1 891	2 639	1 641	1 088
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe w ubezpieczeniach na życie	21 968 856	22 116 547	21 756 238	21 712 856
Rezerwa składek	92 285	95 542	97 456	94 367
Rezerwa ubezpieczeń na życie	16 235 875	16 250 809	16 281 625	16 307 701
Rezerwy na niewypłacone odszkodowania i świadczenia	546 244	545 196	511 587	539 424
Rezerwy na premie i rabaty dla ubezpieczonych	216	582	650	396
Pozostałe rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe	410 975	418 937	439 364	441 685
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe dla ubezpieczeń na życie, jeżeli ryzyko lokaty ponosi ubezpieczający	4 683 261	4 805 481	4 425 556	4 329 283
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe, razem	41 015 199	40 734 374	40 166 885	39 230 968

¹⁾ Wzrost rezerw na niewypłacone odszkodowania dotyczy przede wszystkim ujęcia rezerwy (w kwocie 393 013 tys. zł) na szkodę powstałą w wyniku pożaru w czeskiej spółce Unipetrol, który miał miejsce w sierpniu 2015 roku. Szkodą tą jest w ponad 90% objęta reasekuracją. Udział reasekuratora w rezerwach na niewypłacone odszkodowania (w kwocie 365 871 tys. zł) zaprezentowano w punkcie 9.21.

9.26 Kontrakty inwestycyjne

Kontrakty inwestycyjne - wartość bilansowa	30 września 2015	30 czerwca 2015	31 grudnia 2014	30 września 2014
Kontrakty inwestycyjne o gwarantowanych i ustalonych warunkach	220 912	317 213	520 840	584 073
- wyceniane wg zamortyzowanego kosztu	220 912	317 213	520 840	584 073
Kontrakty inwestycyjne na rachunek i ryzyko klienta (<i>unit-linked</i>)	420 759	471 816	587 267	645 012
Kontrakty inwestycyjne - wartość bilansowa, razem	641 671	789 029	1 108 107	1 229 085

9.27 Inne rezerwy

Zmiana stanu innych rezerw w okresie 1 stycznia – 30 września 2015	Stan na początek okresu	Zwiększenie	Wykorzystanie	Rozwiązanie	Zmiana składu grupy	Różnice kursowe	Stan na koniec okresu
Rezerwa na koszty z tytułu restrukturyzacji	9 354	2 789	(4 431)	(859)	-	-	6 853
Rezerwa na rozliczenia z tytułu koasekuracji	-	23 471	-	-	-	-	23 471
Rezerwa na roszczenia sporne i potencjalne zobowiązania z tytułu zawartych umów ubezpieczenia	781	36	-	-	-	-	817
Rezerwa na kary nałożone przez UOKiK ¹⁾	119 551	3	(50 384)	(11 290)	-	-	57 880
Rezerwa na koszty zamknięcia projektu Graphtalk	22 668	-	(17 392)	-	-	-	5 276
Rezerwa z tytułu zwrotu przez PTE do ZUS nienależnych provizji	7 234	-	-	-	-	-	7 234
Pozostałe	31 618	12 986	(7 056)	(4 284)	1 594	(96)	34 762
Inne rezerwy, razem	191 206	39 285	(79 263)	(16 433)	1 594	(96)	136 293

Zmiana stanu innych rezerw w roku zakończonym 31 grudnia 2014	Stan na początek okresu	Zwiększenie	Wykorzystanie	Rozwiązanie	Zmiana składu grupy	Różnice kursowe	Stan na koniec okresu
Rezerwa na koszty z tytułu restrukturyzacji	-	17 687	(8 333)	-	-	-	9 354
Rezerwy utworzone na potencjalne zobowiązania z tytułu inwestycji dotyczących CLSIOR	916	-	-	(916)	-	-	-
Rezerwa na roszczenia sporne i potencjalne zobowiązania z tytułu zawartych umów ubezpieczenia	3 075	289	-	(2 583)	-	-	781
Rezerwa na kary nałożone przez UOKiK ¹⁾	119 549	2	-	-	-	-	119 551
Rezerwa na koszty zamknięcia projektu Graphtalk	50 944	509	-	(28 785)	-	-	22 668
Rezerwa z tytułu zwrotu przez PTE do ZUS nienależnych provizji	7 401	-	(167)	-	-	-	7 234
Pozostałe	11 021	14 878	(4 506)	(2 489)	12 522	192	31 618
Inne rezerwy, razem	192 906	33 365	(13 006)	(34 773)	12 522	192	191 206

Zmiana stanu innych rezerw w okresie 1 stycznia – 30 września 2014	Stan na początek okresu	Zwiększenie	Wykorzystanie	Rozwiązanie	Zmiana składu grupy	Stan na koniec okresu
Rezerwy utworzone na potencjalne zobowiązania z tytułu inwestycji dotyczących CLSiOR	916	-	-	(916)	-	-
Rezerwa na roszczenia sporne i potencjalne zobowiązania z tytułu zawartych umów ubezpieczenia	3 075	289	-	(1 583)	-	1 781
Rezerwa na kary nałożone przez UOKiK ¹⁾	119 549	2	-	-	-	119 551
Rezerwa na koszty zamknięcia projektu Graphtalk	50 944	382	-	(28 785)	-	22 541
Rezerwa z tytułu zwrotu przez PTE do ZUS nienależnych prowizji	7 401	-	(167)	-	-	7 234
Rezerwy na koszty z tytułu restrukturyzacji 2014	-	16 190	-	-	-	16 190
Pozostałe	11 021	6 545	(4 082)	(2 251)	5 329	16 562
Inne rezerwy, razem	192 906	23 408	(4 249)	(33 535)	5 329	183 859

¹⁾ Pozycję „Rezerwa na kary nałożone przez UOKiK” wyjaśniono w punktach 23.2 i 23.3.

9.28 Zobowiązania z tytułu emisji własnych dłużnych papierów wartościowych

3 lipca 2014 roku PZU (poprzez spółkę zależną PZU Finance AB (publ.)) wyemitował pięcioletnie euroobligacje na kwotę 500 000 tys. euro (nominał jednej obligacji to 100 tys. euro).

Obligacje są oprocentowane według stałej stopy procentowej w wysokości 1,375% w skali roku, a kupon jest płacony raz w roku (3 lipca).

Wycena zobowiązań z tytułu emisji własnych dłużnych papierów wartościowych	30 września 2015	30 czerwca 2015	31 grudnia 2014	30 września 2014
Wartość bilansowa	2 111 251	2 109 880	2 127 527	2 076 047
Wartość godziwa oszacowana za pomocą modelu	2 129 950	2 145 782	2 180 294	2 106 736

Zobowiązania PZU Finance AB (publ.) wynikające z obligacji zostały zabezpieczone gwarancją udzieloną przez PZU, która obejmuje całość zobowiązań emitenta wynikających z emisji (w tym zobowiązanie do zapłaty wartości nominalnej obligacji oraz odsetek od obligacji) udzieloną na rzecz wszystkich obligatariuszy. Nie określono maksymalnej wartości gwarancji, wygasającej wraz z wygaśnięciem roszczeń obligatariuszy wobec PZU Finance AB (publ.).

9.29 Inne zobowiązania

Inne zobowiązania	30 września 2015	30 czerwca 2015	31 grudnia 2014	30 września 2014
Koszty do zapłacenia	544 602	534 883	743 655	459 285
Zarachowane koszty prowizji agencyjnej	246 800	256 697	250 867	221 164
Zarachowane koszty wynagrodzeń	92 031	87 284	131 759	109 085
Zarachowane koszty reasekuracji	108 718	100 636	214 268	89 738
Zarachowane nagrody dla pracowników	39 630	35 323	94 558	4 991
Pozostałe	57 423	54 943	52 203	34 307
Przychody pobierane z góry	62 228	50 384	33 374	29 670
Pozostałe zobowiązania	9 448 986	8 603 507	8 584 248	10 421 889
Zobowiązania z tytułu ubezpieczeń bezpośrednich	683 862	721 122	686 714	671 512
Zobowiązania z tytułu reasekuracji	105 534	162 643	94 384	99 189
Zobowiązania z tytułu transakcji <i>sell-buy-back</i>	4 135 582	3 309 381	4 411 497	5 034 457
Zobowiązania z tytułu kredytów	122 540	116 318	219 452	223 788
Zobowiązania z tytułu pożyczek	6	-	53 952	2 538
Zobowiązania wobec uczestników konsolidowanych funduszy inwestycyjnych	651 441	602 600	856 865	541 095
Zobowiązania wobec budżetu inne niż z tytułu podatku dochodowego	34 230	37 333	30 001	27 704
Rozrachunki publiczno-prawne	27 136	27 844	25 701	26 245
Zobowiązania wobec pracowników	8 883	12 891	13 106	8 722
Ubezpieczeniowy Fundusz Gwarancyjny	11 599	12 070	11 794	11 346
Zobowiązania wobec KGSP i OSP	1 887	2 785	3 533	1 928
Zobowiązania z tytułu transakcji instrumentami finansowymi	829 961	691 918	444 089	647 741
Zobowiązania wobec akcjonariuszy PZU z tytułu dywidend	2 593 535	2 593 706	1 471 120	2 939 100
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług	104 751	123 348	89 787	69 740
Oszacowane zobowiązania pozaubezpieczeniowe	79 013	126 112	133 359	53 997
Pozostałe	59 026	63 436	38 894	62 787
Inne zobowiązania, razem	10 055 816	9 188 774	9 361 277	10 910 844

9.30 Informacja dodatkowa do pozostałych wpływów i wydatków operacyjnych

Pozostałe wpływy operacyjne	1 stycznia - 30 września 2015	1 stycznia - 30 września 2014 (przekształcone)
Wpływy z podstawowej działalności spółek nieubezpieczeniowych	485 516	413 443
Zwroty podatków (m. in. CIT, VAT)	168 002	79 874
Wpływy z tytułu likwidacji części dodatkowej Funduszu Gwarancyjnego OFE PZU	-	132 267
Pozostałe	392 463	209 131
Razem	1 045 981	834 715

Pozostałe wydatki operacyjne	1 stycznia - 30 września 2015	1 stycznia - 30 września 2014 (przekształcone)
Zwroty składek brutto	374 485	335 237
Wydatki z podstawowej działalności spółek nieubezpieczeniowych	518 263	405 555
Podatki	145 562	169 119
Pozostałe	405 668	452 548
Razem	1 443 978	1 362 459

10. Aktywa i zobowiązania warunkowe

Aktywa i zobowiązania warunkowe	30 września 2015	30 czerwca 2015	31 grudnia 2014	30 września 2014
Aktywa warunkowe, w tym:	32 410	28 397	20 976	28 999
- otrzymane gwarancje i poręczenia	32 410	28 397	20 976	28 999
Zobowiązania warunkowe	702 210	523 586	265 709	211 832
- udzielone poręczenia i gwarancje	7 033	8 199	7 133	4 983
- roszczenia ubezpieczeniowe sporne	300 533	286 355	185 109	136 247
- inne roszczenia sporne	211 610	44 516	36 264	34 402
- pozostałe, w tym:	183 034	184 516	37 203	36 200
- zobowiązania z tytułu transz pożyczek niewykorzystanych przez pożyczkobiorców do dnia bilansowego	149 808	145 980	-	-
- potencjalne zobowiązania wynikające z umów kredytowych zawartych przez Grupę Armatura	30 479	33 533	34 115	35 923

11. Komentarz do skróconego śródrocznego skonsolidowanego sprawozdania skonsolidowanego

Składki przypisane brutto w okresie 9 miesięcy zakończonym 30 września 2015 roku wyniosły 13 461 279 tys. zł wobec 12 408 778 tys. zł w analogicznym okresie roku poprzedniego (+8,5%). Wzrost sprzedaży dotyczył przede wszystkim:

- operacji za granicą (+620 022 tys. zł), w tym głównie dzięki składce zebranej przez zakupione w 2014 roku spółki;
- składki regularnej w segmencie ubezpieczeń grupowych i indywidualnie kontynuowanych (+111 870 tys. zł) głównie w wyniku rozwoju ubezpieczeń grupowych ochronnych (wzrost średniej składki i liczby ubezpieczonych, w tym wysoki poziom nowej sprzedaży) oraz pozyskania składki w ubezpieczeniach zdrowotnych zawieranych w formie grupowej (nowi klienci w ubezpieczeniach ambulatoryjnych oraz sprzedaż wariantów produktu lekowego);
- ubezpieczeń komunikacyjnych w segmencie klienta masowego (+307 749 tys. zł) głównie dzięki składce zebranej przez Link4;

- ubezpieczeń komunikacyjnych AC w segmencie klienta korporacyjnego w związku ze znacznym wzrostem liczby ubezpieczeń przy spadku średniej składki.

Jednocześnie odnotowano spadki składki przypisanej brutto w:

- ubezpieczeniach odpowiedzialności cywilnej oraz od ognia i innych szkód majątkowych w segmencie klienta korporacyjnego, w efekcie finalizacji kilku dużych przetargów i zawarcia umów na ubezpieczenie 2015 roku w grudniu 2014 roku;
- indywidualnych produktach inwestycyjnych w kanale bancassurance.

Dochody z działalności lokacyjnej (łącznie z kontraktami inwestycyjnymi tj. kontraktami, które nie zawierają znaczącego ryzyka ubezpieczeniowego) w okresie 3 kwartałów 2015 roku oraz 3 kwartałów 2014 roku wyniosły odpowiednio 1 387 559 tys. zł oraz 2 181 310 tys. zł i spadły głównie na skutek niższej wyceny aktywów finansowych odsetkowych (efekt wzrostów rentowności polskich obligacji skarbowych wobec spadków odnotowanych w analogicznym okresie ubiegłego roku) oraz gorszej koniunktury na rynkach kapitałowych (spadek indeksu WIG o 3,1% w okresie 3 kwartałów 2015 roku w porównaniu do 7,0% w analogicznym okresie 2014 roku). Ponadto, w wynikach na działalności inwestycyjnej w III kwartale 2015 roku ujęto jednorazowy zysk ze sprzedaży spółki PZU Litwa w wysokości 166 971 tys. zł (wpływ na wynik netto 134 515 tys. zł). Transakcja ta została przeprowadzona w związku z rozszerzeniem działalności w krajach bałtyckich poprzez nabycie liderów na rynkach litewskim i łotewskim, celem realizacji warunków dotyczących zgody litewskiego organu antymonopolowego na nabycie spółki Lietuvos Draudimas.

Wzrost odszkodowań i świadczeń netto (z uwzględnieniem zmiany stanu rezerw techniczno-ubezpieczeniowych) o 667 743 tys. zł (+7,9%) w porównaniu do analogicznego okresu roku poprzedniego wynikał w szczególności z:

- wzrostu portfela ubezpieczeń grupowych ochronnych, w tym zdrowotnych przy wyższej szkodowości – silny wzrost w stosunku do ubiegłego roku częstości zgonów (potwierzonego danymi GUS);
- wyższej szkodowości w ubezpieczeniach komunikacyjnych jako efekt wzrostu średniej szkody oraz zwiększenia liczby szkód zgłoszonych.

Z kolei, na spadek powyższej kategorii odszkodowań i świadczeń netto wpływ miał:

- mniejszy poziom rezerw na odszkodowania z tytułu szkód z lat ubiegłych w grupie ubezpieczeń odpowiedzialności cywilnej ogólnej oraz szkód powodowanych żywiołami w segmencie ubezpieczeń korporacyjnych;
- niższy wzrost rezerw matematycznych w produktach typu unit-linked na skutek gorszych wyników z działalności inwestycyjnej, co przy jednoczesnej niższej wycenie lokat nie miało wpływu na wyniki Grupy PZU;
- spadek rezerw techniczno-ubezpieczeniowych w związku z decyzją podjętą w PZU Życie w ramach corocznego ustalania zasad możliwych indeksacji sum ubezpieczenia klientów w ubezpieczeniach kontynuowanych o modyfikacji tych zasad od początku 2016 roku.

Koszty akwizycji w okresie 3 kwartałów 2015 roku wzrosły o 166 498 tys. zł (+10,6%) w stosunku do analogicznego okresu roku poprzedniego. Wzrost ten był w szczególności rezultatem:

- wyższego poziomu pośrednich kosztów akwizycji w segmencie klienta masowego;
- konsolidacji nabytych w 2014 roku spółek ubezpieczeniowych.

Równocześnie na spadek pozycji kosztów akwizycji wpłynął wyższy poziom kosztów odroczonego w czasie.

Wzrost kosztów administracyjnych o 136 502 tys. zł (+12,9%) w głównej mierze wynikał z:

- wyższych kosztów związanych z wdrożeniem strategii 3.0 dotyczącej rozwoju kluczowych obszarów Grupy PZU tj. Obszaru Klienta Detalicznego i Korporacyjnego, PZU Zdrowia, dystrybucji oraz wsparcia operacyjnego;
- włączenia do wyników Grupy PZU kosztów administracyjnych ponoszonych przez nowo nabyte spółki ubezpieczeniowe.

Jednocześnie odnotowano pozytywny efekt w porównaniu do roku ubiegłego w segmencie ubezpieczeń emerytalnych na skutek wyższych kosztów w 2014 roku związanych z dopłatą do Funduszu Gwarancyjnego (ustawowy wzrost wymaganego poziomu środków z 0,1% do 0,3% wartości aktywów netto OFE).

Saldo pozostałych przychodów i kosztów operacyjnych w okresie 3 kwartałów zakończonym 30 września 2015 roku spadło o 114 277 tys. zł w porównaniu do analogicznego okresu roku poprzedniego. Główną przyczyną zmiany było zwiększenie pozostałych kosztów operacyjnych nowo zakupionych spółek w tym głównie z tytułu amortyzacji wartości

niematerialnych zidentyfikowanych w wyniku transakcji przejęcia spółek ubezpieczeniowych oraz medycznych w wysokości 141 772 tys. zł, wyższe wydatki związane z działalnością prewencyjną częściowo skompensowane wykorzystaniem rezerwy na urlopy.

Koszty finansowe w 3 kwartałach 2015 roku wyniosły 61 742 tys. zł i były niższe o 66 976 tys. zł wobec analogicznego okresu roku ubiegłego. Pozytywny wpływ miało ujęcie dodatnich różnic kursowych od własnych dłużnych papierów wartościowych denominowanych w euro, podczas gdy w roku ubiegłym zanotowano ujemne różnice kursowe od ww. instrumentów.

Zysk z działalności operacyjnej w ciągu 3 kwartałów 2015 roku osiągnął wartość 2 341 588 tys. zł i był niższy o 1 008 001 tys. zł (-30,1%) w stosunku do wyniku za analogiczny okres roku poprzedniego. Zmiana ta była spowodowana w szczególności przez:

- niższy wynik netto z działalności inwestycyjnej związany ze spadkiem wyceny odsetkowych aktywów finansowych oraz gorszą koniunkturą na rynkach kapitałowych;
- pogorszenie rentowności w segmencie ubezpieczeń masowych w porównaniu do 3 kwartałów 2014 roku (-283 652 tys. zł) – wyższa szkodowość w ubezpieczeniach komunikacyjnych jako efekt wzrostu średniej szkody i dynamiki szkód zgłoszonych;
- spadek rentowności w ubezpieczeniach grupowych i indywidualnie kontynuowanych (-103 377 tys. zł) głównie na skutek wzrostu szkodowości produktów ochronnych będącego pochodną wyższej częstości zgonów;
- niższy wynik w segmencie ubezpieczeń emerytalnych (-115 498 tys. zł), związany z reformą OFE (w tym głównie likwidacją i wycofaniem środków z części dodatkowej Funduszu Gwarancyjnego w 2014 roku w wysokości 132 267 tys. zł).

Zysk netto spadł w stosunku do 3 kwartałów 2014 roku o 731 439 tys. zł (-28,5%) do wartości 1 832 393 tys. zł.

Skonsolidowane kapitały własne według MSSF na dzień 30 września 2015 roku wynosiły 12 369 710 tys. zł wobec 12 778 720 tys. zł na dzień 30 września 2014 roku. Wskaźnik rentowności kapitałów własnych (ROE²) za okres od dnia 1 stycznia 2015 roku do dnia 30 września 2015 roku wyniósł 19,1% i był niższy o 7,3 p.p. w stosunku do analogicznego okresu roku ubiegłego. W stosunku do skonsolidowanych kapitałów własnych wg stanu na dzień 31 grudnia 2014 roku kapitały spadły o 797 918 tys. zł (-6,1%). Zmiana wynikała w szczególności z podziału zysku za 2014 rok, w tym przeznaczenia 2 590 569 tys. zł na wypłatę dywidendy w części skompensowanego zyskiem wypracowanym w 3 kwartałach 2015 roku w wysokości 1 832 393 tys. zł.

Suma kapitałów i zobowiązań na dzień 30 września 2015 roku spadła nieznacznie w porównaniu do 31 grudnia 2014 roku tj. o 48 433 tys. zł do poziomu 67 524 328 tys. zł głównie w wyniku spadku kapitałów skompensowanego wyższymi zobowiązaniami wobec akcjonariuszy z tytułu dywidendy.

Portfel lokat³ na dzień 30 września 2015 roku i na dzień 31 grudnia 2014 roku wyniósł odpowiednio 53 214 037 tys. zł oraz 53 958 697 tys. zł. Spadek o 744 660 tys. zł związany był głównie ze spadkiem udziału nieruchomości inwestycyjnych wynikającym z przeniesienia do pozycji aktywów przeznaczonych do sprzedaży części portfela z tytułu osiągnięcia przewidywanego horyzontu inwestycyjnego. Jednocześnie, w styczniu 2015 roku wypłacono drugą ratę z tytułu dywidendy za rok 2013 w wysokości 1 467 989 tys. zł.

Wartość rezerw techniczno – ubezpieczeniowych wraz z kontraktami inwestycyjnymi na koniec 3 kwartałów 2015 roku wyniosła 41 656 870 tys. zł i stanowiła 61,7% sumy pasywów. W porównaniu do 31 grudnia 2014 roku stan rezerw wzrósł o 381 878 tys. zł. Zmiana wynikała głównie z:

- podwyższenia rezerwy na niewypłacane odszkodowania i świadczenia z tyt. zgłoszenia roszczenia o znacznej wartości jednostkowej w ubezpieczeniach finansowych (szkoda reasekurowana w ponad 90%);

² Wskaźnik uroczniony.

³ Portfel lokat obejmuje aktywa finansowe, nieruchomości inwestycyjne oraz ujemną wycenę instrumentów pochodnych i zobowiązania z tytułu transakcji *sell-buy-back*.

- wyższego poziomu rezerw szkodowych jako konsekwencja wzrostu rezerwy rentowej (w tym aktualizacja tablic trwania życia GUS) – efekt nieznacznie zniwelowany przez spadek rezerw na odszkodowania w segmencie klienta korporacyjnego w grupie ubezpieczeń odpowiedzialności cywilnej ogólnej (przeгляд roszczeń z lat ubiegłych);
- wyższych rezerw techniczno-ubezpieczeniowych w indywidualnych produktach unit-linked, szczególnie z kanału bancassurance – wzrost wynika ze sprzedaży przekraczającej poziom świadczeń, częściowo ograniczone ujemnym wynikiem z działalności lokacyjnej w bieżącym roku;
- obniżenia wartości kontraktów inwestycyjnych w wyniku wypłat z tytułu kolejnych transz w krótkoterminowych produktach na życie i dożycie o charakterze inwestycyjnym, zarówno w kanale bancassurance jak i własnym oraz dodatkowo wykupów w produktach typu unit-linked.

12. Zarządzanie kapitałem własnym

26 sierpnia 2013 roku Zarząd i Rada Nadzorcza przyjęły politykę kapitałową i dywidendową Grupy PZU na lata 2013-2015. Założenia polityki kapitałowej i dywidendowej przedstawiono w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym za 2014 rok.

12.1 Zewnętrzne wymogi kapitałowe

Zarządzanie kapitałem wiąże się także z monitorowaniem głównych parametrów wypłacalności zakładów ubezpieczeń, np. wysokości środków własnych i stopnia pokrycia nimi marginesu wypłacalności oraz kapitału gwarancyjnego. MSSF nie regulują sposobu wyliczania marginesu wypłacalności oraz środków własnych na pokrycie marginesu wypłacalności.

Zgodnie z ustawą o działalności ubezpieczeniowej zakład ubezpieczeń mający siedzibę na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej jest obowiązany posiadać środki własne w wysokości nie niższej niż margines wypłacalności i nie niższej niż kapitał gwarancyjny.

W celu wyliczenia wysokości środków własnych aktywa pomniejsza się o wartości niematerialne i prawne, aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego, aktywa przeznaczone na pokrycie wszelkich przewidywalnych zobowiązań oraz o posiadane akcje i inne aktywa (udzielone pożyczki podporządkowane) finansujące kapitały własne zakładów ubezpieczeń należących do ubezpieczeniowej grupy kapitałowej. Tak wyliczoną wartość koryguje się, w proporcji do posiadanych przez PZU udziałów, o sumę nadwyżek lub niedoborów środków własnych podrzędnych zakładów ubezpieczeń w stosunku do ich wymogów wypłacalności.

Zasady wyliczania środków własnych na pokrycie marginesu wypłacalności określa ustawa o działalności ubezpieczeniowej, a zasady wyliczania marginesu wypłacalności oraz minimalnej wysokości kapitału gwarancyjnego określa rozporządzenie z 28 listopada 2003 roku w sprawie sposobu wyliczenia wysokości marginesu wypłacalności oraz minimalnej wysokości kapitału gwarancyjnego dla działów i grup ubezpieczeń (Dz. U. z 2003 roku Nr 211, poz. 2060 z późn. zm.), („Rozporządzenie w sprawie marginesu wypłacalności”).

Dane finansowe uwzględnione w wyliczeniu środków własnych oraz marginesu wypłacalności ustalono w oparciu o PSR.

Poniżej przedstawiono wyliczenie środków własnych na pokrycie marginesu wypłacalności PZU.

Wyliczenie środków własnych na pokrycie marginesu wypłacalności	30 września 2015	30 czerwca 2015	31 grudnia 2014	30 września 2014
Kapitał własny PZU	11 630 675	11 098 586	12 328 724	11 941 944
Wartości niematerialne i prawne	(326 535)	(301 872)	(283 999)	(249 345)
Wartość aktywów finansujących kapitały innych zakładów ubezpieczeń należących do ubezpieczeniowej grupy kapitałowej PZU	(6 009 076)	(5 661 481)	(6 065 985)	(5 380 281)
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	(414 090)	(434 573)	(408 388)	(344 091)

Wyliczenie środków własnych na pokrycie marginesu wypłacalności	30 września 2015	30 czerwca 2015	31 grudnia 2014	30 września 2014
Wpływ innych zakładów ubezpieczeń należących do ubezpieczeniowej grupy kapitałowej PZU na wysokość środków własnych PZU:	2 327 874	1 953 137	2 411 116	2 664 616
PZU Życie SA 100,00%	2 093 380	1 713 769	2 213 301	2 554 548
Wysokość środków własnych	3 889 487	3 510 039	3 996 487	4 330 516
Margines wypłacalności	1 796 107	1 796 270	1 783 186	1 775 968
Nadwyżka środków własnych na pokrycie marginesu wypłacalności	2 093 380	1 713 769	2 213 301	2 554 548
Link4 SA 100,00%	113 926	61 836	55 638	72 931
Wysokość środków własnych	190 798	138 658	124 938	140 866
Margines wypłacalności	76 872	76 822	69 300	67 935
Nadwyżka środków własnych na pokrycie marginesu wypłacalności	113 926	61 836	55 638	72 931
Lietuvos Draudimas AB 99,98%	103 911	100 019	127 853	nd.
Wysokość środków własnych	220 529	213 817	214 515	nd.
Margines wypłacalności	116 597	113 778	86 636	nd.
Nadwyżka środków własnych na pokrycie marginesu wypłacalności	103 932	100 039	127 879	nd.
AAS Balta 99,99%	35 910	35 371	22 216	27 107
Wysokość środków własnych	79 732	78 200	62 207	64 968
Margines wypłacalności	43 818	42 825	39 989	37 858
Nadwyżka środków własnych na pokrycie marginesu wypłacalności	35 914	35 375	22 218	27 110
UAB DK PZU Lietuva 99,88% ¹⁾	nd.	61 501	4 692	21 592
Wysokość środków własnych	nd.	98 963	76 220	67 890
Margines wypłacalności	nd.	37 388	71 522	46 246
Nadwyżka środków własnych na pokrycie marginesu wypłacalności	nd.	61 575	4 698	21 644
UAB PZU Lietuva Gyvybes Draudimas 99,34%	2 508	3 236	5 696	6 466
Wysokość środków własnych	18 464	19 196	21 504	21 958
Margines wypłacalności	15 939	15 939	15 770	15 449
Nadwyżka środków własnych na pokrycie marginesu wypłacalności	2 525	3 257	5 734	6 509
PrJSC PZU Ukraine 100,00%	(14 713)	(14 980)	(12 314)	(12 502)
Wysokość środków własnych	3 771	2 905	5 199	5 627
Margines wypłacalności	18 484	17 885	17 513	18 129
Niedobór środków własnych na pokrycie marginesu wypłacalności	(14 713)	(14 980)	(12 314)	(12 502)
PrJSC IC PZU Ukraine Life Insurance 100,00%	(7 048)	(7 615)	(5 966)	(5 526)
Wysokość środków własnych	8 891	8 324	9 437	9 877
Margines wypłacalności	15 939	15 939	15 403	15 403
Niedobór środków własnych na pokrycie marginesu wypłacalności	(7 048)	(7 615)	(5 966)	(5 526)
Wysokość środków własnych PZU	7 208 848	6 653 797	7 981 468	8 632 843
Margines wypłacalności PZU	1 363 639	1 369 183	1 362 353	1 363 639
Kapitał gwarancyjny PZU	454 546	456 394	454 118	454 546
Nadwyżka środków własnych na pokrycie marginesu wypłacalności	5 845 209	5 284 614	6 619 115	7 269 204
Nadwyżka środków własnych na pokrycie kapitału gwarancyjnego	6 754 302	6 197 403	7 527 350	8 178 297

¹⁾ Informacje o sprzedaży PZU Lietuva zaprezentowano w punkcie 1.4.1

26 października 2015 roku Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej podpisał nową ustawę o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej, wdrażającą do polskiego systemu prawnego Dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/138/WE w sprawie podejmowania i prowadzenia działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej („Wypłacalność II”). Ustawa wchodzi w życie 1 stycznia 2016 roku. Zgodnie z nową ustawą kalkulację wymogu kapitałowego oparto o ryzyka rynkowe, aktuarialne (ubezpieczeniowe), niewypłacalności kontrahenta, katastroficzne i operacyjne. Aktywa,

zobowiązania, a w konsekwencji środki własne, stanowiące pokrycie wymogu kapitałowego będą wyceniane w wartości godziwej. Grupa PZU dokonała szacunkowej kalkulacji wymogu kapitałowego i środków własnych wg zasad Wypłacalność II bazując na danych na 31 grudnia 2014 roku. Środki własne Grupy PZU wg zasad Wypłacalność II wyniosły 19,7 mld zł, wymóg kapitałowy 6,5 mld zł, co daje pokrycie na poziomie 303,4%.

13. Sprawozdawczość dotycząca segmentów

13.1 Segmenty sprawozdawcze

13.1.1. Kryterium podstawowe podziału

Segmenty operacyjne to części składowe jednostki, dla których dostępne są odrębne informacje finansowe, podlegające regularnej ocenie przez główny organ odpowiedzialny za podejmowanie decyzji operacyjnych („GOOZPDO”, w praktyce jest to Zarząd PZU), związanych z alokacją zasobów i oceną wyników działalności.

Podstawowy podział segmentacyjny Grupy PZU oparty jest na kryterium jednostek podlegających konsolidacji, z zastrzeżeniem, że w odniesieniu do ubezpieczeniowych spółek Grupy PZU z siedzibą w Polsce (PZU, PZU Życie i Link4) wyodrębnią się dodatkowo segmenty oparte na kryteriach grup klientów, linii produktowych oraz charakteru działalności.

W przypadku PZU i Link4 wyodrębniono następujące segmenty:

- ubezpieczenia korporacyjne (ubezpieczenia osobowe i majątkowe);
- ubezpieczenia masowe (ubezpieczenia osobowe i majątkowe);
- inwestycje – obejmujące działalność lokacyjną w zakresie środków własnych.

W przypadku PZU Życie wyodrębniono następujące segmenty:

- ubezpieczenia grupowe i indywidualnie kontynuowane (ubezpieczenia na życie);
- ubezpieczenia indywidualne (ubezpieczenia na życie);
- inwestycje – obejmujące działalność lokacyjną w zakresie środków własnych;
- kontrakty inwestycyjne – opisane szerzej w dalszej części tego rozdziału.

Ze względu na swą odrębność, funkcjonowanie w odrębnych środowiskach regulacyjnych, stosowany w Grupie PZU system wewnętrznej sprawozdawczości finansowej, zgodnie z podziałem segmentacyjnym Grupy PZU opartym na kryterium konsolidowanych jednostek oraz przydatności użytkownikom sprawozdań finansowych wyodrębniono dodatkowo następujące segmenty:

- ubezpieczenia emerytalne;
- Kraje bałtyckie – Litwa, Łotwa i Estonia (ubezpieczenia osobowe i majątkowe oraz ubezpieczenia na życie);
- Ukraina (ubezpieczenia osobowe i majątkowe oraz ubezpieczenia na życie).

W przypadku zaistnienia przesłanek jakościowych lub ilościowych, opisanych w MSSF 8 pkt 12-19, segmenty operacyjne mogą być łączone w segmenty sprawozdawcze. W skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym nie łączono wyodrębnionych segmentów operacyjnych w segmenty sprawozdawcze, za wyjątkiem segmentu inwestycje, obejmującego działalność lokacyjną w zakresie środków własnych spółek Grupy PZU oraz segmentu Kraje bałtyckie, należące do którego kraje połączono ze względu na podobieństwo oferowanych produktów i usług oraz podobne środowisko regulacyjne.

13.1.2. Informacje dotyczące obszarów geograficznych

Grupa PZU stosuje uzupełniający podział segmentacyjny wg kryterium geograficznego, na podstawie którego wyodrębniono następujące segmenty:

- Polska;
- Kraje bałtyckie;
- Ukraina.

13.2 Rozliczenia pomiędzy segmentami

Wynik netto z inwestycji (różnica pomiędzy zrealizowanymi i niezrealizowanymi przychodami oraz kosztami) wykazywany w ubezpieczeniach korporacyjnych (ubezpieczenia osobowe i majątkowe), ubezpieczeniach masowych (ubezpieczenia osobowe i majątkowe), ubezpieczeniach grupowych i indywidualnie kontynuowanych (ubezpieczenia na życie), ubezpieczeniach indywidualnych (ubezpieczenia na życie) określany jest na podstawie cen transferowych opartych na stopach procentowych z krzywych rentowności skarbowych papierów wartościowych (stopa wolna od ryzyka). W przypadku produktów ubezpieczeniowych typu *unit-linked*, z gwarantowaną stopą oraz strukturyzowanych wykazuje się wprost wynik netto z lokat stanowiących pokrycie odpowiadających im rezerw techniczno-ubezpieczeniowych.

13.3 Miara zysku segmentu

Podstawową miarą zysku segmentu w Grupie PZU jest:

- w przypadku spółek ubezpieczeniowych mających siedzibę w Polsce – wynik na ubezpieczeniach, będący wynikiem finansowym przed podatkiem oraz pozostałymi przychodami i kosztami operacyjnymi (w tym kosztami finansowania), uwzględniający jednak przychody z inwestycji (odpowiadających wartości rezerw techniczno-ubezpieczeniowych) określone wg stopy wolnej od ryzyka. Wynik na ubezpieczeniach jest miarą zbliżoną do zdefiniowanego w ustawie o rachunkowości oraz przepisach wydanych na jej podstawie („PSR”) wyniku technicznego ubezpieczeń z tym, że zarówno w ubezpieczeniach majątkowych i osobowych, jak też ubezpieczeniach na życie zawiera wynik netto z inwestycji opisany w zdaniu poprzednim;
- w przypadku spółek ubezpieczeniowych mających siedzibę za granicą – analogicznie jak powyżej, z uwzględnieniem całego wyniku inwestycyjnego spółki, tj. bez korekty przychodu z inwestycji opisanej powyżej, wyliczony zgodnie z MSSF;
- w przypadku spółek innych niż ubezpieczeniowe – wynik z działalności operacyjnej według lokalnych standardów rachunkowości w kraju siedziby spółki lub według MSSF, będący wynikiem finansowym przed podatkiem i kosztami finansowania.

13.4 Charakterystyka segmentów

Poniżej przedstawiono charakterystykę wszystkich wyodrębnionych segmentów sprawozdawczych Grupy PZU z przedstawieniem standardów rachunkowości, według których przedstawiono ich dane finansowe:

- ubezpieczenia korporacyjne (ubezpieczenia osobowe i majątkowe) – raportujący wg PSR – obejmujący szeroki zakres produktów ubezpieczeń majątkowych, odpowiedzialności cywilnej i komunikacyjnych, dostosowanych do potrzeb klienta i z indywidualną wyceną ryzyka, oferowanych dużym podmiotom gospodarczym;
- ubezpieczenia masowe (ubezpieczenia osobowe i majątkowe) – raportujący wg PSR – obejmujący szeroki zakres produktów ubezpieczeń majątkowych, wypadkowych, odpowiedzialności cywilnej i komunikacyjnych, oferowanych klientom indywidualnym oraz podmiotom z sektora małych i średnich przedsiębiorstw;

- ubezpieczenia grupowe i indywidualnie kontynuowane (ubezpieczenia na życie) – raportujący wg PSR – obejmujący ubezpieczenia grupowe, kierowane przez PZU Życie do grup pracowników oraz innych grup formalnych (np. związki zawodowe), w ramach których do umowy ubezpieczenia przystępują osoby pozostające w stosunku prawnym z ubezpieczającym (np. pracodawcą, związkiem zawodowym) oraz ubezpieczenia indywidualnie kontynuowane, gdzie ubezpieczający nabył prawo do indywidualnej kontynuacji w fazie grupowej. Oferta PZU Życie obejmuje szeroki zakres ubezpieczeń ochronnych, inwestycyjnych (niebędących kontraktami inwestycyjnymi) i zdrowotnych;
- ubezpieczenia indywidualne (ubezpieczenia na życie) – raportujący wg PSR – obejmujący ubezpieczenia oferowane przez PZU Życie klientom indywidualnym, w ramach których umowa ubezpieczenia dotyczy konkretnego ubezpieczonego a ubezpieczony podlega indywidualnej ocenie ryzyka. Oferta PZU Życie obejmuje szeroki zakres ubezpieczeń ochronnych, inwestycyjnych (niebędących kontraktami inwestycyjnymi) i zdrowotnych;
- inwestycje – raportujący wg PSR – obejmujący działalność lokacyjną w zakresie środków własnych Grupy PZU rozumianych jako nadwyżka lokat nad rezerwami techniczno-ubezpieczeniowymi w spółkach ubezpieczeniowych Grupy PZU mających siedzibę w Polsce (PZU, Link4 i PZU Życie) powiększoną o nadwyżkę dochodów osiągniętą ponad stopę wolną od ryzyka z inwestycji odpowiadających wartości rezerw techniczno-ubezpieczeniowych w produktach ubezpieczeniowych, czyli nadwyżkę dochodów z lokat ponad dochody alokowane według cen transferowych do segmentów ubezpieczeniowych. Ponadto, segment Inwestycje obejmuje dochody z innych wolnych środków finansowych w Grupie PZU;
- ubezpieczenia emerytalne – raportujący wg PSR – obejmujący spółkę PTE PZU;
- Ukraina (ubezpieczenia osobowe i majątkowe oraz ubezpieczenia na życie) – raportujący wg MSSF – obejmujący spółki PZU Ukraine i PZU Ukraine Life;
- kraje bałtyckie (ubezpieczenia osobowe i majątkowe oraz ubezpieczenia na życie) – raportujący wg MSSF – obejmujący spółki Lietuvos Draudimas AB wraz z jej oddziałem w Estonii, AAS Balta, PZU Lietuva oraz UAB PZU Lietuva Gyvybes Draudimas;
- kontrakty inwestycyjne – raportujący wg PSR – obejmujący produkty PZU Życie nietransferujące istotnego ryzyka ubezpieczeniowego w rozumieniu MSSF 4 i niespełniające definicji umowy ubezpieczeniowej (tj. niektóre produkty z gwarantowaną stopą zwrotu oraz niektóre produkty z funduszem kapitałowym – *unit-linked*);
- pozostałe – raportujący łącznie wg MSSF lub PSR (MSSF 8 nie wymaga prezentacji wyników segmentów zakwalifikowanych do kategorii „pozostałe” wg spójnych zasad rachunkowości) – obejmuje pozostałe jednostki, niezakwalifikowane do żadnego innego segmentu powyżej, których przychody pochodzą w przeważającej mierze z działalności produkcyjnej armatury, grzejników i odlewów oraz z działalności usługowej.

13.5 Zastosowane zasady rachunkowości według PSR

13.5.1. PZU

PSR oraz różnice pomiędzy PSR i MSSF w zakresie dotyczącym jednostkowej sprawozdawczości finansowej PZU przedstawiono szczegółowo w rocznym jednostkowym sprawozdaniu finansowym Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Spółki Akcyjnej za 2014 rok, sporządzonym zgodnie z PSR, podpisanym przez Zarząd PZU 16 marca 2015 roku („Jednostkowe sprawozdanie finansowe PZU za 2014 rok”).

Jednostkowe sprawozdanie finansowe PZU za 2014 rok dostępne jest na stronie internetowej PZU pod adresem www.pzu.pl w zakładce „Relacje inwestorskie”.

13.5.2. PZU Życie

Zasady rachunkowości według PSR dotyczące PZU Życie są zbieżne z PSR dotyczącymi PZU (pomijając rachunkowość umów ubezpieczeniowych i kontraktów inwestycyjnych).

Zasady dotyczące rachunkowości umów ubezpieczeniowych i kontraktów inwestycyjnych PZU Życie według MSSF przedstawiono w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym za 2014 rok.

Podstawową różnicą pomiędzy PSR i MSSF w odniesieniu do rachunkowości umów ubezpieczeniowych i kontraktów inwestycyjnych PZU Życie jest klasyfikacja kontraktów. W PSR nie ma pojęcia kontraktu inwestycyjnego, w konsekwencji wszystkie umowy klasyfikowane są jako umowy ubezpieczeniowe. Wg MSSF klasyfikację umów przeprowadza się zgodnie z wytycznymi zawartymi w MSSF 4, dotyczącymi klasyfikacji produktów jako umowy ubezpieczeniowe (podlegające MSSF 4) bądź kontrakty inwestycyjne (ujmowane zgodnie z MSR 39). W przypadku tych ostatnich przypis składki nie jest rozpoznawany.

13.6 Konstrukcja noty segmentowej i uzgodnienia w niej zawarte

Z uwagi na oparcie miar zysku segmentów na lokalnych standardach rachunkowości obowiązujących w kraju siedziby spółki Grupy PZU lub MSSF, dane finansowe segmentów wykazywane są w kilku różnych standardach rachunkowości. Ponadto z uwagi na znacząco odmienny układ raportów zarządczych przedkładanych Zarządowi PZU w porównaniu do formatu sprawozdań finansowych według MSSF koniecznym było zastosowanie dwóch układów sprawozdawczych: układu raportów zarządczych przedkładanych Zarządowi PZU (strona lewa noty) i formatu sprawozdań finansowych według MSSF (strona prawa noty).

W konsekwencji zawarte w nocie, wymagane zgodnie z MSSF 8 pkt 28, uzgodnienie sumy przychodów oraz sumy zysków lub strat segmentów sprawozdawczych z analogicznymi wartościami skonsolidowanymi jest złożone i składa się z następujących etapów opisanych w kolejności umieszczenia kolumn uzgodnieniowych w nocie segmentowej:

- przejście z układu raportów zarządczych przedkładanych Zarządowi PZU na format sprawozdań finansowych według MSSF (kolumna „różnice prezentacyjne”), poprzez szereg zmian prezentacyjnych, w tym przeniesienie pozostałych przychodów i kosztów operacyjnych do pozycji według MSSF umieszczonych w ramach miary „zysk (strata) z działalności operacyjnej”;
- uzgodnienie różnic pomiędzy standardami rachunkowości, w których prezentowane są różnice pomiędzy danymi finansowymi segmentów a MSSF (osobno prezentuje się najistotniejsze z nich);
- naniesienie korekt konsolidacyjnych (z uwagi, że jest to ostatni etap uzgodnień – korekty zaprezentowano już w układzie danych finansowych według MSSF).

13.7 Uproszczenia w nocie segmentowej

W nocie segmentowej zastosowano pewne uproszczenia dopuszczalne przez MSSF 8. Poniżej przedstawiono ich uzasadnienie:

- odstępianie od prezentacji danych o alokacji wszystkich aktywów i zobowiązań do poszczególnych segmentów – wynika z niesporządzania i nieprezentowania Zarządowi PZU takich zestawień. Główną informacją dostarczaną Zarządowi PZU są dane o wynikach danych segmentów i na tej podstawie podejmowane są decyzje zarządcze, w tym o alokacji zasobów. Analiza dotycząca alokowanych do segmentów aktywów i zobowiązań ograniczona jest do monitoringu spełniania wymogów regulacyjnych dotyczących współczynników adekwatności kapitałowej oraz pokrycia rezerw techniczno-ubezpieczeniowych aktywami (analiza w podziale na poszczególne spółki ubezpieczeniowe, a nie grupy produktów);
- prezentacja wyniku netto z inwestycji jedną kwotą jako różnicy pomiędzy zrealizowanymi i niezrealizowanymi przychodami oraz kosztami z inwestycji – wynikające z wewnętrznej oceny wyników segmentów w oparciu o taką łączną miarę wyników inwestycyjnych;
- niealokowanie do segmentu „inwestycje” przychodów i kosztów innych niż dotyczących zrealizowanych i niezrealizowanych przychodów i kosztów z inwestycji – wynikająca ze sposobu analizy danych tego segmentu oraz niepraktyczność takiej alokacji;
- prezentacja pozostałych przychodów i kosztów operacyjnych oraz kosztów finansowych w odniesieniu do spółek PZU, Link4 i PZU Życie łącznie dla segmentów operacyjnych w nich wyodrębnionych (w konsekwencji także

nieprzypisanie żadnych kwot w tym zakresie do segmentu kontrakty inwestycyjne) – wynikająca z przyjętych miar zysku segmentów operacyjnych oraz niepraktyczności takiej alokacji;

- prezentacja obciążenia podatkiem dochodowym jedną kwotą na poziomie danych skonsolidowanych - wynikająca z przyjętych miar zysku segmentów operacyjnych oraz niepraktyczności przeprowadzania alokacji w tym zakresie.

13.8 Informacje dotyczące głównych klientów

Ze względu na charakter działalności spółek Grupy PZU nie występują kontrahenci, od których przychody stanowiłyby 10% lub więcej łącznych przychodów Grupy PZU (rozumianych jako składka przypisana brutto).

1 stycznia – 30 września 2015 i na 30 września 2015	Polska	Kraje bałtyckie	Ukraina	Niealokowane (wyłączenia konsolidacyjne i inne)	Wartość skonsolidowana
Składki ubezpieczeniowe przypisane brutto na zewnątrz	12 431 573	914 104	116 371	(769)	13 461 279
Składki ubezpieczeniowe przypisane brutto między segmentami	20 481	-	-	(20 481)	-
Przychody z tytułu prowizji i opłat	180 519	-	-	-	180 519
Przychody netto z inwestycji	1 167 368	12 080	33 791	1 615	1 214 854
Wynik netto z realizacji i odpisy z tytułu utraty wartości inwestycji	49 135	4 238	(2 549)	186 561	237 385
Zmiana netto wartości godziwej aktywów i zobowiązań wycenianych w wartości godziwej	120 626	(1 713)	897	(184 490)	(64 680)
Aktywa trwałe inne niż instrumenty finansowe ¹⁾	1 477 266	321 337	3 341	(469)	1 801 475
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	24 665	-	1 131	1 266	27 062
Aktywa	66 827 161	1 790 329	204 884	(1 298 046)	67 524 328

¹⁾ Dotyczy wartości niematerialnych oraz rzeczowych aktywów trwałych.

31 grudnia 2014	Polska	Kraje bałtyckie	Ukraina	Niealokowane (wyłączenia konsolidacyjne i inne)	Wartość skonsolidowana
Aktywa trwałe inne niż instrumenty finansowe ¹⁾	1 425 655	441 425	3 887	(666)	1 870 301
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	16 639	9 300	1 018	-	26 957
Aktywa	66 803 450	2 169 983	224 704	(1 625 376)	67 572 761

¹⁾ Dotyczy wartości niematerialnych oraz rzeczowych aktywów trwałych.

1 stycznia – 30 września 2014 i na 30 września 2014	Polska	Kraje bałtyckie	Ukraina	Niealokowane (wyłączenia konsolidacyjne i inne)	Wartość skonsolidowana
Składki ubezpieczeniowe przypisane brutto na zewnątrz	11 998 326	287 855	122 597	-	12 408 778
Składki ubezpieczeniowe przypisane brutto między segmentami	1 151	-	-	(1 151)	-
Przychody z tytułu prowizji i opłat	297 988	-	-	-	297 988
Przychody netto z inwestycji	1 283 439	6 599	23 371	-	1 313 409
Wynik netto z realizacji i odpisy z tytułu utraty wartości inwestycji	161 572	1 001	(486)	-	162 087
Zmiana netto wartości godziwej aktywów i zobowiązań wycenianych w wartości godziwej	700 865	3 559	1 390	-	705 814
Aktywa trwałe inne niż instrumenty finansowe ¹⁾	1 454 903	147 883	4 075	(788)	1 606 073
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	18 563	3 320	1 092	-	22 975
Aktywa	67 235 528	1 041 135	229 212	(788 679)	67 717 196

¹⁾ Dotyczy wartości niematerialnych oraz rzeczowych aktywów trwałych.

14. Komentarz do sprawozdawczości według segmentów

14.1 Ubezpieczenia korporacyjne ubezpieczenia majątkowe i osobowe

Składka przypisana brutto wg grup produktów ¹⁾	1 stycznia – 30 września 2015	1 stycznia – 30 września 2014	zmiana %
Ubezpieczenie komunikacyjne OC	247 029	245 367	0,7%
Ubezpieczenia AC	356 686	325 685	9,5%
Ubezpieczenia komunikacyjne razem	603 715	571 052	5,7%
Ubezpieczenia od ognia i innych szkód majątkowych	287 761	292 442	(1,6)%
Ubezpieczenia OC pozostałe (gr.11,12, 13)	174 281	275 027	(36,6)%
Ubezpieczenia NNW i pozostałe ²⁾	101 085	152 329	(33,6)%
Ubezpieczenia majątkowe i osobowe bez ubezpieczeń komunikacyjnych razem	563 127	719 798	(21,8)%
Razem segment ub. korporacyjne (ub. maj i os.)	1 166 842	1 290 850	(9,6)%

¹⁾ z wyłączeniem rozliczeń wewnątrzgrupowych

²⁾ pozycja obejmuje gwarancje kredytowe i inne ubezpieczenia finansowe, ubezpieczenia assistance, turystyczne, morskie, kolejowe i lotnicze.

W 3 kwartałach 2015 roku w segmencie ubezpieczeń korporacyjnych, nastąpił spadek składki przypisanej brutto w stosunku do 3 kwartałów 2014 roku o 124 008 tys. zł (-9,6%). W ramach składki odnotowano:

- niższą sprzedaż ubezpieczeń od ognia i innych szkód majątkowych oraz odpowiedzialności cywilnej – efekt rozstrzygnięcia oraz finalizacji w grudniu 2014 kilku dużych przetargów i zawarcia umów na ubezpieczenie 2015 roku oferowane głównie podmiotom medycznym (bez wpływu na poziom składki zarobionej 2014 roku). Efekt ten został częściowo zniwelowany przez pozyskanie kilku dużych kontraktów z okresem ochrony powyżej roku.
- wzrost składki z ubezpieczeń komunikacyjnych, głównie ubezpieczenia AC (+9,5%) w konsekwencji znacznego wzrostu liczby ubezpieczeń częściowo kompensowany spadkiem średniej składki. Mimo odnotowanego wzrostu sprzedaży, wciąż odczuwalna silna konkurencja cenowa.

Dane z rachunku zysków i strat - ub. korporacyjne (ub. maj. i os.)	1 stycznia – 30 września 2015	1 stycznia – 30 września 2014	zmiana %
Składki ubezpieczeniowe przypisane brutto	1 166 842	1 290 850	(9,6)%
Składki zarobione netto	1 091 436	1 098 487	(0,6)%
Dochody z lokat	91 246	101 990	(10,5)%
Odszkodowania i świadczenia ubezpieczeniowe netto	(753 734)	(685 690)	9,9%
Koszty akwizycji	(205 121)	(225 186)	(8,9)%
Koszty administracyjne	(91 098)	(87 926)	3,6%
Prowizje reasekuracyjne i udziały w zyskach	13 353	10 136	31,7%
Pozostałe	(3 795)	(24 715)	(84,6)%
Zysk (strata) z działalności operacyjnej	142 287	187 096	(23,9)%
wskaźnik kosztów akwizycji (z uwzględnieniem prowizji reasekuracyjnych) ¹⁾	17,6%	19,6%	(2,0) p.p.
wskaźnik kosztów administracyjnych ¹⁾	8,3%	8,0%	0,3 p.p.
wskaźnik szkodowości ¹⁾	69,1%	62,4%	6,7 p.p.
wskaźnik mieszany (COR) ¹⁾	95,0%	90,0%	5,0 p.p.

¹⁾ wskaźniki liczone do składki zarobionej netto

Odszkodowania i świadczenia ubezpieczeniowe netto wzrosły o 9,9%, co przy niższej dynamice składki zarobionej o 0,6%, oznacza pogorszenie wskaźnika szkodowości o 6,7 p.p. Wzrost odnotowano głównie w grupie ubezpieczeń:

- komunikacyjnych jako efekt wzrostu średniej wypłaty oraz liczby szkód zgłoszonych oraz
- różnych strat finansowych w konsekwencji zgłoszenia roszczenia o znacznej wartości jednostkowej.

Powyższe negatywne zmiany zostały częściowo skompensowane spadkiem rezerw na odszkodowania do szkód z lat ubiegłych w grupie ubezpieczeń odpowiedzialności cywilnej ogólnej.

Spadek dochodów z lokat alokowanych do segmentu ubezpieczeń korporacyjnych o 10,5% r/r, co podyktowane było niższym poziomem rynkowych stóp procentowych, jak również spadkiem kursu EUR wobec wzrostu w analogicznym okresie ubiegłego roku.

Koszty akwizycji w segmencie ubezpieczeń korporacyjnych spadły o 8,9% w porównaniu do 3 kwartałów 2014 roku, co było efektem wyższego poziomu kosztów odroczonej w czasie częściowo skompensowany wzrostem kosztów pośrednich.

Wzrost kosztów administracyjnych o 3 172 tys. zł (tj. o 3,6%) w porównaniu z analogicznym okresem roku ubiegłego, związany był przede wszystkim z poniesieniem znacznych wydatków związanych z wdrożeniem strategii dotyczącej rozwoju kluczowych obszarów Grupy PZU tj. Obszaru Klienta Detalicznego (w tym MSP) i Korporacyjnego, dystrybucji oraz wsparcia operacyjnego.

W 3 kwartałach 2015 roku segment ubezpieczeń korporacyjnych (składający się z PZU i Link4) osiągnął 142 287 tys. zł zysku z działalności operacyjnej, czyli o 23,9% mniej niż w analogicznym okresie ubiegłego roku. O spadku zysku z działalności operacyjnej zdecydowała głównie niższa rentowność w grupie ubezpieczeń komunikacyjnych (znacznym wzrostem odszkodowań i świadczeń +34,3% przy wzroście składki zarobionej +2,1%), pozostałych szkód rzeczowych oraz ubezpieczeń różnych ryzyk finansowych częściowo zniwelowana wzrostem wyniku w grupie ubezpieczeń odpowiedzialności cywilnej ogólnej (efekt spadku rezerw na odszkodowania do roszczeń z lat ubiegłych) oraz ubezpieczeń szkód powodowanych żywiołami. Dodatkowo, do wyższego poziomu poszczególnych składowych wyniku operacyjnego w okresie 9 miesięcy zakończonym 30 września 2015 roku względem analogicznego okresu ubiegłego roku przyczyniło się rozpoczęcie konsolidacji od września 2014 roku spółki Link4.

14.2 Ubezpieczenia masowe – ubezpieczenia majątkowe i osobowe

Składka przypisana brutto wg grup produktów ¹⁾	1 stycznia – 30 września 2015	1 stycznia – 30 września 2014	zmiana %
Ubezpieczenie komunikacyjne OC	1 928 266	1 734 148	11,2%
Ubezpieczenia AC	1 279 815	1 166 185	9,7%
Ubezpieczenia komunikacyjne razem	3 208 081	2 900 333	10,6%
Ubezpieczenia od ognia i innych szkód majątkowych	1 161 003	1 093 617	6,2%
Ubezpieczenia OC pozostałe (gr.11,12, 13)	303 063	283 070	7,1%
Ubezpieczenia NNW i pozostałe ²⁾	627 561	584 273	7,4%
Ubezpieczenia majątkowe i osobowe bez ubezpieczeń komunikacyjnych razem	2 091 627	1 960 960	6,7%
Razem segment ub. masowe (ub. maj i os.)	5 299 708	4 861 293	9,0%

¹⁾ z wyłączeniem rozliczeń wewnątrzgrupowych

²⁾ pozycja obejmuje gwarancje kredytowe i inne ubezpieczenia finansowe, ubezpieczenia assistance, turystyczne, morskie, kolejowe i lotnicze.

W 3 kwartałach 2015 roku w segmencie ubezpieczeń masowych, nastąpił wzrost składki przypisanej brutto o 438 415 tys. zł (+9,0%) w stosunku do analogicznego okresu 2014 roku. Zmiana wynikała przede wszystkim z:

- wyższego przypisu składki w ubezpieczeniach komunikacyjnych (+10,6% r/r) jako efekt rozpoczęcia konsolidacji Link4 we wrześniu 2014 roku (z wyłączeniem składki pochodzącej z Link4 oraz reasekuracji portfela spółek zależnych wzrost jedynie o 0,6% r/r);
- wzrostu sprzedaży ubezpieczeń szkód spowodowanych żywiołami (+7,2%), w tym głównie ubezpieczeń mieszkań (PZU DOM) oraz budynków w gospodarstwach rolnych;
- wyższej składki z ubezpieczeń odpowiedzialności cywilnej (+7,1 %) - PZU DOM oraz PZU Firma.

Dane z rachunku zysków i strat - ub. masowe (ub. maj. i os.)	1 stycznia – 30 września 2015	1 stycznia – 30 września 2014	zmiana %
Składki ubezpieczeniowe przypisane brutto	5 299 708	4 861 293	9,0%
Składki zarobione netto	5 129 852	4 849 778	5,8%
Dochody z lokat	387 199	416 840	(7,1)%
Odszkodowania i świadczenia ubezpieczeniowe netto	(3 359 898)	(3 011 434)	11,6%
Koszty akwizycji	(1 013 470)	(885 429)	14,5%
Koszty administracyjne	(464 634)	(417 405)	11,3%
Prowizje reasekuracyjne i udziały w zyskach	(6 021)	(3 508)	x
Pozostałe	(119 339)	(111 501)	7,0%
Zysk (strata) z działalności operacyjnej	553 689	837 341	(33,9)%
wskaźnik kosztów akwizycji (z uwzględnieniem prowizji reasekuracyjnych) ¹⁾	19,9%	18,3%	1,6 p.p.
wskaźnik kosztów administracyjnych ¹⁾	9,1%	8,6%	0,5 p.p.
wskaźnik szkodowości ¹⁾	65,5%	62,1%	3,4 p.p.
wskaźnik mieszany (COR) ¹⁾	94,4%	89,0%	5,4 p.p.

¹⁾ wskaźniki liczone do składki zarobionej netto

Odszkodowania i świadczenia ubezpieczeniowe netto w okresie 9 miesięcy zakończonym 30 września 2015 roku wzrosły o 11,6% co przy wyższej składce zarobionej netto o 5,8% przekłada się na wzrost wskaźnika szkodowości o 3,4 p.p.

Zmiana ta kształtowana była przez:

- wzrost wartości odszkodowań i świadczeń w ubezpieczeniach komunikacyjnych (+15,8%; po wyłączeniu efektu Link4 +7,1%), głównie jako efekt wzrostu średniej wypłaty oraz wyższej dynamiki szkód zgłoszonych;
- wzrost w grupie ubezpieczeń świadczenia pomocy (ubezpieczenie assistance – Pomoc w drodze).

Powyższe negatywne zmiany zostały częściowo skompensowane przez niższy poziom szkód w grupie pozostałych szkód rzeczowych (m.in. w obowiązkowych dotowanych ubezpieczeniach rolnych).

Spadek dochodów z lokat alokowanych do segmentu masowego wyniósł 7,1% r/r, co podyktowane było niższym poziomem rynkowych stóp procentowych, jak również spadkiem kursu EUR wobec wzrostu w analogicznym okresie ubiegłego roku.

Koszty akwizycji w segmencie ubezpieczeń masowych wzrosły o 14,5% w porównaniu do 3 kwartałów 2014 roku, głównie w wyniku wzrostu pośrednich kosztów akwizycji oraz prowizji z reasekuracji czynnej (eliminowanej na poziomie skonsolidowanym). Dodatkowo odnotowano wzrost udziału prowizji w składce przypisanej będący efektem zmiany struktury sprzedaży produktów detalicznych oraz zmiany mix-u kanałów – działania około-sprzedażowe oraz wyższy poziom wznowień OC komunikacyjnego przez kanały prowizyjne.

Wzrost kosztów administracyjnych o 47 229 tys. zł (tj. o 11,3%) w porównaniu do 3 kwartałów 2014 roku, jako efekt wyższych kosztów związanych z wdrożeniem strategii dotyczącej rozwoju kluczowych obszarów Grupy PZU, w tym stworzenie ekosystemu budującego lojalność oraz zwiększającego zaangażowanie klientów, dzięki czemu PZU zamierza pozostać niekwestionowanym liderem wyznaczającym standardy dla rynku.

O spadku zysku z działalności operacyjnej w segmencie ubezpieczeń masowych o 283 652 tys. zł (-33,9%) w porównaniu do 3 kwartałów 2014 roku zdecydowało głównie pogorszenie rentowności w ubezpieczeniach komunikacyjnych (znaczący wzrost szkodowości) oraz ubezpieczeniach szkód spowodowanych żywiołami częściowo zniwelowane wzrostem wyniku w grupie ubezpieczeń pozostałych szkód rzeczowych (niższy poziom szkód w ubezpieczeniach rolnych).

14.3 Ubezpieczenia grupowe i indywidualnie kontynuowane – ubezpieczenia na życie

Wzrost składki przypisanej brutto o 111 870 tys. zł (+2,3%) wynikał przede wszystkim z:

- rozwoju ubezpieczeń grupowych ochronnych (wzrost średniej składki i liczby ubezpieczonych, w tym wysoki poziom nowej sprzedaży);

- pozyskania składki w ubezpieczeniach zdrowotnych zawieranych w formie grupowej (nowi klienci w ubezpieczeniach ambulatoryjnych oraz sprzedaż wariantów produktu lekowego);
- dosprzedaży ubezpieczeń dodatkowych oraz podwyższania sumy ubezpieczenia w produktach indywidualnie kontynuowanych.

Pozytywne efekty zostały częściowo skompensowane spadkiem składki w ubezpieczeniach unit-linked, który był efektem transferu umów PPE pracowników PZU do PPE prowadzonego przez TFI PZU.

Dane z rachunku zysków i strat - ubezpieczenia grupowe i indywidualnie kontynuowane	1 stycznia – 30 września 2015	1 stycznia – 30 września 2014	% zmiana
Składki ubezpieczeniowe przypisane brutto	5 010 182	4 898 312	2,3%
Ubezpieczenia grupowe (składka regularna)	3 557 236	3 465 177	2,7%
Ubezpieczenia indywidualnie kontynuowane (składka regularna)	1 452 946	1 433 135	1,4%
Składki zarobione netto	5 012 042	4 897 380	2,3%
Dochody z lokat	457 367	590 476	(22,5)%
Odszkodowania i świadczenia ubezpieczeniowe netto	(3 590 600)	(3 433 791)	4,6%
Zmiany stanu innych rezerw techniczno-ubezpieczeniowych na udziale własnym	26 331	(105 655)	x
Koszty akwizycji	(266 255)	(265 490)	0,3%
Koszty administracyjne	(419 731)	(390 317)	7,5%
Pozostałe	(46 363)	(16 435)	182,1%
Zysk (strata) z działalności operacyjnej	1 172 791	1 276 168	(8,1)%
Zysk (strata) z działalności operacyjnej z wyłączeniem efektu konwersji	1 110 634	1 219 535	(8,9)%
wskaźnik kosztów akwizycji ¹⁾	5,3%	5,4%	(0,1)p.p.
wskaźnik kosztów administracyjnych ¹⁾	8,4%	8,0%	0,4p.p.
marża wyniku z działalności operacyjnej z wyłączeniem efektu konwersji ¹⁾	22,2%	24,9%	(2,7)p.p.

¹⁾ wskaźniki liczone do składki przypisanej brutto

Dochody z działalności lokacyjnej składają się z dochodów alokowanych według cen transferowych oraz z dochodów w produktach o charakterze inwestycyjnym. W segmencie ubezpieczeń grupowych i indywidualnie kontynuowanych dochody z działalności lokacyjnej zmniejszyły się o 133 109 tys. zł zarówno w wyniku niższych dochodów w produktach typu unit-linked (na skutek wzrostu rentowności polskich obligacji skarbowych na całej długości krzywej dochodowości wobec spadków w porównywalnym okresie ubiegłego roku oraz słabszej koniunktury na GPW) jak i spadku dochodów alokowanych według cen transferowych jako efekt niższego poziomu rynkowych stóp procentowych, w oparciu o które oblicza się dochody portfeli replikujących zobowiązania ubezpieczeniowe.

Odszkodowania i świadczenia ubezpieczeniowe netto zamknęły się kwotą 3 590 600 tys. zł (wzrost o 4,6%). Zmiana była w szczególności rezultatem:

- w ubezpieczeniach ochronnych – silnego wzrostu w stosunku do ubiegłego roku częstości zgonów, potwierdzonego przez statystyki GUS dla całej populacji (głównie w pierwszej części roku);
- w krótkoterminowych produktach na życie i dożycie w kanale bancassurance (zarówno o charakterze depozytowym jak i strukturyzowanym) – wyższych wypłat z tytułu dożycia - zapadanie kolejnych transz produktu; bez wpływu na wynik - kompensowane zmianą rezerw techniczno-ubezpieczeniowych;
- wzrost wartości świadczeń zdrowotnych jako efekt dynamicznego rozwoju portfela produktów zdrowotnych;
- powyższe efekty częściowo zostały zniesione poprzez znacznie niższy poziom wypłat transferowych – w ubiegłym roku przeprowadzono transfer aktywów z polisy PPE pracowników PZU do PPE prowadzonego przez TFI PZU (kompensowane zmianą rezerwy matematycznej – neutralny wpływ na wynik).

Spadek innych rezerw techniczno-ubezpieczeniowych na udziale własnym wyniósł 26 331 tys. zł w porównaniu do wzrostu w roku ubiegłym o 105 655 tys. zł. Główna przyczyna to niższy wzrost rezerw w produktach indywidualnie kontynuowanych – wzrost częstości zgonów (zgon Klienta powoduje konieczność wypłaty świadczenia, ale jednocześnie uwalniana jest rezerwa techniczno-ubezpieczeniowa) oraz wzrost udziału wśród osób dochodzących do portfela produktu po modyfikacji umożliwiającego tworzenie niższych początkowych rezerw techniczno-ubezpieczeniowych. Dodatkowo

PZU Życie w ramach corocznego ustalania zasad możliwych indeksacji sum ubezpieczenia klientów w ubezpieczeniach kontynuowanych dokonał modyfikacji tych zasad od początku 2016 roku. Wpłynęło to pozytywnie na poziom rezerw techniczno-ubezpieczeniowych w tym portfelu. Również w krótkoterminowych produktach na życie i dożycie w kanale *bancassurance* (zarówno o charakterze depozytowym jak i strukturyzowanym) miał miejsce wyższy spadek rezerw niż w roku ubiegłym – wypłaty z tytułu wygasania kolejnych transz produktu przy braku sprzedaży nowych umów. Ponadto na wielkość rezerw wpływ miało nieco większe tempo konwersji polis umów wieloletnich na roczne umowy odnawialne w ubezpieczeniach grupowych typ P. W rezultacie, uwolnionych zostało 62 157 tys. zł rezerw, czyli o 5 524 tys. zł więcej niż w analogicznym okresie 2014 roku. Jednocześnie w produkcie III filaru emerytalnego PPE zanotowano w bieżącym roku wzrost rezerw w porównaniu do znaczącego spadku w roku ubiegłym, czego przyczyną był transfer aktywów z polisy PPE pracowników PZU do PPE prowadzonego przez TFI PZU.

Koszty akwizycji w segmencie ubezpieczeń grupowych i indywidualnie kontynuowanych w ciągu trzech kwartałów 2015 roku wyniosły 266 255 tys. zł i wzrosły w stosunku do analogicznego okresu ubiegłego roku o 765 tys. zł (0,3%). Czynniki determinujące podniesienie się poziomu bezpośrednich i pośrednich kosztów akwizycji była wysoka sprzedaż umów dodatkowych do ubezpieczeń kontynuowanych ochronnych (wynagrodzenie pośredników, koszt wysyłki ofert do Klientów oraz związane z tym koszty pośrednie), a w ubezpieczeniach zdrowotnych dynamiczny rozwój portfela umów. Jednocześnie koncentracja sieci sprzedaży na akwizycji produktów indywidualnych ograniczyła koszty wsparcia alokowane do produktów grupowych ochronnych.

Wyższe o 29 414 tys. zł (+7,5%) koszty administracyjne w trakcie 3 kwartałów 2015 roku w porównaniu do analogicznego okresu 2014 roku wynikały przede wszystkim z wydatków związanych z wdrożeniem strategii 3.0 dotyczącej rozwoju kluczowych obszarów Grupy PZU, w tym stworzenie ekosystemu budującego lojalność oraz zwiększającego zaangażowanie klientów, dzięki czemu PZU zamierza pozostać niekwestionowanym liderem wyznaczającym standardy dla rynku.

Spadek rok do roku wyniku w pozycji pozostałe przychody i koszty o 29 928 tys. zł wynikał z dokonania odpisu na Fundusz Prewencyjny (brak odpisu w roku ubiegłym; koszt wg PSR – eliminowany podczas konsolidacji wyniku) oraz wyższych kosztów związanych z finansowaniem składki przez PZU Życie (wyższa sprzedaż ubezpieczeń dodatkowych do ubezpieczeń indywidualnie kontynuowanych na warunkach promocyjnych).

Zysk z działalności operacyjnej w segmencie ubezpieczeń grupowych i kontynuowanych w trakcie trzech kwartałów 2015 roku spadł w porównaniu z analogicznym okresem 2014 roku o 103 377 tys. zł (-8,1%) do 1 172 791 tys. zł. Zysk z działalności operacyjnej z wyłączeniem efektu konwersji umów długoterminowych na kontrakty odnawialne w ubezpieczeniach grupowych typ P spadł rok do roku o 108 901 tys. zł (-8,9%) - głównie na skutek wyższej szkodowości portfela ochronnego w wyniku wzrostu częstości zgonów.

14.4 Ubezpieczenia indywidualne – ubezpieczenia na życie

Składka przypisana wg rodzaju płatności - ubezpieczenia indywidualne	1 stycznia – 30 września 2015	1 stycznia – 30 września 2014	% zmiana
Składka regularna	376 124	343 646	9,5%
Składka jednorazowa	577 949	604 225	(4,3)%
Razem	954 073	947 871	0,7%

Wzrost składki przypisanej brutto w stosunku do 9 miesięcy 2014 roku o 6 202 tys. zł (+0,7%) był rezultatem:

- wyższych średnich wpłat na rachunki IKE;
- rekordowych subskrypcji produktu strukturyzowanego w kanale własnym;
- wysokiej sprzedaży produktów ochronnych – efekt zmian systemu prowizyjnego oraz uatrakcyjnienia oferty poprzez wprowadzenie nowego dodatku Pomoc od Serca.

Negatywny efekt przyniosło wycofanie ze sprzedaży produktu oszczędnościowego z elementem ochronnym o składce regularnej Plan na Życie oraz brak w bieżącym roku sprzedaży produktów strukturyzowanych i depozytowych we współpracy z bankami. Ograniczeniu uległ również poziom nowego biznesu produktów typu *unit-linked* oferowanych w kanale *bancassurance*.

Dane z rachunku zysków i strat - ubezpieczenia indywidualne	1 stycznia – 30 września 2015	1 stycznia – 30 września 2014	% zmiana
Składki ubezpieczeniowe przypisane brutto	954 073	947 871	0,7%
Składki zarobione netto	956 594	950 707	0,6%
Dochody z lokat	128 923	273 597	(52,9)%
Odszkodowania i świadczenia ubezpieczeniowe netto	(584 002)	(445 598)	31,1%
Zmiany stanu innych rezerw techniczno-ubezpieczeniowych na udziale własnym	(221 694)	(517 629)	(57,2)%
Koszty akwizycji	(93 958)	(93 464)	0,5%
Koszty administracyjne	(43 097)	(37 657)	14,4%
Pozostałe	(3 277)	(1 139)	187,7%
Zysk (strata) z działalności operacyjnej	139 489	128 817	8,3%
wskaźnik kosztów akwizycji ¹⁾	9,8%	9,9%	(0,1)p.p.
wskaźnik kosztów administracyjnych ¹⁾	4,5%	4,0%	0,5p.p.
marża wyniku z działalności operacyjnej ¹⁾	14,6%	13,6%	1,0p.p.

¹⁾ wskaźniki liczone do składki przypisanej brutto

Dochody z działalności lokacyjnej składają się z dochodów alokowanych według cen transferowych oraz z dochodów z produktów o charakterze inwestycyjnym. W segmencie ubezpieczeń indywidualnych spadły one rok do roku o 144 674 tys. zł głównie ze względu na zanotowane straty w produktach o charakterze inwestycyjnym – efekt słabszej koniunktury zarówno na rynku akcyjnym jak i dłużnym, co w największym stopniu wpłynęło na obniżenie stóp zwrotu funduszy w produktach unit-linked w kanale bancassurance. Dochody z produktów o charakterze inwestycyjnym zawierają również przychód z tytułu opłaty za zarządzanie, który notuje istotny wzrost w stosunku do analogicznego okresu 2014 roku, co jest wynikiem stałego wzrostu wartości aktywów netto. Dochody alokowane według cen transferowych pozostały na poziomie zbliżonym do porównywalnego okresu ubiegłego roku.

Wartość odszkodowań i świadczeń ubezpieczeniowych netto ukształtowała się na poziomie 584 002 tys. zł, tj. przyrosły one o 31,1% w porównaniu z analogicznym okresem 2014 roku. Do ich wzrostu przyczynił się wyższy poziom wypłat z tytułu dożycia w produktach strukturyzowanych w kanale *bancassurance* oraz terminowych ochronnych (zapadanie kolejnych tranz produktów), a także zwiększenie wartości całkowitych wykupów umów w produktach typu *unit-linked* sprzedawanych w kanałach własnych (wycofanie się przez PZU z pobierania opłat za wcześniejszy wykup w produkcie Plan na Życie) oraz w kanale bankowym (wzrost wielkości portfela rok do roku). Negatywny wpływ tych czynników na wynik operacyjny (za wyjątkiem braku opłat za wcześniejszy wykup) kompensowany był adekwatną zmianą rezerw techniczno-ubezpieczeniowych.

Wzrost stanu innych rezerw techniczno-ubezpieczeniowych na udziale własnym był niższy niż w roku ubiegłym o 295 935 tys. zł. Zmiana ta wiązała się ze znacznie niższymi wzrostami rezerw w bankowych produktach *unit-linked* głównie na skutek zanotowanej w bieżącym okresie straty na działalności lokacyjnej oraz wzrostu poziomu wykupów. Dodatkowe czynniki to spadki rezerw w produktach strukturyzowanych w kanale *bancassurance* na skutek braku w bieżącym roku sprzedaży tych produktów przy jednoczesnym wzroście poziomu wypłat z tytułu dożycia polis oraz analogicznie w produkcie oszczędnościowym z elementem ochronnym o składce regularnej Plan na Życie (wycofanie ze sprzedaży oraz rezygnacja z pobierania opłat za wcześniejszy wykup prowadząca do wzrostu wartości wykupów).

Niewielkie zwiększenie kosztów akwizycji w tym segmencie (wzrost o 494 tys. zł, tj. o 0,5%) wynikało przede wszystkim ze wzrostu kosztu prowizji własnej sieci agencyjnej jako efekt modyfikacji systemu wynagrodzeń, a w przypadku ubezpieczeń typu *unit-linked* w kanale *bancassurance* również ze zmiany warunków umowy i wzrostu wartości aktywów od których uzależniona jest część wynagrodzenia banku. Efekty te zostały częściowo zniwelowane niższą prowizją sprzedażową na skutek wycofania ze sprzedaży produktu oszczędnościowego z elementem ochronnym o składce regularnej Plan na Życie.

Koszty administracyjne w trakcie 9 miesięcy 2015 roku wzrosły o 5 440 tys. zł (+14,4%) w porównaniu do analogicznego okresu 2014 roku przede wszystkim jako efekt wydatków związanych z wdrożeniem strategii 3.0 dotyczącej rozwoju kluczowych obszarów Grupy PZU tj. Obszaru Klienta Detalicznego (w tym MSP), dystrybucji oraz wsparcia operacyjnego, w tym zwiększenia zaangażowania sieci agencyjnej w podwyższanie jakości obsługi produktów indywidualnych oraz zwiększenia wydatków marketingowych.

Spadek rok do roku wyniku w pozycji pozostałe przychody i koszty o 2 138 tys. zł wynikał z dokonania odpisu na Fundusz Prewencyjny (brak odpisu w roku ubiegłym; koszt wg PSR - eliminowany podczas konsolidacji wyniku).

Wynik operacyjny segmentu wzrósł w porównaniu z ubiegłym rokiem o 10 672 tys. zł do poziomu 139 489 tys. zł głównie w efekcie wzrostu poziomu portfela tego segmentu oraz pozytywnego wyniku generowanego na produktach o charakterze inwestycyjnym, w szczególności z tytułu udziału w opłacie za zarządzanie.

14.5 Inwestycje

Wynik netto na działalności inwestycyjnej Grupy PZU w okresie 9 miesięcy 2015 roku spadł o 36,4% w porównaniu do wyniku osiągniętego w porównywalnym okresie roku ubiegłego.

Wyniki na działalności inwestycyjnej	1 stycznia - 30 września 2015	1 stycznia - 30 września 2014	zmiana %
Instrumenty kapitałowe	194 294	200 658	(3,2)%
Odsetkowe aktywa finansowe	1 202 490	1 947 254	(38,2)%
Nieruchomości inwestycyjne	64 083	32 999	94,2%
Instrumenty pochodne	(57 394)	62 999	x
Należności	(49 456)	(63 614)	x
Pozostałe	33 542	1 014	x
Razem	1 387 559	2 181 310	(36,4)%

W okresie 3 kwartałów 2015 roku wynik netto z działalności inwestycyjnej Grupy PZU wyniósł 1 387 559 tys. zł wobec 2 181 310 tys. zł w analogicznym okresie 2014 roku (spadek o 36,4%). Spadek wynika przede wszystkim z:

- niższej wyceny odsetkowych aktywów finansowych przede wszystkim na skutek wzrostów rentowności polskich obligacji skarbowych na całej długości krzywej dochodowości wobec spadków w porównywalnym okresie roku ubiegłego;
- gorszej koniunktury na rynkach kapitałowych (spadek indeksu WIG o 3,1% w okresie 3 kwartałów 2015 roku w porównaniu do wzrostu o 7,0% w analogicznym okresie 2014 roku);
- gorszych wyników osiągniętych na instrumentach pochodnych, które nabywane są głównie w portfelach handlowych w celu odpowiedniego zarządzania ryzykiem.

Ponadto, w wynikach na działalności inwestycyjnej w III kwartale 2015 roku ujęto jednorazowy zysk ze sprzedaży spółki PZU Litwa w wysokości 166 971 tys. zł (wpływ na wynik netto 134 515 tys. zł). Transakcja ta została przeprowadzona w związku z rozszerzeniem działalności w krajach bałtyckich poprzez nabycie liderów na rynkach litewskim i łotewskim, celem realizacji warunków dotyczących zgody litewskiego organu antymonopolowego na nabycie spółki Lietuvos Draudimas.

Wynik netto z działalności inwestycyjnej nie obejmuje kosztów finansowych związanych głównie z transakcjami sell-buy-back oraz emisją własnych dłużnych papierów wartościowych. W ciągu 9 miesięcy 2015 roku koszty te wyniosły 61 742 tys. zł i były niższe niż w porównywalnym okresie ubiegłego roku o 66 976 tys. zł w szczególności na skutek ujęcia dodatnich różnic kursowych od własnych dłużnych papierów wartościowych denominowanych w euro.

Koszty finansowe	1 stycznia - 30 września 2015	1 stycznia - 30 września 2014	zmiana %
Transakcje sell-buy-back	52 680	81 742	(35,6)%
Własne dłużne papiery wartościowe, w tym:	12 201	38 123	(68,0)%
Różnice kursowe od własnych dłużnych papierów wartościowych	(12 031)	30 235	x
Pozostałe	(3 139)	8 853	x
Razem	61 742	128 718	(52,0)%

Dochody w segmencie Inwestycje w ciągu trzech kwartałów 2015 roku spadły o 221 055 tys. zł w porównaniu do analogicznego okresu ubiegłego roku.

Wyniki na działalności inwestycyjnej - podział na segmenty	1 stycznia - 30 września 2015	1 stycznia - 30 września 2014	zmiana %
Segment Inwestycje (operacje na zewnątrz)	395 855	616 910	(35,8)%
Segmenty działalności ubezpieczeniowej (PZU / PZU Życie / Link4)	1 064 735	1 382 903	(23,0)%
Pozostałe segmenty i korekty	(73 031)	181 497	x
Razem	1 387 559	2 181 310	(36,4)%

Na koniec września 2015 roku wartość portfela lokat⁴ Grupy PZU wynosiła 53 214 037 tys. zł wobec 53 958 697 tys. zł na koniec 2014 roku.

Działalność inwestycyjna Grupy PZU prowadzona jest zgodnie z wymogami ustawowymi przy zachowaniu odpowiedniego stopnia bezpieczeństwa, płynności i rentowności, dlatego też dłużne rządowe papiery wartościowe stanowiły ponad 60% portfela lokat zarówno na dzień 30 września 2015 roku jak i 31 grudnia 2014 roku.

Spadek udziału nieruchomości inwestycyjnych wynika z przeznaczenia do sprzedaży części portfela z tytułu osiągnięcia przewidywanego horyzontu inwestycyjnego. Obecnie wydzielona część tego portfela jest prezentowana w kategorii aktywów przeznaczonych do sprzedaży.

Istotny udział instrumentów rynku pieniężnego (transakcje reverse repo i lokaty terminowe w instytucjach kredytowych) spowodowany był m.in przez zawieranie transakcji na rynku międzybankowym w celu zwiększenia efektywności prowadzonej działalności inwestycyjnej i dostosowania portfeli lokat do ich benchmarków.

Portfel lokat	30 września 2015	31 grudnia 2014
Instrumenty kapitałowe, w tym:	7 475 747	6 496 459
Instrumenty kapitałowe dla których można określić wartość godziwą - notowane	4 051 850	3 373 935
Instrumenty kapitałowe dla których można określić wartość godziwą - pozostałe	3 420 763	3 119 366
Instrumenty kapitałowe, dla których nie można określić wartości godziwej	3 134	3 158
Odsetkowe aktywa finansowe, w tym:	48 291 876	49 717 114
Dłużne papiery wartościowe - rządowe	34 682 261	34 201 588
Dłużne papiery wartościowe - pozostałe	3 931 815	3 811 600
Transakcje reverse repo i lokaty terminowe w instytucjach kredytowych	7 824 538	9 393 954
Pożyczki	1 853 262	2 309 972
Nieruchomości inwestycyjne	1 705 027	2 236 062
Instrumenty pochodne (wartość netto)	(123 031)	(79 441)
Zobowiązania z tytułu transakcji Sell Buy Back	(4 135 582)	(4 411 497)
Razem	53 214 037	53 958 697

⁴ Portfel lokat obejmuje aktywa finansowe (łącznie z kontraktami inwestycyjnymi), nieruchomości inwestycyjne oraz zobowiązania finansowe (ujemna wycena instrumentów pochodnych oraz zobowiązania z tytułu transakcji *sell-buy-back*).

14.6 Ubezpieczenia emerytalne

Dane z rachunku zysków i strat - segment emerytalny	1 stycznia – 30 września 2015	1 stycznia – 30 września 2014	% zmiana
Przychody z działalności podstawowej jednostek nieubezpieczeniowych	87 268	236 915	(63,2)%
Koszty akwizycji i obsługi	(2 042)	(5 590)	(63,5)%
Koszty administracyjne	(29 747)	(63 559)	(53,2)%
Pozostałe	6 241	9 452	(34,0)%
Zysk/strata z działalności operacyjnej	61 720	177 218	(65,2)%

Przychody z tytułu opłat i prowizji w segmencie ubezpieczeń emerytalnych za 3 kwartały 2015 roku i za 3 kwartały 2014 roku wyniosły odpowiednio 87 268 tys. zł i 236 915 tys. zł. Zmiana o -149 647 tys. zł (-63,2%) wynikała głównie z ustawowych zmian dotyczących przeniesienia od lutego 2014 roku do ZUS części dłużnej aktywów OFE odpowiadających wartości 51,5% jednostek rozrachunkowych zapisanych na rachunku każdego członka OFE PZU, obniżenia opłaty od składek z 3,5% do poziomu 1,75%, likwidacji części dodatkowej Funduszu Gwarancyjnego administrowanego przez OFE, jak również wprowadzenia dobrowolności odprowadzania części przyszłych składek emerytalnych do OFE oraz mechanizmu tzw. „suwaka” (na 10 lat przed osiągnięciem wieku emerytalnego przez danego ubezpieczonego, co miesiąc na subkonto w ZUS przekazywana jest określona wartość środków zgromadzonych na rachunku członka OFE).

Koszty akwizycji i obsługi były niższe o 3 548 tys. zł (-63,5%) głównie z uwagi na prowadzone działania informacyjne w 2014 roku.

Koszty administracyjne PTE PZU spadły o 33 812 tys. zł (-53,2%). Główny wpływ na odchylenie miała dopłata do Funduszu Gwarancyjnego administrowanego przez KDPW w I kwartale 2014 roku wynikająca z ustawowego wzrostu wymaganego poziomu środków z 0,1% do 0,3% wartości aktywów netto. Łączna różnica w kosztach z tytułu dopłat do Funduszu pomiędzy okresem 3 kwartałów 2015 roku a 3 kwartałów 2014 roku wyniosła -20 306 tys. zł. Obniżenie stawki za obsługę pojedynczych rejestrów od początku roku 2015 oraz rezygnacja z wynagrodzenia dodatkowego dla Agenta Transferowego, w związku ze spełnieniem założeń dotyczących podniesienia jakości świadczonych usług, spowodowały zmniejszenie kosztów obsługi rachunków członków OFE przez Agenta Transferowego (-8 791 tys. zł). Ponadto, zmniejszyły się opłaty od składek dla ZUS (-3 324 tys. zł) z uwagi na ustawowe obniżenie stawki z 0,8% do 0,4%.

Spadek zysku z działalności operacyjnej o 115 498 tys. zł r/r głównie wynikał z wyższych przychodów jednorazowych w roku ubiegłym w postaci środków z likwidacji części dodatkowej Funduszu Gwarancyjnego (zwrot w wysokości 132 267 tys. zł).

Na koniec III kwartału 2015 roku członkami OFE PZU było 2 214 tys. osób, co stanowiło 13,4% ogólnej liczby członków otwartych funduszy emerytalnych i uplasowało OFE PZU pod tym względem na 3 miejscu na rynku. W stosunku do stanu na koniec września roku ubiegłego, liczba członków OFE PZU zmalała o 17,1 tys. tj. 0,8%, podczas gdy ogólna liczba członków wszystkich OFE spadła r/r o 0,6%.

Na koniec września 2015 roku łączna wartość aktywów netto wszystkich OFE na rynku wyniosła 145,4 mld zł i spadła o 8,6% w stosunku do końca września 2014 roku. Aktywa OFE PZU spadły w tym okresie o 9,8%, do poziomu 19,1 mld zł. W okresie od stycznia do września 2015 roku ZUS przekazał do OFE PZU 225,2 mln zł składek brutto, ponad 75,5% mniej niż w analogicznym okresie 2014 roku co było spowodowane zmianami ustawowymi (począwszy od składek za lipiec 2014 ZUS przekazuje je tylko dla osób które złożyły oświadczenia). W tzw. „suwaku” OFE PZU przekazało do ZUS 513,7 mln zł. Stopa zwrotu OFE PZU w okresie 9 miesięcy 2015 roku wyniosła -0,5%.

14.7 Ukraina

Dane z rachunku zysków i strat - segment Ukraina - ubezpieczenia majątkowe i na życie razem	1 stycznia – 30 września 2015	1 stycznia – 30 września 2014	zmiana %
Składki ubezpieczeniowe przypisane brutto	116 370	122 597	(5,1)%
Składki zarobione netto	77 185	100 334	(23,1)%
Dochody z lokat	32 140	24 275	32,4%
Odszkodowania i świadczenia ubezpieczeniowe netto	(59 594)	(67 875)	(12,2)%
Koszty akwizycji	(33 689)	(38 300)	(12,0)%
Koszty administracyjne	(14 895)	(19 597)	(24,0)%
Zysk (strata) z działalności operacyjnej	1 147	(1 163)	x
Pozostałe przychody operacyjne	6 229	11 695	(46,7)%
Pozostałe koszty operacyjne	(2 354)	(4 104)	(42,6)%
kurs walutowy UAH w PLN	0,1742	0,2729	(36,2)%
Ubezpieczenia majątkowe i pozostałe osobowe			
wskaźnik kosztów akwizycji ¹⁾	42,3%	36,6%	5,7p.p.
wskaźnik kosztów administracyjnych ¹⁾	21,7%	22,9%	(1,2)p.p.
wskaźnik szkodowości ¹⁾	46,9%	43,0%	3,9p.p.
wskaźnik mieszany (COR) ¹⁾	110,8%	102,4%	8,4p.p.
Ubezpieczenia na życie			
wskaźnik kosztów akwizycji ²⁾	46,5%	42,1%	4,4p.p.
wskaźnik kosztów administracyjnych ²⁾	13,3%	11,6%	1,7p.p.
wskaźnik szkodowości ²⁾	150,5%	126,4%	24,1p.p.
marża wyniku z działalności operacyjnej ²⁾	9,2%	(20,7)%	29,9p.p.

¹⁾ wskaźniki liczone do składki zarobionej netto

²⁾ wskaźniki liczone do składki przypisanej brutto

W ramach działalności na Ukrainie, Grupa PZU oferuje ubezpieczenia majątkowe i pozostałe osobowe oraz ubezpieczenia na życie poprzez spółki: PZU Ukraine i PZU Ukraine Life.

Ujemna dynamika składki przypisanej brutto (-5,1%) wynikała z deprecjacji kursu. Natomiast, na skutek m.in. reorientacji klientów w stronę spółek z udziałem kapitału zachodniego oraz podwyższenia cen urzędowych w obowiązkowych ubezpieczeniach komunikacyjnych, w walucie oryginalnej składka przypisana brutto w ubezpieczeniach majątkowych i pozostałych osobowych wzrosła o 58,4% a w ubezpieczeniach na życie o 18,5%. W walucie oryginalnej odnotowano wzrost dynamiki sprzedaży w większości kanałów:

- w ubezpieczeniach majątkowych i pozostałych osobowych – we wszystkich kanałach - korporacyjnym (+80,2%), agencyjnym (+56,4%), bezpośrednim (+52,4%) oraz alternatywnym (+39,4%);
- w ubezpieczeniach na życie – bancassurance (+38,0%), brokerskim (+21,4%) oraz korporacyjnym (+5,7%), odnotowując jednakże ujemną dynamikę w kanale agencyjnym (-14,4%).

W okresie 3 kwartałów 2015 roku zanotowano dodatni wynik z działalności operacyjnej na poziomie segmentu 1 147 tys. zł. Natomiast wynik brutto (powiększony o pozostałe przychody i koszty operacyjne) ukształtował się na poziomie 5 022 tys. zł. Wynik inwestycyjny netto wyniósł 32 140 tys. zł i był wyższy o 7 865 tys. zł w porównaniu do analogicznego okresu ubiegłego roku. Przy czym na skutek deprecjacji kursu UAH, m.in. wobec PLN (o 36,2%), w ubezpieczeniach na życie, gdzie znaczna część produktów ubezpieczeniowych jak i lokat na ryzyko zakładu jest uzależniona od kursu dolara amerykańskiego, dochody z lokat wzrosły o 9 540 tys. zł. W okresie 3 kwartałów 2015 roku, na skutek deprecjacji waluty, jedynie nieznacznie obniżono wskaźnik kosztów administracyjnych (o 0,2 p.p.) w porównaniu do analogicznego okresu roku ubiegłego. Jednocześnie, w ubezpieczeniach majątkowych i pozostałych osobowych, zanotowano wyższy poziom kosztów akwizycji na skutek zmiany mixu produktowego (na rzecz zwiększenia sprzedaży ubezpieczeń majątkowych, komunikacyjnych i turystycznych charakteryzujących się wyższymi obciążeniami pozyskiwanej sprzedaży).

14.8 Kraje bałtyckie

Dane z rachunku zysków i strat - segment Kraje Bałtyckie	1 stycznia – 30 września 2015	1 stycznia – 30 września 2014	zmiana %
Składki ubezpieczeniowe przypisane brutto	914 104	287 855	217,6%
Składki zarobione netto	851 302	248 117	243,1%
Dochody z lokat	14 605	11 159	30,9%
Odszkodowania i świadczenia ubezpieczeniowe netto	(534 097)	(157 661)	238,8%
Koszty akwizycji	(195 736)	(56 495)	246,5%
Koszty administracyjne	(110 895)	(32 279)	243,6%
Zysk (strata) z działalności operacyjnej	25 179	12 841	96,1%
Pozostałe przychody operacyjne	10 670	4 589	132,5%
Pozostałe koszty operacyjne	(22 797)	(22 808)	(0,0)%
kurs walutowy EUR w PLN	4,1585	4,1803	(0,5)%
Ubezpieczenia majątkowe i pozostałe osobowe			
wskaźnik kosztów akwizycji ¹⁾	22,6%	21,6%	1,0p.p.
wskaźnik kosztów administracyjnych ¹⁾	13,2%	13,5%	(0,3)p.p.
wskaźnik szkodowości ¹⁾	62,7%	62,4%	0,3p.p.
wskaźnik mieszany (COR) ¹⁾	98,5%	97,6%	0,9p.p.
Ubezpieczenia na życie			
wskaźnik kosztów akwizycji ²⁾	32,7%	32,1%	0,6p.p.
wskaźnik kosztów administracyjnych ²⁾	9,6%	9,0%	0,6p.p.
wskaźnik szkodowości ²⁾	62,6%	72,3%	(9,7)p.p.
marża wyniku z działalności operacyjnej	(4,3)%	1,2%	(5,5)p.p.

¹⁾ wskaźniki liczone do składki zarobionej netto

²⁾ wskaźniki liczone do składki przypisanej brutto

W ramach działalności w krajach bałtyckich, Grupa PZU oferuje ubezpieczenia majątkowe i pozostałe osobowe oraz ubezpieczenia na życie. Ubezpieczenia majątkowe i pozostałe osobowe oferowane są poprzez nabyte w 2014 roku podmioty: Lietuvos Draudimas – lidera rynku litewskiego (nabycie miało miejsce 1 listopada 2014 roku), AAS Balta – lidera rynku łotewskiego (przejęcie nastąpiło 1 lipca 2014 roku) oraz estoński oddział Lietuvos Draudimas (od 1 listopada 2014 roku). Ubezpieczenia na życie sprzedawane są przez spółkę UAB PZU Lietuva Gyvybes Draudimas. Udział w litewskim rynku ubezpieczeń majątkowych i pozostałych osobowych wyniósł na koniec III kwartału 31,0%, w ubezpieczeniach na życie 4,7%. Udział w rynku estońskim wyniósł 13,8%, natomiast w I półroczu udział w rynku łotewskim wyniósł 26,8%.

W związku z rozszerzeniem działalności w krajach bałtyckich oraz transakcją nabycia liderów na rynkach litewskim i łotewskim, PZU, celem realizacji warunków dotyczących zgody litewskiego organu antymonopolowego na nabycie Lietuvos Draudimas, w lutym 2015 roku podpisał umowę sprzedaży PZU Litwa. Transakcja sprzedaży została zrealizowana 30 września 2015 roku. Tym samym, w wynikach segmentu Kraje bałtyckie do dnia 30 września 2015 prezentowana była składka nie tylko nowonabytych spółek ale również PZU Litwa. Z kolei dane za analogiczny okres roku ubiegłego zawierają wyniki spółek od momentu ich nabycia.

W okresie 3 kwartałów br. w segmencie Kraje bałtyckie została zgromadzona składka w wysokości 914 104 tys. zł, w tym obejmowała 720 385 tys. zł z nabytych w ubiegłym roku spółek, z czego:

- 43,2% to składka wypracowana przez Lietuvos Draudimas – w znacznej części dotycząca ubezpieczeń komunikacyjnych oraz majątkowych;
- 22,5% składka zebrana na Łotwie - dotycząca przede wszystkim ubezpieczeń komunikacyjnych, majątkowych oraz zdrowotnych;
- 17,8% to składka zgromadzona przez PZU Litwa na Litwie – w porównaniu do roku ubiegłego nastąpił spadek o 3,4%;
- 13,1% to składka uzyskana w Estonii – w głównej mierze dotycząca ubezpieczeń komunikacyjnych i majątkowych;
- 3,4% z ubezpieczeń na życie.

Wynik z działalności operacyjnej wyniósł 25 179 tys. zł i był wyższy w porównaniu do analogicznego okresu roku ubiegłego o 12 338 tys. zł, w szczególności dzięki pozytywnym wynikom wygenerowanym przez nowonabyte spółki. Wynik netto z działalności inwestycyjnej wyniósł 14 605 tys. zł i był o 3 446 tys. zł wyższy niż w ubiegłym roku - wynik nowozakupionych podmiotów wyniósł 8 244 tys. zł. Wskaźnik szkodowości segmentu ukształtował się na poziomie niższym o 0,8 p.p. w porównaniu do analogicznego okresu ubiegłego roku i wyniósł 62,7%. Odszkodowania i świadczenia osiągnęły poziom 534 097 tys. zł, przy czym udział odszkodowań i świadczeń spółek zakupionych w 2014 roku w odszkodowaniach i świadczeniach razem wyniósł 77,4%. Wskaźnik kosztów akwizycji pozostał na poziomie zbliżonym do 3 kwartałów ubiegłego roku i wyniósł 23,0%. Suma kosztów akwizycji wyniosła 195 736 tys. zł, w tym 150 868 tys. zł (tj. 77,1%) stanowiły koszty akwizycji poniesione przez przejęte w 2014 roku spółki. W konsekwencji przejęć jakie miały miejsce w 2014 roku koszty administracyjne również znacząco wzrosły i osiągnęły poziom 110 895 tys. zł, przy czym koszty nowo nabytych spółek wyniosły 83 300 tys. zł.

14.9 Kontrakty inwestycyjne

W sprawozdaniu skonsolidowanym kontrakty inwestycyjne ujmowane są zgodnie z wymogami MSR 39.

Wyniki segmentu kontrakty inwestycyjne prezentowane są według Polskich Standardów Rachunkowości, co oznacza, iż ujęto m.in. składki przypisane brutto, wypłacone świadczenia oraz zmianę rezerw techniczno – ubezpieczeniowych. Powyższe kategorie są eliminowane na poziomie skonsolidowanym.

Wolumeny pozyskane z kontraktów inwestycyjnych wg rodzaju płatności	1 stycznia – 30 września 2015	1 stycznia – 30 września 2014	% zmiana
Składka regularna	34 254	24 925	37,4%
Składka jednorazowa	70 840	305 372	(76,8)%
Razem	105 094	330 297	(68,2)%

Składka przypisana brutto pozyskana z kontraktów inwestycyjnych w trakcie III kwartałów 2015 roku spadła o 225 203 tys. zł (-68,2%) w porównaniu do analogicznego okresu 2014 roku do poziomu 105 094 tys. zł. Zmiany w zakresie składki przypisanej brutto wynikały przede wszystkim z:

- niższej sprzedaży krótkoterminowych produktów na życie i dożycie w kanałach własnych;
- wycofania z oferty krótkoterminowych produktów na życie i dożycie w kanale bancassurance.

W obu przypadkach przyczyną była niska opłacalność tego rodzaju umów dla Klientów po spadku rynkowych stóp procentowych do rekordowo niskich poziomów oraz wprowadzeniu podatku od dochodów kapitałowych dla tego rodzaju polis.

Dane z rachunku zysków i strat - kontrakty inwestycyjne	1 stycznia – 30 września 2015	1 stycznia – 30 września 2014	% zmiana
Składki ubezpieczeniowe przypisane brutto	105 094	330 297	(68,2)%
Ubezpieczenia grupowe	2 186	44 093	(95,0)%
Ubezpieczenia indywidualne	102 908	286 204	(64,0)%
Składki zarobione netto	105 090	330 340	(68,2)%
Dochody z lokat	11 288	40 089	(71,8)%
Odszkodowania i świadczenia ubezpieczeniowe netto	(562 246)	(1 226 897)	(54,2)%
Zmiany stanu innych rezerw techniczno-ubebezpieczeniowych na udziale własnym	463 155	892 901	(48,1)%
Koszty akwizycji	(7 523)	(13 434)	(44,0)%
Koszty administracyjne	(6 548)	(7 094)	(7,7)%
Pozostałe	(423)	(531)	(20,3)%
Zysk (strata) z działalności operacyjnej	2 793	15 374	(81,8)%
marża wyniku z działalności operacyjnej ¹⁾	2,7%	4,7%	(2,0)p.p.

¹⁾ wskaźniki liczone do składki przypisanej brutto

Dochody z działalności lokacyjnej w segmencie kontraktów inwestycyjnych pogorszyły się o 28 801 tys. zł głównie na skutek słabszej koniunktury zarówno na rynku akcyjnym jak i dłużnym, co w największym stopniu wpłynęło na obniżenie stóp zwrotu funduszy w produkcie unit-linked w kanale bancassurance, jak również na skutek zmniejszenia stanu lokat w krótkoterminowych produktach na życie i dożycie.

Wartość odszkodowań i świadczeń ubezpieczeniowych netto spadła rok do roku na skutek znacznie niższego poziomu wypłat z tytułu dożycia w krótkoterminowych produktach na życie i dożycie w kanale *bancassurance* (w ubiegłym roku zapadły transze o dużej wartości; znacznie niższa sprzedaż w kolejnych okresach). Ukształtowały się one na poziomie 562 246 tys. zł, czyli były o 54,2% niższe niż w poprzednim roku. Jednocześnie powyżej opisany efekt nie ma wpływu na wynik z działalności operacyjnej z uwagi na zmianę wartości rezerw techniczno-ubezpieczeniowych w analogicznej wysokości.

Niższy niż w roku ubiegłym spadek stanu rezerw techniczno-ubezpieczeniowych na udziale własnym. Wyniósł on w okresie 3 kwartałów 2015 roku 463 155 tys. zł wobec 892 901 tys. zł w poprzednim roku. Różnica wynikała głównie ze zmian w portfelu krótkoterminowych ubezpieczeń na życie i na dożycie o charakterze inwestycyjnym w kanale *bancassurance*, tj. znaczący spadek poziomu dożyć umów wraz z wycofaniem produktu ze sprzedaży.

Koszty akwizycji ukształtowały się na poziomie 7 523 tys. zł, czyli były o 44,0% niższe niż w poprzednim roku. Był to efekt znacznego ograniczenia sprzedaży oraz spadku wartości aktywów w produktach typu *unit-linked* w kanale *bancassurance* (część wynagrodzenia dla banku jest uzależniona od poziomu aktywów), a dodatkowo również spadku zaangażowania sieci własnej w sprzedaż krótkoterminowych ubezpieczeń na życie i na dożycie o charakterze inwestycyjnym.

Ograniczona została wartość kosztów administracyjnych. Wyniosły one 6 548 tys. zł, co oznacza spadek o 7,7% w porównaniu do 2014 roku – na skutek niższego poziomu obsługiwanego portfela umów.

Różnica rok do roku w kategorii pozostałe przychody i koszty (o 108 tys. zł mniejszy koszt) w efekcie spadku kosztów obowiązkowych (KNF, PIU) w związku z niższymi wolumenami sprzedaży.

Wynik operacyjny segmentu wyniósł 2 793 tys. zł w porównaniu do 15 374 tys. zł w okresie 9 miesięcy 2014 roku przy podobnym poziomie osiągniętej marży zysku z działalności operacyjnej – efekt spadku poziomu sprzedaży.

15. Wpływ zdarzeń jednorazowych na wyniki operacyjne

W ramach strategii rozwoju w krajach bałtyckich oraz w następstwie decyzji litewskiego organu antymonopolowego w III kwartale br. zakończono transakcję sprzedaży spółki PZU Litwa. W wyniku ww. transakcji ujęto w dochodach z działalności inwestycyjnej 166 971 tys. zł (łącznie wpływ na wynik netto 134 515 tys. zł).

Efekt konwersji polis umów wieloletnich na umowy roczne odnawialne w ubezpieczeniach grupowych typ P traktowany jako zdarzenie o charakterze niepowtarzalnym był wyższy w okresie trzech kwartałów 2015 roku o 5 524 tys. zł w porównaniu do porównywalnego okresu roku ubiegłego.

16. Otoczenie makroekonomiczne

Podstawowe trendy w gospodarce i tempo wzrostu gospodarczego

Dynamika PKB (dane nieodsezonowane) obniżyła się w II kwartale do 3,3% r/r wobec 3,6% r/r w I kwartale. Do takiego rozłożenia akcentów przyczynił się tegoroczny termin Świąt Wielkanocnych, sprzyjający przesunięciu części produkcji i sprzedaży na pierwszy kwartał, kosztem drugiego kwartału. Według danych odsezonowanych, roczna dynamika PKB podniosła się do 3,6% r/r w II kwartale wobec 3,4% r/r w I kwartale. Mimo nieznacznego spowolnienia w II kwartale (3,0% r/r wobec 3,1% r/r w I kwartale), bardzo stabilny pozostał trend wzrostu konsumpcji gospodarstw domowych, przy wolniejszym wzroście spożycia publicznego. Osłabło tempo wzrostu inwestycji w środki trwałe, do 6,4% r/r wobec 11,4% r/r w I kwartale. Mimo tego spowolnienia, dynamika inwestycji pozostaje jednak solidna. Po wyraźnym spadku w I kwartale, tym razem zapasy nieco wzrosły, choć ich wpływ na dynamikę PKB był nieznacznie ujemny (-0,2 pkt. proc.). Najmocniej wyhamował jednak w II kwartale pozytywny wpływ eksportu netto – w I kwartale dodał on 1,1 punktu procentowego do dynamiki PKB, podczas gdy w II kwartale jego wpływ był neutralny.

GUS zrewidował dane o PKB do 2014 roku włącznie, ale nie przedstawił jeszcze zweryfikowanych danych kwartalnych. Dlatego wszelkie kwortalne prognozy trzeba obecnie traktować jako tymczasowe. Na podstawie miesięcznych wskaźników aktywności gospodarczej można szacować, że tempo wzrostu PKB pozostanie zbliżone do osiągniętego w II kwartale (3,3% r/r) lub nieco się obniży. Tempo wzrostu produkcji sprzedanej przemysłu wzrosło w III kwartale do 4,3% r/r wobec 3,9% r/r w II kwartale. Osłabła natomiast dynamika produkcji budowlano-montażowej (średnio w miesiącu 0,7% r/r wobec 2,4% r/r) i dynamika sprzedaży detalicznej (średnio w cenach stałych 2,8% r/r wobec 4,3% r/r w II kwartale).

W III kwartale tempo wzrostu PKB prawdopodobnie nie przyspieszyło, ale trudno na razie dostrzec objawy hamowania tendencji wzrostowej w polskiej gospodarce (poza obniżeniem się wskaźnika koniunktury PMI w przemyśle przetwórczym). Po słabszym sierpniu, we wrześniu wzrosła dynamika produkcji przemysłowej i sprzedaży detalicznej. Eksport rośnie w solidnym tempie. Przeprowadzone we wrześniu badanie koniunktury NBP w przedsiębiorstwach wskazało na poprawę ocen popytu, sprzedaży, zatrudnienia i wynagrodzeń. Perspektywy wzrostu popytu krajowego wyglądają korzystnie. Przedsiębiorstwa w trzech ostatnich miesiącach zintensyfikowały zatrudnianie pracowników. Systematycznie maleje stopa bezrobocia. Realne dochody gospodarstw domowych rosną w solidnym tempie, a firmy sygnalizują większą gotowość do dokonywania podwyżek. Wskaźniki koniunktury konsumenckiej osiągnęły przedkryzysowy poziom. Czekamy także na wzrost inwestycji infrastrukturalnych współfinansowanych z UE.

Zagrożenia dla wzrostu gospodarczego związane są obecnie z sytuacją zewnętrzną – przede wszystkim z możliwym wpływem spowolnienia wzrostu PKB w Chinach i innych najważniejszych „gospodarkach wschodzących” na światowe ożywienie i rynki finansowe.

Rynek pracy i konsumpcja

W III kwartale sytuacja na rynku pracy w dalszym ciągu się poprawiała. Zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw wzrosło w tym okresie o 15,7 tysięcy osób w porównaniu z 11,2 tysięcy w III kwartale roku ubiegłego. Roczna dynamika zatrudnienia w przedsiębiorstwach wzrosła do 1,1% r/r wobec 1,0% r/r w II kwartale. W tym okresie stopa bezrobocia rejestrowanego systematycznie obniżała się i we wrześniu osiągnęła 9,7%. To najniższy poziom od końca 2008 roku, niższy o 1,8 punktu procentowego w porównaniu z wrześniem ubiegłego roku. Systematycznie obniża się także stopa bezrobocia rejestrowanego oczyszczona z wpływu czynników sezonowych.

W warunkach ujemnego wskaźnika CPI, nie było widać presji na wzrost wynagrodzeń ze strony pracowników. Ale dynamika przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw w III kwartale przyspieszyła – do 3,6% r/r wobec 3,1% r/r w II kwartale. Według badania koniunktury NBP, lepsze perspektywy sprzedaży przełożyły się na poprawę prognoz zatrudnienia i płac w przedsiębiorstwach. Niektóre firmy zaczynają sygnalizować problemy z pozyskaniem wykwalifikowanych pracowników.

Powolny wzrost ujemnego ciągle wskaźnika cen konsumpcji przyczynił się także w III kwartale do zwiększenia realnej dynamiki przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w przedsiębiorstwach – do 4,4% r/r wobec 4,1% r/r w II kwartale. Realna dynamika funduszu wynagrodzeń w tym sektorze pozostawała w miarę stabilna (5,3% r/r). Czynniki warunkujące wzrost konsumpcji kształtowały się zatem korzystnie. Wprawdzie tempo wzrostu wolumenu sprzedaży detalicznej w tym okresie osłabło, to dynamika konsumpcji gospodarstw domowych powinna w III kwartale pozostać zbliżona do odnotowanej przed kwartałem (około 3%), lub nieznacznie się obniżyć.

Polityka pieniężna, stopy procentowe, inflacja

W III kwartale ceny towarów i usług konsumpcyjnych były po raz kolejny niższe niż w analogicznym okresie roku poprzedniego. Wskaźnik CPI wyniósł -0,7% r/r wobec -0,9% r/r w II kwartale. Proces wychodzenia z deflacji był spowalniany przede wszystkim wpływem obniżania się cen surowców na rynkach światowych – głównie cen paliw. Inflacja netto (po wyłączeniu cen żywności i energii) była taka jak w II kwartale (0,3% r/r), potwierdzając brak presji inflacyjnej. W dalszym ciągu nie widać presji kosztowej na wzrost cen, a oczekiwania inflacyjne pozostają bardzo niskie.

W okresie od lipca do końca października parametry polityki pieniężnej nie zmieniły się. Referencyjna stopa procentowa pozostaje na poziomie 1,50% ustanowionym w marcu 2015 roku.

Finanse publiczne

Główny Urząd Statystyczny podał, że według skorygowanych danych, w 2014 roku dług sektora instytucji rządowych i samorządowych osiągnął 50,4% PKB (wobec 50,1% PKB przed korektą), a deficyt tego sektora wyniósł 3,3% PKB (wobec 3,2% PKB przed korektą).

Deficyt budżetowy we wrześniu 2015 roku wyniósł 31,1 mld zł, co stanowiło około 68% planu na 2015 rok. Z punktu widzenia historycznego był to wynik słabszy od przeciętnego, ale jednocześnie wyraźnie niższy od rządowego planu.

Potrzeby pożyczkowe na 2015 rok były na koniec września bieżącego roku sfinansowane w 93%.

Sytuacja na rynkach finansowych

W końcu czerwca 2015 roku premier Grecji A. Tsipras ogłosił referendum dotyczące warunków programu pomocowego dla tego kraju. Burzliwy przebieg negocjacji z Grecją w kolejnych kilku tygodniach znacząco wpływał na zachowanie inwestorów na europejskich rynkach finansowych.

W sierpniu i wrześniu bieżącego roku trzy główne tematy kształtowały tendencje na rynkach finansowych. Po pierwsze – sytuacja w Chinach, gdzie załamanie cen na rynku akcji w drugiej połowie sierpnia bieżącego roku wywołało silne globalne turbulencje. Po drugie – możliwość rozszerzenia i wydłużenia programu luzowania ilościowego Europejskiego Banku Centralnego, który miał być zakończony do września 2016 roku. Po trzecie – oczekiwania na decyzję Rezerwy Federalnej dotyczącą ewentualnego podniesienia stóp procentowych w USA, do którego we wrześniu jednak nie doszło.

Po osiągnięciu w czerwcu 2015 roku poziomu najwyższego od 2014 roku, rentowności polskich 10-letnich obligacji skarbowych obniżyły się w kolejnych tygodniach poniżej 3%, w miarę postępów negocjacji z Grecją. Po silnych wahaniach, spadły one ostatecznie w ciągu III kwartału 2015 roku o około 50 punktów bazowych do poziomu około 2,85%. Równolegle, rentowności analogicznych papierów wartościowych Niemiec obniżyły się o około 20 punktów bazowych, a dla USA spadek wyniósł około 30 punktów bazowych.

Korelacja rentowności w Polsce z najważniejszymi rynkami globalnymi – jak Niemcy czy USA – utrzymała się na wysokim poziomie. Wynika z tego, że zmiany cen polskich obligacji skarbowych w dużej mierze były powiązane z sytuacją na rynku niemieckim czy amerykańskim.

Utrzymał się wysoki popyt zagraniczny na polskie obligacje skarbowe. Według danych Ministerstwa Finansów, udział inwestorów zagranicznych w rynkowych obligacjach skarbowych wyemitowanych na rynku krajowym nieznacznie się obniżył od końca II kwartału 2015 roku i wyniósł 39,7% na koniec września 2015 roku.

Trzeci kwartał 2015 roku okazał się niekorzystny dla rynku akcji. Akcje taniały nie tylko w Polsce, ale też na rynkach światowych. Początkowo spadki te były głównie związane z obawami o sytuację Grecji. Nasiliły się one wskutek pogarszającej się sytuacji gospodarczej i rynkowej Chin oraz obaw o jej implikacje dla gospodarki światowej, szczególnie innych „rynków wschodzących”. Dodatkowo w Polsce ceny akcji niektórych spółek – w szczególności z sektora bankowego – obciążane były przez pojawiające się w mediach zapowiedzi możliwych niekorzystnych dla nich rozwiązań ustawowych, które mogłyby zostać wprowadzone po wyborach parlamentarnych w październiku 2015 roku.

Ostatecznie indeks WIG20 w trzecim kwartale 2015 roku spadł o 10,8% do poziomów ostatnio notowanych w 2012 roku. Wartość indeksu WIG zmniejszyła się o 6,6%. W tym samym czasie niemiecki DAX 30 stracił 11,7%.

Kurs euro wyrażony w walucie USA wyniósł na koniec września 2015 roku 1,11, pozostając bardzo blisko wartości na koniec czerwca 2015 roku. Niemniej jednak, charakteryzował się on w III kwartale 2015 roku wysoką zmiennością. W tym samym okresie wartość polskiej waluty obniżyła się względem euro o 1,1%, jednocześnie słabnąc do amerykańskiego dolara o 0,3%. Kurs franka szwajcarskiego do złotego w początku lipca 2015 roku przekraczał tymczasowo 4 zł, ale w kolejnych dniach powrócił poniżej tej granicy. W ciągu całego III kwartału wartość franka szwajcarskiego wyrażona w złotych obniżyła się o 4,0%.

17. Stanowisko Zarządu dotyczące wcześniej publikowanych prognoz wyników

PZU nie przekazywał do publicznej wiadomości prognoz wyników jednostkowych ani skonsolidowanych.

18. Czynniki ryzyka, które mogą mieć wpływ na wyniki finansowe w kolejnych kwartałach

18.1 Ubezpieczenia majątkowe i osobowe

Do czynników ryzyka mogących mieć wpływ na wyniki w ramach segmentu ubezpieczeń masowych i korporacyjnych (ub. majątkowe i osobowe) w kolejnym kwartale 2015 roku należą przede wszystkim:

- zajście zdarzeń o charakterze katastroficznym (powodzie, huragany, susza, przymrozki wiosenne);
- spowolnienie wzrostu gospodarczego lub stagnacja, które mogą powodować wzrost szkodowości portfela ubezpieczeń finansowych i ubezpieczeń majątkowych na skutek „hazardu moralnego”;
- zmiany prawne lub regulacyjne warunków prowadzenia biznesu, tj. zmiany ustawy o działalności ubezpieczeniowej, wprowadzenie nowych standardów przez KNF oraz prokonsumenckie orzecznictwo sądów;
- zmiany w rynku pośrednictwa finansowego, zahamowanie wzrostu popularności niezależnego doradztwa finansowego a tym samym ograniczenie liczby kanałów sprzedaży produktów ubezpieczeniowych;
- rosnąca przestępczość ubezpieczeniowa;
- potencjalna tendencja wzrostowa w zakresie stopy bezrobocia i osłabienie dynamiki konsumpcji indywidualnej może przełożyć się na brak wzrostu popytu na produkty ubezpieczeniowe;
- presja cenowa ze strony konkurencji;
- rosnący przeciętny koszt szkód osobowych, wynikający m.in. z rosnącego udziału niepublicznej służby zdrowia i wpływu zadośćuczynienia pieniężnego członkom rodziny zmarłego (art. 446 § 4. i art. 448 Ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 roku Kodeks Cywilny (Dz. U. z 2014 roku, poz. 121, „Kodeks Cywilny”), mogący spowodować konieczność podwyższenia poziomu rezerw w OC komunikacyjnym;
- ryzyko wzrostu liczby i wartości roszczeń klientów i osób poszkodowanych w związku z Ustawą z dnia 17 grudnia 2009 roku o dochodzeniu roszczeń w postępowaniu grupowym (Dz. U. Nr 7 z 2010 roku, poz. 44 z późn. zm.);
- rosnąca rola tzw. „kancelarii odszkodowawczych” w procesie likwidacji szkód zgłoszonych we wcześniejszych latach;
- wzrost roli brokerów ubezpieczeniowych mogący prowadzić do wzrostu kosztów akwizycji;
- brak precyzyjnie określonego w znowelizowanej Ustawie z dnia 29 lipca 2011 roku o podatku od towarów i usług (Dz. U. Nr 177 z 2011 roku, poz. 1054 z późn. zm., „Ustawa VAT”) zakresu zwolnień przedmiotowych dotyczących np. usług ubezpieczeniowych, usług medycznych;
- wdrożenie w 2016 roku Dyrektywy Wypłacalność II, co może mieć wpływ na poziom wymogów kapitałowych w Grupie PZU i zakres raportowania;
- zmiany regulacji dla banków, które mogą wpłynąć na zmniejszenie liczby udzielanych kredytów hipotecznych i ubezpieczeń kredytobiorców.

18.2 Ubezpieczenia na życie

Do czynników ryzyka mogących mieć wpływ na wyniki w segmencie ubezpieczeń grupowych, indywidualnie kontynuowanych i indywidualnych (ub. na życie) w kolejnym kwartale 2015 roku należą przede wszystkim:

- potencjalna tendencja wzrostowa w zakresie stopy bezrobocia i osłabienie dynamiki konsumpcji indywidualnej może przełożyć się na brak wzrostu popytu na produkty ubezpieczeniowe;
- potencjalny wzrost konkurencji w ubezpieczeniach grupowych spowodowany wzrostem roli brokerów w tym segmencie oraz wymogiem przeprowadzania przetargów na ubezpieczenia grupowe przez podmioty podlegające reżimowi Ustawy z dnia 29 stycznia 2004 roku Prawo Zamówień Publicznych (Dz. U. z 2013 roku, poz. 907, „Prawo Zamówień Publicznych”);

- zmiany prawne lub regulacyjne warunków prowadzenia biznesu, tj. zmiany ustawy o działalności ubezpieczeniowej, wprowadzenie nowych rekomendacji przez KNF oraz prokonsumenckie orzecznictwo sądów;
- zmiany w rynku pośrednictwa finansowego, zahamowanie wzrostu popularności niezależnego doradztwa finansowego a tym samym ograniczenie liczby kanałów sprzedaży produktów ubezpieczeniowych;
- zmiany dotychczasowego poziomu śmiertelności i zachorowalności;
- zachowanie się rynku kapitałowego, co wpływa na zainteresowanie produktami kapitałowymi oferowanymi przez PZU Życie;
- brak precyzyjnie określonego w znowelizowanej Ustawie VAT zakresu zwolnień przedmiotowych dotyczących np. usług ubezpieczeniowych, usług medycznych;
- zmiany regulacji dla banków, które mogą wpłynąć na zmniejszenie liczby udzielanych kredytów hipotecznych i ubezpieczeń kredytobiorców;
- rekomendacje i wytyczne organu nadzoru w zakresie wynagradzania pośredników ubezpieczeniowych;
- rosnąca rola tzw. „kancelarii odszkodowawczych” w procesie likwidacji szkód zgłoszonych we wcześniejszych latach;
- wdrożenie w 2016 roku Dyrektywy Wypłacalność II, co może mieć wpływ na poziom wymogów kapitałowych w Grupie PZU i zakres raportowania;
- zmiany na rynku ubezpieczeń indywidualnych spowodowane modyfikacjami produktów zgodnie z dyrektywą Rady 2004/113/WE oraz wyrokiem Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości (wyrok w sprawie C-236/09 (Test-Achats), z 1 marca 2011 roku) mogące mieć znaczący wpływ na wartość nowej sprzedaży oraz wynik techniczny.

18.3 Fundusze emerytalne

Jako czynnik ryzyka mogącego mieć wpływ na wyniki spółki PTE PZU w kolejnym kwartale 2015 roku należy przede wszystkim koniunktura na rynku kapitałowym, wpływająca na wartość aktywów funduszy i wysokość opłat pobieranych przez PTE PZU za zarządzanie.

18.4 Działalność inwestycyjna

Do czynników ryzyka mogących mieć wpływ na wyniki z działalności inwestycyjnej w kolejnym kwartale 2015 roku należą przede wszystkim:

- zmienność rentowności skarbowych papierów wartościowych uzależniona od sytuacji gospodarczej Polski i krajów Unii Europejskiej – zmiany rentowności papierów mogą wpłynąć na wahania wyceny lokat;
- zachowanie się rynku kapitałowego, a szczególnie GPW – część dochodów z działalności inwestycyjnej spółek jest uzależniona od trendów na tym rynku. Ponadto, zainteresowanie produktami kapitałowymi oferowanymi przez PZU jest dodatnio skorelowane z koniunkturą na rynkach kapitałowych.

19. Emisję, wykup i spłaty dłużnych i kapitałowych papierów wartościowych

W okresie 9 miesięcy zakończonym 30 września 2015 roku PZU nie dokonywał emisji, wykupów ani spłat dłużnych i kapitałowych papierów wartościowych.

Informacje o emisji obligacji przez PZU Finance AB (publ) zaprezentowano w punkcie 8.1.1.2.

20. Niespłacenie lub naruszenie istotnych postanowień umowy kredytu lub pożyczki

W okresie 9 miesięcy zakończonym 30 września 2015 roku ani w PZU, ani w jednostkach zależnych nie zaszły przypadki niespłacenia kredytów lub pożyczek lub naruszeń istotnych postanowień umowy kredytu lub pożyczki, w odniesieniu do których nie podjęto żadnych działań naprawczych do końca okresu sprawozdawczego.

21. Udzielenie przez PZU lub jednostki zależne poręczeń kredytu lub pożyczki lub udzielenie gwarancji

W okresie 9 miesięcy zakończonym 30 września 2015 roku ani PZU, ani jednostki zależne nie udzieliły poręczeń kredytu lub pożyczki, ani nie udzieliły gwarancji – łącznie jednemu podmiotowi lub jednostce zależnej od tego podmiotu – jeżeli łączna wartość istniejących poręczeń lub gwarancji stanowiłaby równowartość co najmniej 10% kapitałów własnych PZU.

Informacje o udzieleniu przez PZU gwarancji dla PZU Finance AB (publ), w związku z emisją obligacji dokonaną przez PZU Finance AB (publ) zostały zawarte w punkcie 8.1.1.2.

22. Dywidendy

Podziałowi podlega wyłącznie zysk wykazany w jednostkowym sprawozdaniu finansowym jednostki dominującej sporządzonym zgodnie z PSR.

12 maja 2015 roku Zarząd PZU postanowił wystąpić do ZWZ PZU z wnioskiem w sprawie podziału zysku netto PZU za rok zakończony 31 grudnia 2014 roku w kwocie 2 636 733 tys. zł w następujący sposób:

- 2 590 569 tys. zł, tj. 30,00 zł na akcję przeznaczyć na wypłatę dywidendy;
- 36 164 tys. zł przeznaczyć na kapitał zapasowy;
- 10 000 tys. zł przeznaczyć na Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych.

30 czerwca 2015 roku ZWZ PZU podjęło uchwałę w sprawie podziału zysku netto PZU za rok zakończony 31 grudnia 2014 roku zgodną z wnioskiem Zarządu PZU.

Dzień dywidendy został ustalony na 30 września 2015 roku, a dywidendę wypłacono 21 października 2015 roku.

23. Sprawy sporne

Podmioty z Grupy PZU biorą udział w licznych sporach sądowych, arbitrażowych oraz postępowaniach administracyjnych. Do typowych sporów sądowych, w których biorą udział spółki z Grupy PZU należą spory związane z zawartymi umowami ubezpieczeniowymi, spory dotyczące stosunku pracy oraz spory dotyczące zobowiązań umownych. Do typowych postępowania administracyjnych, w których biorą udział spółki z Grupy PZU należą postępowania związane z posiadaniem nieruchomości. Powyższe postępowania i spory mają charakter typowy i powtarzalny, zazwyczaj żadne z nich z osobna nie ma istotnego znaczenia dla Grupy PZU.

Większość sporów z udziałem spółek z Grupy PZU dotyczy dwóch spółek: PZU i PZU Życie. Dodatkowo PZU i PZU Życie są stroną w postępowaniach przed Prezesem UOKiK.

PZU i PZU Życie uwzględniają roszczenia sporne w procesie tworzenia rezerw techniczno-ubezpieczeniowych na szkody znane, biorąc pod uwagę prawdopodobieństwo niekorzystnego rozstrzygnięcia sporu oraz szacując wartość prawdopodobnego rozstrzygnięcia. W przypadku roszczeń spornych dotyczących waloryzacji rent w PZU Życie roszczenia ujmowane są w pozostałych rezerwach techniczno-ubezpieczeniowych w kwocie rocznej wartości rent ponad odpowiadającą kwotę rezerwy ustalonej w ramach rezerw matematycznych na życie.

W okresie 9 miesięcy zakończonym 30 września 2015 roku i do dnia przekazania niniejszego raportu okresowego w spółkach z Grupy PZU nie wystąpiły postępowania toczące się przed sądem, organem właściwym dla postępowania arbitrażowego lub organem administracji publicznej dotyczące zobowiązań albo wierzytelności PZU lub jednostki od niego bezpośrednio lub pośrednio zależnej, których jednostkowa wartość stanowiłaby co najmniej 10% kapitałów własnych PZU.

Na 30 września 2015 roku wartość przedmiotu sporu wszystkich 97 948 spraw toczących się przed sądami, organami właściwymi dla postępowań arbitrażowych lub organami administracji publicznej prowadzonych w podmiotach z Grupy PZU wynosiła łącznie 3 990 527 tys. zł. W kwocie tej 3 393 626 tys. zł dotyczy zobowiązań, a 596 901 tys. zł wierzytelności spółek z Grupy PZU, co stanowiło odpowiednio 29,18% i 5,13% kapitałów własnych PZU wg PSR.

Szacując kwoty rezerw na poszczególne sprawy uwzględnia się wszystkie informacje dostępne na datę podpisania skróconego śródrocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego, jednak jej wartość może ulec zmianie w przyszłości.

23.1 Uchwały ZWZ PZU w sprawie podziału zysku PZU za rok obrotowy 2006

Pozwem z 30 lipca 2007 roku wszczęto postępowanie z powództwa Manchester Securities Corporation („MSC”) z siedzibą w Nowym Jorku przeciwko PZU o uchylenie uchwały nr 8/2007 ZWZ PZU z 30 czerwca 2007 roku w sprawie podziału zysku PZU za rok obrotowy 2006, jako sprzecznej z dobrymi obyczajami i mającej na celu pokrzywdzenie powoda – akcjonariusza PZU.

Zaskarżona uchwała ZWZ PZU podzieliła zysk netto za rok 2006 w kwocie 3 280 883 tys. zł w następujący sposób:

- na kapitał zapasowy przekazano kwotę 3 260 883 tys. zł;
- na Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych przekazano kwotę 20 000 tys. zł.

Wyrokiem z 22 stycznia 2010 roku Sąd Okręgowy w Warszawie w całości uchylił ww. uchwałę ZWZ PZU. PZU wykorzystał wszystkie możliwe instancje odwoławcze, w tym skargę kasacyjną do Sądu Najwyższego, który 27 marca 2013 roku oddalił tę skargę kasacyjną. Wyrok ten jest prawomocny i nie podlega dalszemu zaskarżeniu.

W ocenie PZU uchylenie ww. uchwały ZWZ PZU nie powoduje po stronie akcjonariuszy powstania roszczenia o wypłatę dywidendy przez PZU.

W związku z uprawomocnieniem się wyroku uchylającego uchwałę nr 8/2007, 30 maja 2012 roku ZWZ PZU podjęło uchwałę o podziale zysku za rok obrotowy 2006 w sposób odpowiadający podziałowi zysku dokonanej uchyloną uchwałą nr 8/2007. Sprzeciw do uchwały z 30 maja 2012 roku zgłosił MSC i został on zaprotokołowany.

20 sierpnia 2012 roku doręczono PZU odpis pozwu wniesionego przez MSC do Sądu Okręgowego w Warszawie, w którym wymieniona spółka domaga się uchylenia uchwały ZWZ PZU z 30 maja 2012 roku o podziale zysku za rok obrotowy 2006, a wartość przedmiotu sporu została określona przez powoda na 5 054 tys. zł. PZU złożył odpowiedź na pozew domagając się oddalenia powództwa w całości.

17 grudnia 2013 roku Sąd Okręgowy wydał wyrok, którym uwzględnił powództwo w całości i zasądził od PZU na rzecz MSC koszty procesu. 4 marca 2014 roku PZU złożył apelację od ww. wyroku, zaskarżając go w całości. 11 lutego 2015 roku Sąd Apelacyjny w Warszawie wyrokiem zmienił w całości wyrok Sądu Okręgowego z 17 grudnia 2013 roku, oddalił powództwo MSC i obciążył MSC kosztami procesu. Wyrok Sądu Apelacyjnego jest prawomocny. MSC zaskarżył w całości wyrok Sądu Apelacyjnego skargą kasacyjną z 9 czerwca 2015 roku. PZU złożył odpowiedź na skargę kasacyjną i wniósł o odmówienie przyjęcia skargi do rozpoznania przez Sąd Najwyższy, ewentualnie o jej oddalenie.

W międzyczasie 16 grudnia 2014 roku MSC wezwał pismem PZU do zapłaty 264 865 tys. zł z tytułu odszkodowania w związku z uchyleniem uchwały nr 8/2007 ZWZ PZU z 30 czerwca 2007 roku w sprawie podziału zysku PZU za rok obrotowy 2006. PZU odmówił spełnienia świadczenia.

23 września 2015 roku PZU doręczono odpis pozwu wraz z załącznikami, w sprawie wszczętej przez MSC przeciwko PZU o zapłatę 169 328 tys. zł wraz z odsetkami ustawowymi od 2 stycznia 2015 roku do dnia zapłaty. Powództwo obejmuje żądanie zapłaty odszkodowania z tytułu pozbawienia MSC oraz J.P. Morgan (MSC nabył roszczenie od J.P. Morgan), jako mniejszościowych akcjonariuszy PZU, udziału w zysku za rok obrotowy 2006, w związku z podjęciem 30 czerwca 2007

roku przez ZWZ PZU uchwały nr 8/2007. Sprawa jest prowadzona przed Sądem Okręgowym w Warszawie XX Wydział Gospodarczy. Sąd wyznaczył PZU miesiąc na udzielenie odpowiedzi na pozew.

Zdaniem Zarządu PZU roszczenia MSC są bezzasadne. W konsekwencji, na 30 września 2015 roku nie dokonano zmian w prezentacji kapitałów PZU, mogących potencjalnie wynikać z uchylecia uchwały ZWZ PZU o podziale zysku za rok obrotowy 2006, w tym pozycji „Kapitał zapasowy” i „Zysk (strata) z lat ubiegłych”, nie korygowano środków Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych.

23.1.1. Inne wezwania do zapłaty dotyczące podziału zysku PZU za rok obrotowy 2006

W pismach z 17 grudnia 2014 roku Wspólna Reprezentacja SA wezwała PZU do zapłaty kwoty 56 281 tys. zł oraz kwoty 618 tys. zł tytułem roszczeń odszkodowawczych nabytych od akcjonariuszy wynikających z pozbawienia prawa do udziału w zysku PZU. PZU odmówił spełnienia świadczenia.

Poza wyżej wymienionymi pismami akcjonariusze lub byli akcjonariusze przesłali do PZU wezwania do zapłaty oparte o okoliczności faktyczne jak przedstawione powyżej. Niektórzy z wzywających nie wskazują konkretnych kwot, lecz liczbę akcji bądź ograniczają się tylko do żądania zapłaty. PZU udziela odpowiedzi na piśmie stwierdzając, że roszczenia nie istnieją i nie zostaną uwzględnione.

23.1.2. Inne postępowania sądowe dotyczące podziału zysku PZU za rok obrotowy 2006

19 stycznia 2015 roku Sąd Rejonowy dla miasta stołecznego Warszawy doręczył odpis wniosku wraz z załącznikami w sprawie wszczętej przez spółkę Wspólna Reprezentacja SA o zawezwanie do próby ugodowej na kwotę 56 281 tys. zł. Na rozprawie 19 lutego 2015 roku PZU odmówił zawarcia ugody.

2 lutego 2015 roku Sąd Rejonowy dla miasta stołecznego Warszawy doręczył odpis wniosku MSC o zawezwanie do próby ugodowej na kwotę 264 865 tys. zł. Roszczenie objęte wnioskiem jest tożsame z żądaniem z wezwania MSC z 16 grudnia 2014 roku. Na rozprawie 24 lutego 2015 roku PZU odmówił zawarcia ugody.

Do PZU wpływały odpisy innych wniosków o zawezwania do prób ugodowych z żądaniami zawarcia ugód poprzez zapłatę kwoty z tytułu udziału w zysku za rok obrotowy 2006. Większość postępowań została już zakończona. PZU odmawia zawarcia ugód stwierdzając, że roszczenia nie istnieją i nie zostaną uwzględnione.

Przeciwko PZU wszczęto 6 procesów o zapłatę tytułem dywidendy lub odszkodowania. PZU składa odpowiedzi na takie pozwy konsekwentnie żądając ich oddalenia w całości. W czterech procesach Sąd Rejonowy dla Warszawy Śródmieścia oddalił powództwa w całości (wyrok z 24 kwietnia 2015 roku jest prawomocny, wyroki z 24 czerwca 2015 i 5 października 2015 roku są nieprawomocne). W jednej sprawie Sąd Rejonowy umorzył postępowanie na skutek cofnięcia pozwu (postanowienie nie jest prawomocne).

23.2 Postępowania Prezesa UOKiK wobec PZU

23.2.1. Kara nałożona w 2009 roku dotycząca wzorców umownych

Decyzją z 30 grudnia 2009 roku Prezes UOKiK nałożył na PZU karę pieniężną w wysokości 14 792 tys. zł za stosowanie przez PZU praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów polegających na:

- zamieszczaniu we wskazanych wzorcach umownych postanowień umownych wpisanych do Rejestru postanowień wzorców umownych uznanych za niedozwolone;
- bezprawnym zamieszczaniu we wskazanych wzorcach umownych postanowień umownych naruszających art. 813 § 1 Kodeksu cywilnego, poprzez wprowadzenie nieobjętej dyspozycją tego przepisu przesłanki niewykorzystanej sumy ubezpieczenia jako warunkującej wysokość zwracanej konsumentowi przez zakład ubezpieczeń składki z tytułu niewykorzystanego okresu ochrony ubezpieczeniowej.

PZU nie zgadzał się zarówno z treścią, jak i z uzasadnieniem decyzji UOKiK. Po kilkuletnich postępowaniach, 6 listopada 2013 roku Sąd Apelacyjny w Warszawie zmienił wyrok Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów („SOKiK”) z 18 stycznia 2013 roku poprzez: uchylenie decyzji Prezesa UOKiK z 30 grudnia 2009 roku w części, oddalenie odwołania PZU z 18 stycznia 2010 roku (w zakresie dotyczącym postanowień umownych naruszających art. 813 § 1 Kodeksu cywilnego), zmniejszenie kary pieniężnej do kwoty 1 644 tys. zł. Wyrok z 6 listopada 2013 roku jest prawomocny i został zrealizowany poprzez zapłacenie przez PZU zasądzonej kary pieniężnej. 23 czerwca 2014 roku PZU wniósł do Sądu Najwyższego skargę kasacyjną od wyroku. PZU otrzymał odpowiedź Prezesa UOKiK na skargę kasacyjną 24 lipca 2014 roku. 28 stycznia 2015 roku Sąd Najwyższy wydał postanowienie o przyjęciu skargi kasacyjnej do rozpoznania. 9 września 2015 roku Sąd Najwyższy wydał wyrok, w którym oddalił skargę kasacyjną PZU. Wyrok jest ostateczny i kończy postępowanie sądowe.

23.2.2. Kary nałożone w 2011 roku

23.2.2.1. Sprawa dotycząca refundacji kosztu wynajmu samochodu zastępczego

Prezes UOKiK decyzją z 18 listopada 2011 roku nałożył na PZU karę pieniężną w wysokości 11 287 tys. zł za stosowanie praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów określonej w art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. z 2007 roku Nr 50, poz. 331 z późn. zm.), polegającej na ograniczaniu zakresu odpowiedzialności PZU wobec konsumentów realizujących roszczenie w ramach odpowiedzialności gwarancyjnej ubezpieczyciela z tytułu umowy obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadacza pojazdu mechanicznego przez:

- nieuznawanie samej utraty możliwości korzystania z uszkodzonego pojazdu za szkodę majątkową i uzależnianie wypłaty odszkodowania za najem samochodu zastępczego od wykazania przez poszkodowanego szczególnych okoliczności związanych z niezbędnością wynajęcia samochodu zastępczego;
- nieuzasadnione pomijanie przy ustalaniu wielkości kwoty refundacji kosztu wynajmu samochodu zastępczego okresu oczekiwania na części zamienne przez warsztat samochodowy;

a także nakazał zaniechanie jej stosowania.

Zarząd PZU nie zgadza się zarówno z samą decyzją jak też z uzasadnieniem prawnym i faktycznym. PZU złożył odwołanie od ww. decyzji 5 grudnia 2011 roku (skutkujące brakiem jej uprawomocnienia się).

Na rozprawie 2 grudnia 2013 roku Sąd Okręgowy w Warszawie wydał wyrok, w którym oddalił odwołanie PZU oraz zasądził od PZU na rzecz Prezesa UOKiK zwrot kosztów zastępstwa procesowego. 23 grudnia 2013 roku PZU wniósł apelację od tego wyroku. W dniu 17 grudnia 2014 roku Sąd Apelacyjny na rozprawie wydał postanowienie o zawieszeniu powyższego postępowania do czasu rozstrzygnięcia przez Sąd Najwyższy zagadnienia prawnego budzącego poważne wątpliwości w innej sprawie toczącej się przed Sądem Apelacyjnym. Na rozprawie 9 września 2015 roku Sąd Najwyższy przyjął stanowisko korzystne dla PZU stwierdzając, że w relacji z ubezpieczycielem, w związku ze zdarzeniem objętym obowiązkowym ubezpieczeniem OC posiadacza pojazdu mechanicznego, poszkodowany w wypadku komunikacyjnym nie ma statusu konsumenta. Po wyroku Sądu Najwyższego, Sąd Apelacyjny nie podjął jeszcze postępowania.

W świetle powyższego, PZU rozwiązał utrzymywaną rezerwę w kwocie 11 287 tys. zł.

23.2.2.2. Sprawa dotycząca sprzedaży grupowego ubezpieczenia NNW

Prezes UOKiK decyzją z 30 grudnia 2011 roku nałożył na PZU karę pieniężną w wysokości 56 605 tys. zł za stosowanie praktyki ograniczającej konkurencję i naruszającej zakaz określony w art. 6 ust. 1 pkt 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, polegającej na zawarciu przez PZU i Maximus Broker sp. z o.o. z siedzibą w Toruniu („Maximus Broker”) porozumienia ograniczającego konkurencję na krajowym rynku sprzedaży grupowego ubezpieczenia NNW dzieci, młodzieży i personelu w placówkach oświatowych, polegającego na podziale rynku zbytu pod względem podmiotowym poprzez przekazanie do obsługi Maximus Broker klientów PZU z terenu województwa kujawsko-pomorskiego w zamian za rekomendowanie tym klientom ubezpieczenia w PZU i jednocześnie zakazał PZU stosowania zarzucanej praktyki.

Zarząd PZU nie zgadza się z ustaleniami stanu faktycznego i argumentacją prawną zawartą w decyzji, ponieważ przy wydawaniu decyzji nie uwzględniono całokształtu materiału dowodowego i dokonano błędnej kwalifikacji prawnej.

18 stycznia 2012 roku PZU złożył odwołanie od ww. decyzji (skutkujące brakiem jej uprawnomocnienia się). W odwołaniu PZU wskazał m.in., że:

- żadne porozumienie (poza kurtażowym) pomiędzy PZU a Maximus Broker nie zostało zawarte;
- Prezes UOKiK błędnie pojmując zasady zawierania umów ubezpieczenia z udziałem brokera;
- większość umów ubezpieczenia zawieranych przy udziale Maximus Broker była zawierana z zakładami ubezpieczeń innymi niż PZU;
- PZU i Maximus Broker nie mogą i nie mogły prowadzić działalności konkurencyjnej na rynkach, na których działają.

22 października 2012 roku PZU otrzymał odpowiedź Prezesa UOKiK na odwołanie, na którą 5 listopada 2012 roku PZU złożył replikę. 27 marca 2015 roku SOKiK wydał wyrok, w którym uchylił decyzję Prezesa UOKiK z 30 grudnia 2011 roku. 21 maja 2015 roku Prezes UOKiK wniósł apelację. 24 czerwca 2015 roku PZU złożył odpowiedź na apelację Prezesa UOKiK

PZU posiadał rezerwę na ww. karę, której wysokość zarówno na 30 września 2015 roku, 30 czerwca 2015 roku, 31 grudnia 2014 roku, jak i na 30 września 2014 roku wynosiła 56 605 tys. zł.

23.3 Postępowanie Prezesa UOKiK wobec PZU Życie

1 czerwca 2005 roku Prezes UOKiK wszczął na wniosek kilku wnioskodawców postępowanie antymonopolowe wobec podejrzenia nadużywania przez PZU Życie pozycji dominującej na rynku grupowych ubezpieczeń pracowniczych, które mogło stanowić naruszenie art. 8 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów oraz art. 82 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską. W wyniku rozstrzygnięcia toczącego się postępowania Prezes UOKiK decyzją z 25 października 2007 roku nałożył na PZU Życie karę w wysokości 50 384 tys. zł za utrudnianie korzystania z ofert konkurentów.

Zarząd PZU Życie nie zgadza się zarówno z ustaleniami stanu faktycznego, jak i argumentacją prawną zawartą w decyzji. W ocenie Zarządu PZU Życie przy wydawaniu decyzji nie uwzględniono całokształtu materiału dowodowego i dokonano błędnej kwalifikacji prawnej, a w konsekwencji bezpodstawnie przyjęto, że PZU Życie posiada dominującą pozycję na rynku. PZU Życie złożył odwołanie do SOKiK, w którym sformułował 38 zarzutów materialno- i formalnoprawnych wobec decyzji Prezesa UOKiK.

Po kilkuletnich postępowaniach, SOKiK wyrokiem z 17 lutego 2011 roku częściowo zmienił zaskarżoną decyzję, jednakże oddalając odwołanie PZU Życie w zakresie wysokości nałożonej kary. 6 maja 2011 roku PZU Życie złożył apelację.

9 maja 2013 roku Sąd Apelacyjny w Warszawie wyrokiem uwzględnił zarzuty PZU Życie i uchylił wyrok SOKiK z uwagi na nieważność postępowania sądowego, zniósł postępowanie w zakresie dotkniętym nieważnością i skierował sprawę do ponownego rozpoznania przez SOKiK.

Skutkiem dalszych postępowań, 28 marca 2014 roku SOKiK wyrokiem oddalił odwołanie PZU Życie i zasądził od PZU Życie zwrot kosztów postępowania. 10 lipca 2014 roku PZU Życie wniósł apelację od wyroku SOKiK z 28 marca 2014 roku, zaskarżając wyrok w całości. Sąd wysłał odpis apelacji do pozwanego i pozostałych uczestników, którzy wnieśli odpowiedź na apelację. Akta przesłano do Sądu Apelacyjnego w Warszawie. 2 lipca 2015 roku PZU Życie wniósł replikę na odpowiedź na apelację, po której nastąpiła wymiana kolejnych pism procesowych. Rozprawa apelacyjna odbyła się 3 września 2015 roku, a 17 września 2015 roku Sąd Apelacyjny ogłosił wyrok, oddalając apelację PZU Życie w całości i zasądając od PZU Życie zwrot kosztów postępowania. Wyrok jest prawomocny. PZU Życie zapłacił nałożoną karę w wysokości 50 384 tys. zł oraz koszty, którymi został obciążony. PZU Życie złożył wniosek o sporządzenie uzasadnienia wyroku Sądu Apelacyjnego i doręczenie odpisu wyroku wraz z tym uzasadnieniem, które do dnia przekazania niniejszego raportu okresowego nie zostały PZU Życie doręczone.

23.4 Spór z CSC Computer Sciences Polska sp. z o.o.

9 kwietnia 2010 roku Sąd Arbitrażowy doręczył PZU Życie pozew o zapłatę w sprawie z powództwa CSC Computer Sciences Polska sp. z o.o. („CSC”) przeciwko PZU Życie, w którym CSC domagał się zapłaty kwoty łącznie 8 437 tys. euro w związku z wdrażaniem w PZU Życie systemu GraphTalk. W następstwie kolejnych zmian powództwa, CSC domagał się zapłaty kwoty łącznie 35 663 tys. zł wraz z należnymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu CSC (tj. od 31 marca 2010 roku) do dnia zapłaty. Dochodzona kwota obejmowała roszczenia z tytułu m.in.: opłat licencyjnych, prac wdrożeniowych, usług utrzymaniowych i serwisowych, kar umownych i skapitalizowanych odsetek.

31 maja 2010 roku PZU Życie wniósł o stwierdzenie przez Sąd Arbitrażowy czasowej niewłaściwości do rozpoznania części roszczeń oraz o oddalenie powództwa w całości. PZU Życie złożył także pozew wzajemny przeciwko CSC, domagając się zapłaty kwoty 71 890 tys. zł tytułem zwrotu pobranego wynagrodzenia, ewentualnie tytułem odszkodowania za nienależyte wykonanie zobowiązań. 31 sierpnia 2010 roku CSC wniósł o oddalenie w całości powództwa PZU Życie z uwagi na brak przesłanek do uwzględnienia tego roszczenia.

Po postępowaniach przed Sądem Arbitrażowym przy Krajowej Izbie Gospodarczej w Warszawie, 18 grudnia 2012 roku wydał on wyrok („Wyrok SA 108/10”) zasądzający od PZU Życie na rzecz CSC kwotę 17 193 tys. zł i umorzył postępowanie w zakresie powództwa głównego w odniesieniu do żądania zapłaty kwoty 8 437 tys. euro z ustawowymi odsetkami od tej kwoty od dnia wniesienia pozwu. Ponadto Sąd Arbitrażowy oddalił powództwo główne w pozostałej części oraz oddalił powództwo wzajemne PZU Życie.

W związku z prawomocnym zakończeniem postępowania o stwierdzenie wykonalności Wyroku 108/10, PZU Życie zapłacił 9 lipca 2015 roku na rzecz CSC objętą wyrokiem łączną kwotę 17 393 tys. zł, z zastrzeżeniem zwrotu.

23.5 Zgłoszenie wierzytelności PZU do masy upadłości spółek z Grupy Kapitałowej PBG

PZU zawierał z PBG SA („PBG”) oraz Hydrobudową Polska SA („Hydrobudowa”), obie firmy z siedzibami w Wysogotowie k/Poznań, umowy zlecenia o okresowe udzielenie gwarancji ubezpieczeniowych (gwarancje kontraktowe). W oparciu o ww. umowy PZU wystawiał gwarancje ubezpieczeniowe. W przypadku gdyby PZU spełnił świadczenie pieniężne z wystawionych gwarancji ubezpieczeniowych, zleceniodawcy zobowiązywali się do zwrotu PZU kwot wypłaconych z tytułu tych gwarancji.

W 2012 roku wszczęto postępowania upadłościowe względem PBG oraz Hydrobudowy. 21 września 2012 roku PZU przystąpił do ww. postępowań zgłaszając swoje wierzytelności do mas upadłości tych spółek.

PBG i Hydrobudowa należą do jednej grupy kapitałowej, której podmiotem dominującym jest PBG i wzajemnie poręczały swoje zobowiązania. Wszystkie wierzytelności, które zgłoszono do masy upadłości Hydrobudowy w kwocie 100 996 tys. zł, w konsekwencji zgłoszono równocześnie do masy upadłości PBG. Z powyższych wierzytelności:

- kwotę 33 747 tys. zł stanowiły wierzytelności, w których poręczycielem zobowiązań z gwarancji wystawionych na zlecenie Hydrobudowy był PBG;
- kwotę 67 249 tys. zł, stanowiły wierzytelności, w których Hydrobudowa była poręczycielem zobowiązań z gwarancji wystawionych na zlecenie PBG.

Wierzytelności PZU w stosunku do masy upadłości PBG (po sprawdzeniu przez sędziego komisarza oraz po weryfikacji przez nadzorcę sądowego) wpisano na listę wierzytelności w kwocie 103 014 tys. zł. Zarówno na 30 września 2015 roku, 30 czerwca 2015 roku, jak i na 31 grudnia 2014 roku kwota wierzytelności wynosi 102 164 tys. zł, a jej zmniejszenie wynikało z upływu terminu części gwarancji, w których nie zgłoszono roszczeń. Wyznaczone na 29 kwietnia 2015 roku zgromadzenie wierzycieli, na którym miało odbyć się głosowanie nad propozycjami układowymi PBG zostało odwołane. Na zgromadzeniu wierzycieli 5 sierpnia 2015 roku PZU głosował za przyjęciem układu a 25 sierpnia 2015 roku sędzia komisarz potwierdził wyniki głosowania i zawarcie układu. 8 października 2015 roku Sąd Upadłościowy ogłosił postanowienie, w którym zatwierdził układ zawarty z wierzycielami. Postanowienie nie jest prawomocne. W przypadku uprawomocnienia postanowienia o zatwierdzeniu układu, PZU zostanie zaspokojone w formie spłat gotówkowych

w wysokości 21% kwoty wierzytelności, zgodnie z harmonogramem zawartym w Propozycjach Układowych oraz w formie bezgotówkowej, polegającej na konwersji 0,491927 % wierzytelności na akcje nowej emisji.

23.6 Należność powstała w wyniku umowy pożyczki hipotecznej z Metro-Projekt sp. z o.o.

W 1999 roku PZU Życie udzielił Metro-Projekt sp. z o.o. („Metro-Projekt”) pożyczkę hipoteczną na okres pięciu lat. Kwota pożyczki wynosiła równowartość 25 500 tys. USD. Zabezpieczenie pożyczki stanowiła hipoteka kaucyjna ustanowiona na nieruchomości składającej się z prawa użytkowania wieczystego gruntu i budynku stanowiącego własność Metro-Projekt, zlokalizowanej w Warszawie przy Al. Jerozolimskich 44.

Metro-Projekt nie spłacił pożyczki, a w listopadzie 2002 roku ogłoszono jego upadłość.

Od roku 2004 toczyły się postępowania wynikające z powództwa syndyka masy upadłości Universal SA o wyłączenie nieruchomości przy Al. Jerozolimskich 44 w Warszawie z masy upadłości Metro-Projekt.

W wyniku zawarcia ugody w roku 2012, w zamian za notarialne oświadczenie o nieodwołalnym zrzeczeniu się wszelkich roszczeń przez masę upadłości Universal SA, masa upadłości Metro-Projekt zapłaciła na rzecz tej pierwszej dodatkową kwotę 5 722 tys. zł.

Po kilku nieudanych próbach sprzedaży przedsiębiorstwa kolejne ogłoszenie syndyka masy upadłości opublikowano 25 sierpnia 2014 roku. Cenę wywoławczą ustalono na 80 mln zł. 21 października 2014 roku nastąpiło otwarcie jedynej oferty opiewającej na kwotę 80 mln zł.

18 grudnia 2014 roku syndyk masy upadłości sprzedał przedsiębiorstwo spółki za kwotę 80 mln zł.

Na 31 grudnia 2014 roku wartość bilansowa należności od Metro-Projekt wynosiła 109 478 tys. 28 kwietnia 2015 roku wierzytelność PZU Życie w kwocie 109 478 tys. zł została zaspokojona w całości.

24. Pozostałe informacje

24.1 Ocena pozycji spółek Grupy PZU przez agencje ratingowe

PZU i PZU Życie podlegają regularnej ocenie przez agencje ratingowe. Rating nadany PZU i PZU Życie jest oceną wynikającą z analizy danych finansowych, pozycji konkurencyjnej, zarządzania i strategii korporacyjnej oraz sytuacji finansowej kraju. Rating zawiera również perspektywę ratingową (ang. *outlook*), czyli przyszłą ocenę sytuacji spółki w przypadku zaistnienia określonych okoliczności.

Na dzień przekazania niniejszego raportu okresowego PZU i PZU Życie posiadały rating siły finansowej oraz wiarygodności kredytowej w walucie lokalnej (nadany przez S&P w dniu 16 lipca 2009 roku) na poziomie A, aktualizowany następnie co najmniej raz w roku (daty ostatnich aktualizacji zaprezentowano w tabeli poniżej).

Długoterminowy rating kredytowy Polski dla zadłużenia w walucie lokalnej na dzień przekazania niniejszego raportu okresowego to A ze stabilną perspektywą ratingową, natomiast rating kredytowy Polski dla długoterminowego zadłużenia w walucie zagranicznej to A- ze stabilną perspektywą ratingową.

W komunikacie z dnia 27 kwietnia 2015 roku agencja S&P potwierdziła pozycję ratingową PZU na poziomie „A” z perspektywą stabilną (*outlook stable*). Oznacza to, że PZU obecnie posiada rating wyższy niż rating Polski dla długu w walucie zagranicznej.

Poniższa tabela prezentuje ratingi nadane PZU i PZU Życie przez S&P wraz z ratingami przyznanymi poprzednio.

Nazwa zakładu	Rating oraz perspektywa	Data przyznania / aktualizacji	Poprzedni rating oraz perspektywa	Data przyznania / aktualizacji
PZU				
Rating siły finansowej	A /stabilna/	27 kwietnia 2015	A /stabilna/	25 marca 2014
Rating wiarygodności kredytowej	A /stabilna/	27 kwietnia 2015	A /stabilna/	25 marca 2014
PZU Życie				
Rating siły finansowej	A /stabilna/	27 kwietnia 2015	A /stabilna/	25 marca 2014
Rating wiarygodności kredytowej	A /stabilna/	27 kwietnia 2015	A /stabilna/	25 marca 2014

24.2 Nabywanie akcji Alior Banku SA

Na podstawie podpisanej 30 maja 2015 roku przedwstępnej umowy sprzedaży akcji Alior Banku SA („Alior Bank”), PZU nabędzie 17 818 473 akcje Alior Banku od Alior Lux S.à.r.l. & Co. S.C.A („Sprzedający 1”) oraz 500 000 akcji Alior Banku od Alior Polska sp. z o.o. („Sprzedający 2”), tj. łącznie 18 318 473 akcje stanowiące około 25,25% kapitału zakładowego Alior Banku oraz ogólnej liczby głosów na walnym zgromadzeniu Alior Banku.

Akcje Alior Banku, po spełnieniu warunków wskazanych w umowie sprzedaży, będą nabywane przez PZU w trzech transzach:

- w pierwszej – 6 744 900 akcji od Sprzedającego 1 i 500 000 akcji od Sprzedającego 2;
- w drugiej – 7 244 900 akcji od Sprzedającego 1;
- w trzeciej – 3 828 673 akcji od Sprzedającego 1.

Cena za jedną akcję wyniesie 89,25 zł, a łączna cena za nabywane akcje wyniesie 1 634 924 tys. zł.

Realizacja transakcji uzależniona była od spełnienia następujących warunków zawieszających, które stanowiły jednocześnie warunki zawieszające realizacji poszczególnych transz (pierwsze trzy punkty odnoszą się wyłącznie do transzy pierwszej):

- brak sprzeciwu Komisji Nadzoru Finansowego („KNF”) odnośnie nabycia przez PZU akcji Alior Banku (6 października 2015 roku KNF stwierdziła brak podstaw do zgłoszenia sprzeciwu);
- uzyskanie przez PZU zgody Prezesa UOKiK lub uznanie jej za uzyskaną (6 sierpnia 2015 roku PZU powziął informację o spełnieniu tego warunku);
- uzyskanie przez PZU zgody ukraińskiego Urzędu Antymonopolowego (2 września 2015 roku PZU powziął informację o uzyskaniu przedmiotowej zgody);
- brak naruszeń oświadczeń i zapewnień złożonych przez strony umowy (warunek został spełniony 9 października 2015 roku);
- brak nieuprawnionych świadczeń określonych w umowie, które nie zostały odpowiednio zrekompensowane (warunek został spełniony 9 października 2015 roku);
- brak istotnej negatywnej zmiany określonej w umowie (warunek został spełniony 9 października 2015 roku);
- brak naruszeń zobowiązań w okresie przejściowym pomiędzy datą podpisania umowy a datą kolejnej transzy (warunek został spełniony 9 października 2015 roku);
- nabycie przez Alior Bank zorganizowanej części przedsiębiorstwa Sprzedającego 2, w skład którego wchodzi nieruchomości wymienione w punktach a) – d) uchwały nr 27/2015 walnego zgromadzenia akcjonariuszy Alior Banku z 25 maja 2015 roku (warunek został spełniony 31 lipca 2015 roku).

12 października 2015 roku nastąpiło rozliczenie nabycia pierwszej transzy akcji Alior Banku, za łączną kwotą 646 607 tys. zł i od tego dnia Alior Bank uznaje się za jednostkę stowarzyszoną.

24.3 Podział (split) akcji PZU

30 czerwca 2015 roku ZWZ PZU podjęło uchwałę w sprawie podziału (splitu) wszystkich akcji PZU poprzez obniżenie wartości nominalnej każdej akcji PZU z 1 zł do 0,10 zł oraz zwiększenie liczby akcji PZU składających się na kapitał zakładowy z 86 352 300 do 863 523 000. Podział akcji nastąpi poprzez wymianę wszystkich akcji w stosunku 1:10. Podział akcji nie wpływa na wysokość kapitału zakładowego PZU.

3 listopada Sąd Rejonowy dla m. st. Warszawy, XII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego zarejestrował odpowiednią zmianę w statucie PZU. Dokonanie splitu akcji przez Krajowy Depozyt Papierów Wartościowych planowane jest na listopad 2015 roku.

24.4 Restrukturyzacja zatrudnienia

18 grudnia 2014 roku Zarząd PZU podjął decyzję o rozpoczęciu działań restrukturyzacyjnych związanych z wdrożeniem nowych systemów informatycznych i automatyzacją procesów operacyjnych.

8 kwietnia 2015 roku Zarządy PZU i PZU Życie ogłosiły zamiar przeprowadzenia zwolnień grupowych, zgodnie z Ustawą z dnia 13 marca 2003 roku o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn niedotyczących pracowników (Dz. U. z 2003 roku, poz. 844 z późn. zm.) („Ustawa o szczególnych zasadach rozwiązywania stosunków pracy”).

10 kwietnia 2015 roku PZU i PZU Życie oraz związki zawodowe działające przy tych spółkach zawarły porozumienie określające warunki restrukturyzacji zatrudnienia. Finalny kształt dokumentu powstał w oparciu o doświadczenia i rozwiązania wypracowane podczas analogicznych negocjacji w latach ubiegłych.

Restrukturyzację zatrudnienia przeprowadzono w zaplanowanym okresie (maj – czerwiec 2015 roku) i finalnie objęła ona w PZU i PZU Życie 269 osób, w tym redukcja zatrudnienia dotyczyła 136 pracowników.

Osobom, które były zwalniane lub które nie przyjęły zaproponowanej zmiany warunków zatrudnienia (analogicznie jak podczas wszystkich etapów restrukturyzacji zatrudnienia w latach 2010-2014) proponowane były korzystniejsze warunki odejścia niż te przewidziane prawem w podobnych sytuacjach (Ustawa o szczególnych zasadach rozwiązywania stosunków pracy). Wysokość dodatkowych odpraw była uzależniona od stażu pracy w Grupie PZU i wysokości wynagrodzenia danego pracownika.

Koszty związane z wypłatą świadczeń na rzecz zwalnianych pracowników zostały odniesione w ciężar rezerwy restrukturyzacyjnej, która na 30 września 2015 roku wynosiła 6 853 tys. zł (na 31 grudnia 2014 roku: 9 354 tys. zł).

24.5 Transakcje z podmiotami powiązаныmi

24.5.1. Zawarcie przez PZU lub jednostki zależne istotnych transakcji z podmiotami powiązаныmi na innych warunkach niż rynkowe

W okresie 9 miesięcy zakończonym 30 września 2015 roku ani PZU, ani jednostki zależne nie zawarły jednej lub wielu transakcji z podmiotami powiązаныmi, jeżeli pojedynczo lub łącznie byłyby one istotne i zostały zawarte na innych warunkach niż rynkowe, za wyjątkiem transakcji opisanych poniżej.

Na podstawie umowy podpisanej 23 marca 2015 roku PZU udzielił PZU Zdrowie nieoprocentowanej pożyczki pieniężnej. Maksymalna kwota pożyczki wynosi 200 000 tys. zł, a maksymalny termin spłaty to 31 grudnia 2030 roku. 24 marca 2015 roku uruchomiono pierwszą transzę w wysokości 90 000 tys. zł, a 25 września 2015 roku drugą w wysokości 40 000 tys. zł. Z uwagi na uczestnictwo obydwu spółek w Podatkowej Grupie Kapitałowej („PGK”) jest ona neutralna podatkowo.

Ponadto, na podstawie umowy ramowej podpisanej 7 sierpnia 2013 roku pomiędzy PZU i PZU Życie, pomiędzy tymi spółkami udzielane są pożyczki pieniężne w polskich złotych, na czas oznaczony, nie dłuższy niż 12 miesięcy. Suma

pożyczek udzielonych przez każdą ze stron nie może przekroczyć 1 mld zł. Celem ww. umowy jest dostarczenie narzędzia zarządzania płynnością w Grupie PZU. Pożyczki nie są udzielane na warunkach rynkowych - od kwoty udzielonej pożyczki nie nalicza się odsetek, a z tytułu udzielenia pożyczki przysługuje pożyczkodawcy wynagrodzenie prowizyjne w wysokości 100 zł za każdą zawartą umowę pożyczki – jednakże z uwagi na uczestnictwo obydwu spółek w PGK są one neutralne podatkowo. W okresie 9 miesięcy zakończonym 30 września 2015 roku takie pożyczki nie były udzielane. 20 października 2015 roku PZU Życie udzielił pożyczki PZU w wysokości 950 000 tys. zł, z terminem spłaty 20 listopada 2015 roku.

24.5.2. Obroty i salda transakcji z podmiotami powiązаныmi

Salda i obroty wynikające z transakcji handlowych pomiędzy Grupą PZU a podmiotami powiązаныmi	1 stycznia – 30 września 2015 roku i na 30 września 2015 roku		1 stycznia – 31 grudnia 2014 roku i na 31 grudnia 2014 roku		1 stycznia – 30 września 2014 roku i na 30 września 2014 roku	
	Kluczowi członkowie kadry kierowniczej podstawowych jednostek ¹⁾	Pozostałe pomioty powiązаныe ²⁾	Kluczowi członkowie kadry kierowniczej podstawowych jednostek ¹⁾	Pozostałe pomioty powiązаныe ²⁾	Kluczowi członkowie kadry kierowniczej podstawowych jednostek ¹⁾	Pozostałe pomioty powiązаныe ²⁾
Składka przypisana brutto	-	2 398	-	860	-	-
w ubezpieczeniach majątkowych i osobowych	-	2 398	-	860	-	-
w ubezpieczeniach na życie (łącznie z wolumenami z kontraktów inwestycyjnych)	-	-	-	-	-	-
Pozostałe przychody	-	2	-	-	-	-
Koszty	-	11	-	18	-	-
w tym odpisy na należności dokonane w bieżącym okresie	-	-	-	-	-	-
Należności	-	20	-	40	-	-
wartość brutto	-	20	-	40	-	-
odpisy aktualizujące	-	-	-	-	-	-
wartość netto	-	20	-	40	-	-
Zobowiązania	-	4	-	11	-	-
Aktywa warunkowe	-	-	-	-	-	-
Zobowiązania warunkowe	-	-	-	-	-	-

¹⁾ Osoby zarządzające wyższego szczebla, dane wg oświadczeń.

²⁾ Niekonsolidowane spółki w likwidacji oraz jednostki stowarzyszone i wspólne przedsięwzięcia wyceniane metodą praw własności.

24.5.3. Prezentacja transakcji z jednostkami powiązаныmi ze Skarbem Państwa

Mając na uwadze zapisy Statutu PZU (w szczególności dotyczące ograniczeń prawa głosowania akcjonariuszy innych niż Skarb Państwa oraz zasad powoływania Rady Nadzorczej PZU), dla potrzeb przedstawienia obrotów i sald transakcji z podmiotami powiązаныmi, przyjmuje się założenie, że Skarb Państwa zachował kontrolę nad PZU w rozumieniu MSR 27, a w konsekwencji PZU pozostaje podmiotem zależnym od Skarbu Państwa.

Transakcje z jednostkami zależnymi, współzależnymi i stowarzyszonymi ze Skarbem Państwa stanowiły w przeważającej większości umowy ubezpieczeń majątkowych i osobowych oraz ubezpieczeń na życie i kontraktów inwestycyjnych. Transakcje te są zawierane i rozliczane na warunkach możliwych do uzyskania przez klientów niebędących stronami powiązаныmi. Należności od stron powiązanych oraz zobowiązania wobec stron powiązanych z tytułu umów ubezpieczeniowych mają charakter krótkoterminowy.

Grupa PZU stosuje zwolnienie z konieczności ujawniania transakcji z podmiotami powiązаныmi poprzez fakt znajdowania się pod kontrolą, współkontrolą lub znaczącym wpływem tego samego rządu, o którym mowa w pkt. 25 MSR 24, jednak z uwagi na użyteczność takiej informacji zdecydowano o ujawnieniu wartości przypisu składki oraz wolumenów z kontraktów inwestycyjnych wynikających z transakcji z jednostkami zależnymi, współzależnymi i stowarzyszonymi ze Skarbem Państwa rozumianymi wyłącznie jako spółki prawa handlowego i przedsiębiorstwa państwowe zależne, współzależne i stowarzyszone ze Skarbem Państwa, których listy publikowane są na stronach internetowych Ministerstwa Skarbu Państwa.

W tabeli poniżej przedstawiono przypis składki oraz wolumeny z kontraktów inwestycyjnych wynikające z transakcji z jednostkami zależnymi, współzależnymi i stowarzyszonymi ze Skarbem Państwa.

Jednostki zależne, współzależne i stowarzyszone ze Skarbem Państwa	1 lipca - 30 września 2015	1 stycznia - 30 września 2015	1 lipca - 30 września 2014	1 stycznia - 30 września 2014
Składka przypisana brutto w ubezpieczeniach majątkowych i osobowych	5 152	25 438	15 993	64 031
- w tym składka przypisana w transakcjach z Bankiem Powszechną Kasą Oszczędności BP SA	3 938	9 494	3 489	11 966
Składka przypisana brutto w ubezpieczeniach na życie	6 488	20 328	7 653	23 351
- w tym składka przypisana i wolumeny z kontraktów inwestycyjnych w transakcjach z Bankiem Powszechną Kasą Oszczędności BP SA	6 488	20 328	7 653	23 351
Razem	11 640	45 766	23 646	87 382

24.6 Kontrola Urzędu Komisji Nadzoru Finansowego w PZU Życie

W okresie od 12 sierpnia do 3 października 2014 roku Urząd Komisji Nadzoru Finansowego przeprowadził kontrolę w PZU Życie. Kontrola objęła działalność i stan majątkowy PZU Życie w zakresie:

- organizacji i zarządzania;
- rachunkowości;
- polityki lokacyjnej;
- rezerw techniczno – ubezpieczeniowych;
- spełniania świadczeń.

29 czerwca 2015 roku PZU Życie otrzymał protokół pokontrolny, do którego 13 lipca 2015 roku i 12 sierpnia 2015 roku złożył zastrzeżenia. Do dnia przekazania niniejszego raportu okresowego PZU Życie nie otrzymał zaleceń pokontrolnych.

24.7 Kontrola Urzędu Komisji Nadzoru Finansowego w PZU

W okresie od 17 kwietnia do 17 czerwca 2015 roku Urząd Komisji Nadzoru Finansowego przeprowadził kontrolę w PZU w zakresie korzystania z usług agentów ubezpieczeniowych.

Do dnia przekazania niniejszego raportu okresowego PZU nie otrzymał protokołu, ani zaleceń pokontrolnych.

24.8 Sytuacja na Ukrainie

Od 2014 roku sytuacja polityczna i ekonomiczna na Ukrainie jest niestabilna. Wiąże się to z następującymi czynnikami wpływającymi na ukraiński sektor ubezpieczeń:

- wysoką inflacją oraz silną dynamiką deprecjacji waluty lokalnej (hrywna ukraińska) względem dolara i euro;
- załamaniem popytu wewnętrznego;
- kłopotami w sektorze bankowym (od początku 2014 roku w ponad 50 bankach wprowadzano administrację tymczasową, w tym w czwartym co do wielkości banku na Ukrainie – Delta Banku, 40 z nich zostało już zlikwidowanych).

Aktywa należące do PZU Ukraine (papiery wartościowe i depozyty) są zdeponowane w bankach z udziałem akcjonariusza zachodniego lub polskiego oraz w dwóch największych bankach państwowych o ratingach spełniających warunki przewidziane w wewnętrznych regulacjach Grupy PZU.

Wpływy zewnętrzne zakłócają funkcjonowanie sektora finansowego i utrudniają planowanie działalności w dłuższej perspektywie czasu. Dla klientów ważna stała się w takich warunkach niezawodność zakładów ubezpieczeń. Zakłady ubezpieczeń z zagranicznym kapitałem są przez klientów postrzegane jako bardziej wiarygodne. PZU Ukraine i PZU Ukraine Life Insurance dzięki dywersyfikacji portfela i kanałów sprzedaży są bardziej elastyczne na zmiany rynku i realizują założenia planów finansowych przyjętych na 2015 rok. Biorąc pod uwagę zagrożenia płynące z otoczenia zewnętrznego spółek, Zarząd PZU we współpracy z zarządami PZU Ukraine i PZU Ukraine Life Insurance prowadzi stały monitoring sytuacji na Ukrainie. Zostały przygotowane scenariusze reagowania na zmiany rynkowe i mechanizmy kontrolne. PZU nie zamierza wycofywać się z rynku ukraińskiego. Na dzień przekazania niniejszego raportu okresowego Zarząd PZU zakłada, że dalsza działalność PZU Ukraine i PZU Ukraine Life Insurance będzie kontynuowana zgodnie z przyjętymi założeniami. Tym niemniej, istniejąca na Ukrainie niestabilność gospodarcza może w przyszłości wpłynąć negatywnie na sytuację finansową i wyniki finansowe PZU Ukraine i PZU Ukraine Life Insurance w sposób, który w chwili obecnej nie może być wiarygodnie przewidziany. Niniejszy raport śródroczny odzwierciedla bieżącą ocenę Zarządu PZU w tym zakresie.

24.9 Założenie Towarzystwa Ubezpieczeń Wzajemnych Polskiego Zakładu Ubezpieczeń Wzajemnych („TUW PZUW”)

3 listopada 2015 roku KNF wydała zgodę na utworzenie TUW PZUW.

Jedynym założycielem TUW PZUW i posiadaczem, na początku działalności, 100% udziałów w kapitale zakładowym będzie PZU, który obejmie 249 000 udziałów TUW PZUW o wartości nominalnej 100 zł każdy. Kapitał zakładowy TUW PZUW wyniesie 24 900 tys. zł. PZU pokryje także fundusz organizacyjny TUW PZUW w wysokości 950 tys. zł.

24.10 Postępowanie administracyjne UOKiK

W 2015 roku Prezes UOKiK wszczął postępowania przeciwko 17 zakładom ubezpieczeń na życie, w tym przeciwko PZU Życie, w sprawie naruszenia zbiorowych interesów konsumentów, zarzucając, że poprzez stosowanie opłat likwidacyjnych w ubezpieczeniach na życie z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym ubezpieczyciele przerzucają na konsumentów koszty początkowe zawarcia tego rodzaju umów ubezpieczenia. W przypadku PZU Życie sprawa dotyczyła

wyłącznie ubezpieczenia na życie z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym Wielowalutowy Program Inwestycyjny. 14 października 2015 roku Prezes UOKiK wydał decyzję zobowiązującą PZU Życie m. in do zmiany wskaźnika wykupu tak, aby koszt wykupu dla klienta nie przekraczał 4% (maksymalnie 7 500 zł). Ze względu na fakt, iż opłaty dotychczas stosowane przez PZU Życie nie były istotnie wyższe, zastosowanie się do decyzji Prezesa UOKiK nie będzie miało istotnego wpływu na skonsolidowane sprawozdania finansowe Grupy PZU.

Kwartalna jednostkowa informacja finansowa PZU (wg PSR)

1. Śródroczny bilans

AKTYWA	30 września 2015	30 czerwca 2015	31 grudnia 2014	30 września 2014
I. Wartości niematerialne i prawne, w tym:	326 535	301 872	283 999	249 345
- wartość firmy	-	-	-	-
II. Lokaty	31 464 250	30 486 145	31 030 939	31 142 236
1. Nieruchomości	482 626	486 486	492 420	500 922
2. Lokaty w jednostkach podporządkowanych, w tym:	6 490 690	6 177 651	6 473 390	5 934 363
- lokaty w jednostkach podporządkowanych wycenianych metodą praw własności	6 490 690	6 177 651	6 473 390	5 934 363
3. Inne lokaty finansowe	24 490 934	23 822 008	24 065 129	24 706 946
4. Należności depozytowe od cedentów	-	-	-	5
III. Aktywa netto ubezpieczeń na życie, gdy ryzyko lokaty (inwestycyjne) ponosi ubezpieczający	-	-	-	-
IV. Należności	2 947 868	2 851 039	2 437 819	3 074 731
1. Należności z tytułu ubezpieczeń bezpośrednich	1 353 888	1 427 632	1 398 967	1 349 543
1.1. Od jednostek podporządkowanych	690	5	110	81
1.2. Od pozostałych jednostek	1 353 198	1 427 627	1 398 857	1 349 462
2. Należności z tytułu reasekuracji	35 438	45 786	19 651	28 457
1.1. Od jednostek podporządkowanych	3 074	7 584	194	72
1.2. Od pozostałych jednostek	32 364	38 202	19 457	28 385
3. Inne należności	1 558 542	1 377 621	1 019 201	1 696 731
1.1. Należności od budżetu	1 769	1 813	1 953	1 637
1.2. Pozostałe należności	1 556 773	1 375 808	1 017 248	1 695 094
a) od jednostek podporządkowanych	1 161 336	1 170 125	803 507	1 364 623
b) od pozostałych jednostek	395 437	205 683	213 741	330 471
V. Inne składniki aktywów	195 500	204 946	171 650	170 059
1. Rzeczowe składniki aktywów	115 047	115 861	124 649	107 267
2. Środki pieniężne	80 453	89 085	47 001	62 792
3. Pozostałe składniki aktywów	-	-	-	-
VI. Rozliczenia międzyokresowe	1 068 703	910 378	705 371	608 563
1. Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	-	-	-	-
2. Aktywowane koszty akwizycji	704 014	684 912	568 502	535 587
3. Zarachowane odsetki i czynsze	-	-	-	-
4. Inne rozliczenia międzyokresowe	364 689	225 466	136 869	72 976
Aktywa, razem	36 002 856	34 754 380	34 629 778	35 244 934

Śródroczny bilans (kontynuacja)

PASYWA	30 września 2015	30 czerwca 2015	31 grudnia 2014	30 września 2014
I. Kapitał własny	11 630 675	11 098 586	12 328 724	11 941 944
1. Kapitał zakładowy	86 352	86 352	86 352	86 352
2. Należne wpłaty na kapitał zakładowy (wielkość ujemna)	-	-	-	-
3. Akcje własne (wielkość ujemna)	-	-	-	-
4. Kapitał zapasowy	4 444 768	4 444 753	4 408 306	4 408 148
5. Kapitał z aktualizacji wyceny	5 594 389	5 163 080	5 197 333	5 457 970
6. Pozostałe kapitały rezerwowe	-	-	-	-
7. Zysk (strata) z lat ubiegłych	-	-	-	-
8. Zysk (strata) netto	1 505 166	1 404 401	2 636 733	1 989 474
9. Odpisy z zysku netto w ciągu roku obrotowego (wielkość ujemna)	-	-	-	-
II. Zobowiązania podporządkowane	-	-	-	-
III. Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe	18 339 453	17 877 791	17 657 194	17 093 539
IV. Udział reasekuratorów w rezerwach techniczno - ubezpieczeniowych (wartość ujemna)	(1 016 759)	(653 200)	(683 893)	(511 910)
V. Oszacowane regresy i odzyski (wartość ujemna)	(105 601)	(105 749)	(112 120)	(123 715)
1. Oszacowane regresy i odzyski brutto	(107 363)	(107 446)	(113 763)	(127 821)
2. Udział reasekuratorów w oszacowanych regresach i odzyskach	1 762	1 697	1 643	4 106
VI. Pozostałe rezerwy	435 025	376 427	265 170	342 627
1. Rezerwy na świadczenia emerytalne oraz inne obowiązkowe świadczenia pracowników	60 948	79 319	72 667	84 046
2. Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	263 294	177 533	92 577	153 089
3. Inne rezerwy	110 783	119 575	99 926	105 492
VII. Zobowiązania z tytułu depozytów reasekuratorów	-	-	-	-
VIII. Pozostałe zobowiązania i fundusze specjalne	6 262 604	5 726 471	4 598 574	6 124 489
1. Zobowiązania z tytułu ubezpieczeń bezpośrednich	325 967	344 402	325 424	308 788
1.1. Wobec jednostek podporządkowanych	838	758	783	473
1.2. Wobec pozostałych jednostek	325 129	343 644	324 641	308 315
2. Zobowiązania z tytułu reasekuracji	90 079	140 910	67 650	66 754
2.1. Wobec jednostek podporządkowanych	1 699	1 162	-	37
2.2. Wobec pozostałych jednostek	88 380	139 748	67 650	66 717
3. Zobowiązania z tytułu emisji własnych dłużnych papierów wartościowych oraz pobranych pożyczek	2 111 369	2 080 866	2 127 155	2 075 372
4. Zobowiązania wobec instytucji kredytowych	218 119	-	-	-
5. Inne zobowiązania	3 363 044	2 992 432	1 956 784	3 536 729
5.1. Zobowiązania wobec budżetu	33 205	47 216	40 502	44 873
5.2. Pozostałe zobowiązania	3 329 839	2 945 216	1 916 282	3 491 856
a) wobec jednostek podporządkowanych	5 323	7 715	8 192	7 203
b) wobec pozostałych jednostek	3 324 516	2 937 501	1 908 090	3 484 653
6. Fundusze specjalne	154 026	167 861	121 561	136 846
IX. Rozliczenia międzyokresowe	457 459	434 054	576 129	377 960
1. Rozliczenia międzyokresowe kosztów	425 189	407 369	550 075	355 941
2. Ujemna wartość firmy	-	-	-	-
3. Rozliczenia międzyokresowe przychodów	32 270	26 685	26 054	22 019
Pasywa, razem	36 002 856	34 754 380	34 629 778	35 244 934

Śródroczny bilans (kontynuacja)

	30 września 2015	30 czerwca 2015	31 grudnia 2014	30 września 2014
Wartość księgowa	11 630 675	11 098 586	12 328 724	11 941 944
Liczba akcji	86 352 300	86 352 300	86 352 300	86 352 300
Wartość księgowa na jedną akcję (w złotych)	134,69	128,53	142,77	138,29
Rozwodniona liczba akcji	86 352 300	86 352 300	86 352 300	86 352 300
Rozwodniona wartość księgowa na jedną akcję (w złotych)	134,69	128,53	142,77	138,29

2. Śródroczne zestawienie pozycji pozabilansowych

Pozycje pozabilansowe	30 września 2015	30 czerwca 2015	31 grudnia 2014	30 września 2014
1. Należności warunkowe, w tym:	9 935 621	9 712 414	9 846 030	8 516 109
1.1. Otrzymane gwarancje i poręczenia	13 203	12 715	12 552	18 790
1.2. Pozostałe ¹⁾	9 922 418	9 699 699	9 833 478	8 497 319
2. Zobowiązania warunkowe, w tym:	2 861 912	2 744 998	2 350 745	2 226 293
2.1. Udzielone poręczenia i gwarancje	2 131 859	2 164 506	2 152 111	2 080 437
2.2. Weksle akceptowane i indosowane	-	-	-	-
2.3. Aktywa z zobowiązaniem odsprzedaży	-	-	-	-
2.4. Inne zobowiązania zabezpieczone na aktywach lub na przychodach	-	-	-	-
2.5. Roszczenia sporne, nieuznane przez ubezpieczyciela skierowane przez wierzycieli na drogę postępowania sądowego	486 062	307 917	198 357	145 579
2.6. Pozostałe ²⁾	243 991	272 575	277	-
3. Zabezpieczenia z tytułu reasekuracji ustanowione na rzecz zakładu ubezpieczeń	-	-	-	-
4. Zabezpieczenia z tytułu reasekuracji ustanowione przez zakład ubezpieczeń na rzecz cedentów	-	-	-	-
5. Obce składniki aktywów nieujęte w aktywach	136 665	137 490	123 161	109 840
6. Inne pozycje pozabilansowe	-	-	-	-

	30 września 2015	30 czerwca 2015	31 grudnia 2014	30 września 2014
Wysokość środków własnych	7 208 848	6 653 797	7 981 468	8 632 843
Wysokość marginesu wypłacalności	1 363 639	1 369 183	1 362 353	1 363 639
Nadwyżka (niedobór) środków własnych na pokrycie marginesu wypłacalności	5 845 209	5 284 614	6 619 115	7 269 204
Wysokość rezerw techniczno-ubezpieczeniowych ³⁾	18 232 090	17 770 345	17 543 431	16 965 718
Wysokość aktywów stanowiących pokrycie rezerw techniczno-ubezpieczeniowych	20 714 434	20 361 286	20 755 548	20 112 827
Nadwyżka (niedobór) aktywów na pokrycie rezerw techniczno-ubezpieczeniowych	2 482 344	2 590 941	3 212 117	3 147 109

¹⁾ Pozycja obejmuje głównie: weksle z tytułu udzielonych gwarancji ubezpieczeniowych, pozostałe weksle, zabezpieczenia otrzymane w formie przewłaszczenia majątku dłużnika, hipoteki na majątku dłużnika, inne należności warunkowe itp.

²⁾ Pozycja obejmuje głównie zobowiązania umowne do udzielenia pożyczek innym podmiotom.

³⁾ Z uwzględnieniem oszacowanych regresów i odzysków brutto.

3. Śródroczny rachunek techniczny ubezpieczeń majątkowych i osobowych

Techniczny rachunek ubezpieczeń majątkowych i osobowych	1 lipca - 30 września 2015	1 stycznia - 30 września 2015	1 lipca - 30 września 2014	1 stycznia - 30 września 2014
I. Składki (1-2-3+4)	2 027 711	5 936 238	2 017 209	5 948 265
1. Składki przypisane brutto	2 010 759	6 252 851	1 860 265	6 154 673
2. Udział reasekuratorów w składce przypisanej	62 039	118 542	41 664	132 818
3. Zmiany stanu rezerw składek i rezerwy na ryzyko niewygasłe brutto	(83 631)	131 070	(208 987)	61 802
4. Udział reasekuratorów w zmianie stanu rezerw składek	(4 640)	(67 001)	(10 379)	(11 788)
II. Przychody z lokat netto po uwzględnieniu kosztów, przeniesione z ogólnego rachunku zysków i strat	66 395	195 215	65 670	200 380
III. Pozostałe przychody techniczne na udziale własnym	43 390	136 175	30 875	69 011
IV. Odszkodowania i świadczenia (1+2)	1 544 809	3 898 603	1 394 713	3 697 124
1. Odszkodowania i świadczenia wypłacone na udziale własnym	1 366 817	3 741 063	1 129 614	3 224 564
1.1. Odszkodowania i świadczenia wypłacone brutto	1 379 065	3 780 608	1 137 363	3 261 810
1.2. Udział reasekuratorów w odszkodowaniach i świadczeniach wypłaconych	12 248	39 545	7 749	37 246
2. Zmiana stanu rezerwy na niewypłacone odszkodowania i świadczenia na udziale własnym	177 992	157 540	265 099	472 560
2.1. Zmiana stanu rezerwy na niewypłacone odszkodowania i świadczenia brutto	546 126	557 288	280 547	512 749
2.2. Udział reasekuratorów w zmianie stanu rezerwy na niewypłacone odszkodowania i świadczenia	368 134	399 748	15 448	40 189
V. Zmiany stanu pozostałych rezerw techniczno-ubezpieczeniowych na udziale własnym	-	-	-	-
1. Zmiany stanu pozostałych rezerw techniczno-ubezpieczeniowych brutto	-	-	-	-
2. Udział reasekuratorów w zmianie stanu pozostałych rezerw techniczno-ubezpieczeniowych	-	-	-	-
VI. Premie i rabaty na udziale własnym łącznie ze zmianą stanu rezerw	1 550	3 724	889	(121)
VII. Koszty działalności ubezpieczeniowej	568 887	1 663 639	553 517	1 609 318
1. Koszty akwizycji, w tym:	398 483	1 139 447	378 904	1 110 615
- zmiana stanu aktywowanych kosztów akwizycji	(19 114)	(135 512)	19 426	(15 282)
2. Koszty administracyjne	164 604	526 585	175 160	505 331
3. Prowizje reasekuracyjne i udział w zyskach reasekuratorów	(5 800)	2 393	547	6 628
VIII. Pozostałe koszty techniczne na udziale własnym	62 564	248 120	72 847	205 348
IX. Zmiany stanu rezerw na wyrównanie szkodowości (ryzyka)	-	-	-	-
X. Wynik techniczny ubezpieczeń majątkowych i osobowych	(40 314)	453 542	91 788	705 987

4. Śródroczny ogólny rachunek zysków i strat

Ogólny rachunek zysków i strat	1 lipca - 30 września 2015	1 stycznia - 30 września 2015	1 lipca - 30 września 2014	1 stycznia - 30 września 2014
I. Wynik techniczny ubezpieczeń majątkowych i osobowych lub ubezpieczeń na życie	(40 314)	453 542	91 788	705 987
II. Przychody z lokat	219 497	1 692 162	204 748	1 924 710
1. Przychody z lokat w nieruchomości	1 513	4 356	1 571	4 872
2. Przychody z lokat w jednostkach podporządkowanych	1 712	1 083 489	(38)	1 360 173
2.1. Z udziałów lub akcji	-	1 079 309	-	1 360 211
2.2. Z pożyczek i dłużnych papierów wartościowych	1 712	4 180	(38)	(38)
2.3. Z pozostałych lokat	-	-	-	-
3. Przychody z innych lokat finansowych	106 606	284 597	123 183	325 517
3.1. Z udziałów, akcji, innych papierów wartościowych o zmiennej kwocie dochodu oraz jednostek uczestnictwa i certyfikatów inwestycyjnych w funduszach inwestycyjnych	3 395	10 410	2 879	7 772
3.2. Z dłużnych papierów wartościowych oraz innych papierów wartościowych o stałej kwocie dochodu	90 807	244 893	78 122	243 822
3.3. Z lokat terminowych w instytucjach kredytowych	(1 606)	(12 110)	23 870	24 837
3.4. Z pozostałych lokat	14 010	41 404	18 312	49 086
4. Wynik dodatni z rewaloryzacji lokat	57	534	316	5 230
5. Wynik dodatni z realizacji lokat	109 609	319 186	79 716	228 918
III. Niezrealizowane zyski z lokat	61 973	164 788	52 702	291 690
IV. Przychody z lokat netto po uwzględnieniu kosztów, przeniesione z technicznego rachunku ubezpieczeń na życie	-	-	-	-
V. Koszty działalności lokacyjnej	56 651	248 310	40 517	202 895
1. Koszty utrzymania nieruchomości	1 858	7 154	2 035	7 389
2. Pozostałe koszty działalności lokacyjnej	3 278	10 233	3 681	10 413
3. Wynik ujemny z rewaloryzacji lokat	-	403	3	6 699
4. Wynik ujemny z realizacji lokat	51 515	230 520	34 798	178 394
VI. Niezrealizowane straty na lokatach	74 302	219 817	69 948	282 312
VII. Przychody z lokat netto po uwzględnieniu kosztów, przeniesione do technicznego rachunku ubezpieczeń majątkowych i osobowych	66 395	195 215	65 670	200 380
VIII. Pozostałe przychody operacyjne	62 174	247 889	38 154	77 827
IX. Pozostałe koszty operacyjne	69 240	216 651	74 962	113 530
X. Zysk (strata) z działalności operacyjnej	36 742	1 678 388	136 295	2 201 097
XI. Zyski nadzwyczajne	-	-	-	-
XII. Straty nadzwyczajne	-	-	-	-
XIII. Zysk (strata) brutto	36 742	1 678 388	136 295	2 201 097
XIV. Podatek dochodowy	32 988	127 047	27 746	191 598
a) część bieżąca	(44 484)	23 954	27 261	145 391
b) część odroczone	77 472	103 093	485	46 207
XV. Pozostałe obowiązkowe zmniejszenia zysku (zwiększenia straty)	-	-	-	-
XVI. Udział w zyskach (stratach) netto jednostek podporządkowanych wycenianych metodą praw własności	97 011	(46 175)	(18 447)	(20 025)
XVII. Zysk (strata) netto	100 765	1 505 166	90 102	1 989 474

	1 lipca - 30 września 2015	1 stycznia - 30 września 2015	1 lipca - 30 września 2014	1 stycznia - 30 września 2014
Zysk (strata) netto (zannualizowany)	399 774	2 012 401	358 449	2 677 013
Średnia ważona liczba akcji zwykłych	86 352 300	86 352 300	86 352 300	86 352 300
Zysk (strata) na jedną akcję zwykłą (w zł)	4,63	23,30	4,15	31,00
Średnia ważona rozwodniona liczba akcji zwykłych	86 352 300	86 352 300	86 352 300	86 352 300
Rozwodniony zysk (strata) na jedną akcję zwykłą (w zł)	4,63	23,30	4,15	31,00

5. Śródroczne zestawienie zmian w kapitale własnym

Zestawienie zmian w kapitale własnym	1 stycznia - 30 września 2015	1 stycznia - 31 grudnia 2014	1 stycznia - 30 września 2014
I. Kapitał własny na początek okresu (BO)	12 328 724	12 259 761	12 259 761
a) zmiany przyjętych zasad (polityki) rachunkowości	-	-	-
b) korekty błędów	-	-	-
I.a. Kapitał własny na początek okresu (BO), po uzgodnieniu do danych porównywalnych	12 328 724	12 259 761	12 259 761
1. Kapitał zakładowy na początek okresu	86 352	86 352	86 352
1.1. Zmiany kapitału zakładowego	-	-	-
a) zwiększenia	-	-	-
b) zmniejszenia	-	-	-
1.2. Kapitał zakładowy na koniec okresu	86 352	86 352	86 352
2. Należne wpłaty na kapitał zakładowy na początek okresu	-	-	-
2.1. Zmiany należnych wpłat na kapitał zakładowy	-	-	-
a) zwiększenia	-	-	-
b) zmniejszenia	-	-	-
2.2. Należne wpłaty na kapitał zakładowy na koniec okresu	-	-	-
3. Akcje własne na początek okresu	-	-	-
3.1. Zmiany akcji własnych	-	-	-
a) zwiększenia	-	-	-
b) zmniejszenia	-	-	-
3.2. Akcje własne na koniec okresu	-	-	-
4. Kapitał zapasowy na początek okresu	4 408 306	3 974 327	3 974 327
4.1. Zmiany kapitału zapasowego	36 462	433 979	433 821
a) zwiększenia (z tytułu):	36 462	433 979	433 821
- podziału zysku (ponad wymaganą ustawowo wartość)	36 164	433 321	433 321
- z kapitału rezerwowego z aktualizacji – tytułem sprzedaży i likwidacji środków trwałych	298	658	500
b) zmniejszenia	-	-	-
4.2. Kapitał zapasowy na koniec okresu	4 444 768	4 408 306	4 408 148

Śródroczne zestawienie zmian w kapitale własnym (kontynuacja)

Zestawienie zmian w kapitale własnym	1 stycznia - 30 września 2015	1 stycznia - 31 grudnia 2014	1 stycznia - 30 września 2014
5. Kapitał z aktualizacji wyceny na początek okresu	5 197 333	4 819 783	4 819 783
- zmiany przyjętych zasad (polityki) rachunkowości	-	-	-
5.1. Zmiany kapitału z aktualizacji wyceny	397 056	377 550	638 187
a) zwiększenia (z tytułu):	502 037	677 291	846 609
- wycena lokat finansowych	502 037	677 291	846 335
- przeniesienia odpisu z tytułu trwałej utraty wartości lokat dostępnych do sprzedaży	-	-	-
- pozostałe zwiększenia, w tym rozwiązania odpisów z tytułu trwałej utraty wartości nieruchomości	-	-	274
b) zmniejszenia (z tytułu)	104 981	299 741	208 422
- wycena lokat finansowych	104 683	299 037	207 603
- zbycia środków trwałych	298	658	500
- pozostałe	-	46	319
5.2. Kapitał z aktualizacji wyceny na koniec okresu	5 594 389	5 197 333	5 457 970
6. Pozostałe kapitały rezerwowe na początek okresu	-	-	-
6.1. Zmiany pozostałych kapitałów rezerwowych	-	-	-
a) zwiększenia	-	-	-
b) zmniejszenia	-	-	-
6.2. Pozostałe kapitały rezerwowe na koniec okresu	-	-	-
7. Zysk (strata) z lat ubiegłych na początek okresu	2 636 733	3 379 299	3 379 299
7.1. Zysk z lat ubiegłych na początek okresu	2 636 733	3 379 299	3 379 299
a) zmiany przyjętych zasad (polityki) rachunkowości	-	-	-
b) korekty błędów	-	-	-
7.2. Zysk z lat ubiegłych na początek okresu, po uzgodnieniu do danych porównywalnych	2 636 733	3 379 299	3 379 299
a) zwiększenia	-	-	-
b) zmniejszenia	2 636 733	3 379 299	3 379 299
- przeniesienia na kapitał zapasowy	36 164	433 321	433 321
- wypłata dywidendy	2 590 569	2 935 978	2 935 978
- przeniesienia/odpisy ZFŚS	10 000	10 000	10 000
7.3. Zysk z lat ubiegłych na koniec okresu	-	-	-
7.4. Strata z lat ubiegłych na początek okresu	-	-	-
a) zmiany przyjętych zasad (polityki) rachunkowości	-	-	-
b) korekty błędów	-	-	-
7.5. Strata z lat ubiegłych na początek okresu, po uzgodnieniu do danych porównywalnych	-	-	-
a) zwiększenia	-	-	-
b) zmniejszenia	-	-	-
7.6. Strata z lat ubiegłych na koniec okresu	-	-	-
7.7. Zysk (strata) z lat ubiegłych na koniec okresu	-	-	-
8. Wynik netto	1 505 166	2 636 733	1 989 474
a) zysk netto	1 505 166	2 636 733	1 989 474
b) strata netto	-	-	-
c) odpisy z zysku	-	-	-
II. Kapitał własny na koniec okresu (BZ)	11 630 675	12 328 724	11 941 944

6. Śródroczny rachunek przepływów pieniężnych

Rachunek przepływów pieniężnych	1 stycznia - 30 września 2015	1 stycznia - 31 grudnia 2014	1 stycznia - 30 września 2014
A. Przepływy środków pieniężnych z działalności operacyjnej			
I. Wpływy	7 082 910	9 155 722	6 763 537
1. Wpływy z działalności bezpośredniej oraz reasekuracji czynnej	6 329 447	8 389 086	6 276 832
1.1. Wpływy z tytułu składek brutto	6 218 204	8 250 782	6 166 443
1.2. Wpływy z tytułu regresów, odzysków i zwrotów odszkodowań	87 670	108 120	83 987
1.3. Pozostałe wpływy z działalności bezpośredniej	23 573	30 184	26 402
2. Wpływy z reasekuracji biernej	55 252	61 026	35 024
2.1. Wpłaty reasekuratorów z tytułu udziału w odszkodowaniach	40 366	54 763	27 076
2.2. Wpływy z tytułu prowizji reasekuracyjnych i udziałów w zyskach reasekuratorów	14 868	6 232	7 917
2.3. Pozostałe wpływy z reasekuracji biernej	18	31	31
3. Wpływy z pozostałej działalności operacyjnej	698 211	705 610	451 681
3.1. Wpływy z tytułu czynności komisarza awaryjnego	134 500	183 762	140 558
3.2. Zbycie wartości niematerialnych i prawnych oraz rzeczowych składników aktywów trwałych innych niż lokaty	2 147	2 562	1 507
3.3. Pozostałe wpływy	561 564	519 286	309 616
II. Wydatki	6 852 065	8 351 613	6 194 472
1. Wydatki z tytułu z działalności bezpośredniej oraz reasekuracji czynnej	5 574 631	6 687 994	4 920 813
1.1. Zwroty składek brutto	114 449	160 062	119 616
1.2. Odszkodowania i świadczenia wypłacone brutto	3 224 384	3 771 911	2 794 999
1.3. Wydatki z tytułu akwizycji	880 910	1 115 888	826 973
1.4. Wydatki o charakterze administracyjnym	1 086 595	1 362 861	974 122
1.5. Wydatki z tytułu likwidacji szkód i windykacji regresów	148 096	155 280	105 526
1.6. Wypłacone prowizje i udziały w zyskach z tytułu reasekuracji czynnej	23 042	6 647	3 985
1.7. Pozostałe wydatki z działalności bezpośredniej oraz reasekuracji czynnej	97 155	115 345	95 592
2. Wydatki z tytułu reasekuracji biernej	204 320	219 739	190 121
2.1. Składki zapłacone z tytułu reasekuracji	204 054	219 421	189 894
2.2. Pozostałe wydatki z tytułu reasekuracji biernej	266	318	227
3. Wydatki z pozostałej działalności operacyjnej	1 073 114	1 443 880	1 083 538
3.1. Wydatki z tytułu czynności komisarza awaryjnego	369 550	453 015	327 856
3.2. Nabycie wartości niematerialnych i prawnych oraz rzeczowych składników aktywów trwałych innych niż lokaty	118 596	161 128	115 151
3.3. Pozostałe wydatki operacyjne	584 968	829 737	640 531
III. Przepływy pieniężne netto z działalności operacyjnej (I-II)	230 845	804 109	569 065

Śródroczny rachunek przepływów pieniężnych (kontynuacja)

Rachunek przepływów pieniężnych	1 stycznia - 30 września 2015	1 stycznia - 31 grudnia 2014	1 stycznia - 30 września 2014
B. Przepływy środków pieniężnych z działalności lokacyjnej			
I. Wpływy	118 640 987	212 221 437	152 417 429
1. Zbycie nieruchomości	12 821	20 725	13 793
2. Zbycie udziałów, akcji w jednostkach podporządkowanych	279 921	-	-
3. Zbycie udziałów, akcji w pozostałych jednostkach oraz jednostek uczestnictwa i certyfikatów inwestycyjnych w funduszach inwestycyjnych	1 771	140 654	139 693
4. Realizacja dłużnych papierów wartościowych emitowanych przez jednostki podporządkowane oraz spłata pożyczek udzielonych tym jednostkom	-	105 000	105 000
5. Realizacja dłużnych papierów wartościowych emitowanych przez pozostałe jednostki	4 676 151	8 541 245	7 020 683
6. Likwidacja lokat terminowych w instytucjach kredytowych	66 864 422	96 709 115	57 991 186
7. Realizacja pozostałych lokat	46 022 381	105 273 064	87 085 465
8. Wpływy z nieruchomości	5 390	8 200	6 072
9. Odsetki otrzymane	13 290	52 428	25 278
10. Dywidendy otrzymane	744 177	1 360 261	30 259
11. Pozostałe wpływy z lokat	20 663	10 745	-
II. Wydatki	117 555 568	213 431 940	154 843 620
1. Nabycie nieruchomości	-	-	-
2. Nabycie udziałów, akcji w jednostkach podporządkowanych	95 100	1 412 626	602 474
3. Nabycie udziałów, akcji w pozostałych jednostkach oraz jednostek uczestnictwa i certyfikatów inwestycyjnych w funduszach inwestycyjnych	65 725	298 550	298 550
4. Nabycie dłużnych papierów wartościowych emitowanych przez jednostki podporządkowane oraz udzielenie pożyczek tym jednostkom	130 000	327 193	327 193
5. Nabycie dłużnych papierów wartościowych emitowanych przez pozostałe jednostki	5 194 184	7 885 670	6 701 782
6. Nabycie lokat terminowych w instytucjach kredytowych	66 827 272	97 839 671	59 107 197
7. Nabycie pozostałych lokat	45 196 475	105 610 348	87 699 399
8. Wydatki na utrzymanie nieruchomości	42 556	55 142	42 238
9. Pozostałe wydatki na lokaty	4 256	2 740	64 787
III. Przepływy pieniężne netto z działalności lokacyjnej (I-II)	1 085 419	(1 210 503)	(2 426 191)

Śródroczny rachunek przepływów pieniężnych (kontynuacja)

Rachunek przepływów pieniężnych	1 stycznia - 30 września 2015	1 stycznia - 31 grudnia 2014	1 stycznia - 30 września 2014
C. Przepływy środków pieniężnych z działalności finansowej			
I. Wpływy	7 046 433	3 670 304	3 084 582
1. Wpływy netto z emisji akcji oraz dopłat do kapitału	-	-	-
2. Kredyty, pożyczki oraz emisja dłużnych papierów wartościowych	7 046 433	3 670 304	3 084 582
3. Pozostałe wpływy finansowe	-	-	-
II. Wydatki	8 328 540	3 288 886	1 234 865
1. Dywidendy	1 468 051	1 468 139	159
2. Inne, niż wypłata dywidend, wydatki z tytułu podziału zysku	-	-	-
3. Nabycie akcji własnych	-	-	-
4. Spłata kredytów, pożyczek oraz wykup własnych dłużnych papierów wartościowych	6 831 397	1 820 733	1 234 692
5. Odsetki od kredytów, pożyczek oraz wyemitowanych dłużnych papierów wartościowych	29 092	14	14
6. Pozostałe wydatki finansowe	-	-	-
III. Przepływy pieniężne netto z działalności finansowej (I-II)	(1 282 107)	381 418	1 849 717
D. Przepływy pieniężne netto, razem (A.III+/- B.III+/-C.III)	34 157	(24 976)	(7 409)
E. Bilansowa zmiana środków pieniężnych, w tym:	33 452	(28 008)	(12 217)
- zmiana stanu środków pieniężnych z tytułu różnic kursowych	(705)	(3 032)	(4 808)
F. Środki pieniężne na początek okresu	47 001	75 009	75 009
G. Środki pieniężne na koniec okresu (F+/-E), w tym:	80 453	47 001	62 792
- o ograniczonej możliwości dysponowania	77 431	45 167	61 758

7. Wprowadzenie

Niniejsza kwartalna jednostkowa informacja finansowa PZU została sporządzona zgodnie z PSR z przyczyn opisanych w części Wstęp, w której przedstawiono również definicję PSR.

8. Podstawowe zasady (polityka) rachunkowości

Szczegółowe zasady (polityka) rachunkowości zostały zaprezentowane w jednostkowym sprawozdaniu finansowym PZU za 2014 rok.

9. Zmiany zasad (polityki) rachunkowości

W okresie 9 miesięcy zakończonym 30 września 2015 roku nie dokonano zmian zasad (polityki) rachunkowości.

Podpisy osób wchodzących w skład Zarządu PZU:

Imię i nazwisko	Stanowisko / Funkcja	
Andrzej Klesyk	Prezes Zarządu PZU (podpis)
Przemysław Dąbrowski	Członek Zarządu PZU (podpis)
Rafał Grodzicki	Członek Zarządu PZU (podpis)
Witold Jaworski	Członek Zarządu PZU (podpis)
Dariusz Krzewina	Członek Zarządu PZU (podpis)
Tomasz Tarkowski	Członek Zarządu PZU (podpis)

Osoba odpowiedzialna za sporządzenie skróconego śródrocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego:

Katarzyna Łubkowska	Dyrektor Biura Rachunkowości (podpis)
---------------------	---------------------------------	-------------------

Warszawa, 10 listopada 2015 roku